

(אסתר ט, 25)

פידים: רשומות תגובות

האם רבי אלימלך מליז'נסק נפטר בשנה מעוברת?

בס"ד

האם רבי אלימלך מליז'נסק נפטר בשנה מעוברת?

לפרשת ויקהל/פקודי

✕

מה קורה כאשר חל יום זכרון בחודש אדר של שנה מעוברת, כפי שקורה השנה, האם יציינו את יום הזכרון באדר ראשון או באדר שני?

ומה קורה אם גם השנה שבה נפטר המנוח היתה שנה מעוברת?

שאלה זו עומדת על הפרק בנוגע לתאריך פטירתו של הרב אלימלך מליז'נסק

מארייות תלמידי המגיד ממז'ריטש ומחשובי צדיקי החסידות הראשונים.

ישנה מחלוקת בין היסטוריוני החסידות הקדומים: מתי היא שנת פטירתו של הצדיק רבי אלימלך מליז'נסק. האם היא שנת תקמ"ו (1786) או תקמ"ז (1787)?

המעניין הוא ששנת תקמ"ו (1786) היתה שנה מעוברת ולעומתה שנת תקמ"ז (1787) היתה שנה פשוטה.

מתי יעשו החסידים את ההילולא לצדיק? באדר ראשון או באדר שני?

ב.

בשאלה הלכתית זו נחלקו מרן המחבר והרמ"א בשולחן ערוך אורח חיים הלכות תענית סימן תקסח סעיף ז:

כשאירע יום שמת אביו או אמו באדר, והשנה מעוברת, יתענה באדר ב'.

הגה: ויש אומרים דיתענה בראשון (מהרי"ל ומהר"י מיינץ), אם לא שמת בשנת העיבור באדר שני דאז נוהגים להתענות בשני (ת"ה סימן רצ"ה /רצ"ד/); וכן המנהג להתענות בראשון, מיהו יש מחמירין להתענות בשניהם (פסקי מהר"י בשם מהר"י מולין).

כלומר:

הספרדים יעשו תמיד אזכרה באדר שני.

האשכנזים יעשו זאת באדר ראשון, והמחמירים יעשו אזכרה בשני האדרים.

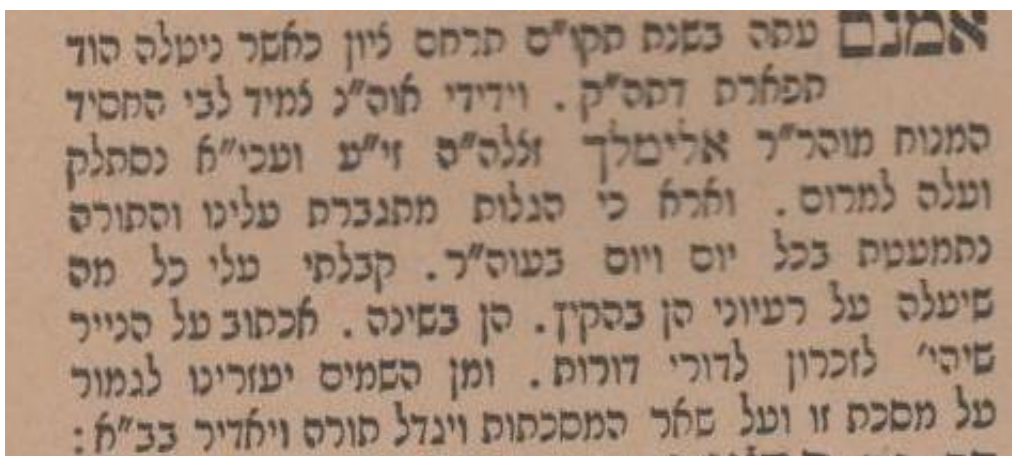
אמנם גם לדעת הרמ"א, אם השנה בה נפטר המנוח היתה זו שנה מעוברת, אזי גם ביום השנה נלך לפי חודש הפטירה ונעשה אזכרה בחודש אדר בו נפטר.

ג.

מוסכם כי הצדיק ר' אלימלך מליז'נסק, מחבר ספר "נועם אלימלך" נפטר בתאריך כא אדר בחודש אדר. כאמור לעיל ישנה אי בהירות בנוגע לשנה: שנת תקמ"ו (1786) או שנת תקמ"ז (1787).

המעניין הוא ששנת תקמ"ו (1786) היתה שנה מעוברת ולעומתה שנת תקמ"ז (1787) היתה שנה פשוטה.

אם כן, שאלה זו אינה שאלה "אקדמית" גרידא, יש לה השלכה למעשה מתי יעשו יאר-צייט (יום השנה) לר' אלימלך בשנה מעוברת: באדר שני או בשני אדרים?

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2014/02/d7a8d791d799-d790d79cd799d79ed79cd79a-2.jpg>)

ציון תאריך פטירה של ר' אלימלך זצ"ל:

שנת "תק"ס"!

מתוך "לשון הזהב" לרבי זאב וולף מליז'נסק על מסכת שבת דף צ.

ד.

המעניין הוא, כי החוקר החסידי ר' בצלאל לנדוי מביא ראיה ממנהג החסידים לדעה שהרב אלימלך נפטר בשנת תקמ"ז (שהיתה שנה פשוטה).

"והנוהג שנהגו חסידים לשמור על היאר-צייט בשני האדרים מסייע לדעה זו".

קיום שני ימי זכרון (יארצייט) יכול להתקיים רק אם ר' אלימלך נפטר בשנה פשוטה, בה היה רק אדר אחד.

לעיון במקורות המבואים בספרו של ר' בצלאל לנדוי ראה נא כאן

הערה 2 (<https://drive.google.com/file/d/0Bz9Rz9zlCOoNNFB3bGpjTTIFRFU/edit?usp=sharing>)

. (<https://drive.google.com/file/d/0Bz9Rz9zlCOoNNFB3bGpjTTIFRFU/edit?usp=sharing>)

ה.

הרב חיים אלעזר שפירא (הרבי ממונקטש) תולה את הסיבה שאין בספר "נועם אלימלך", לר' אלימלך מליז'נסק, דברי תורה על פרשת ויקהל, מפני שהצדיק עתיד להסתלק מעולמנו בשבוע שקוראים בו בתורה בפרשת ויקהל. יש בזה מסר לדורות, בבחינת "מחני נא מספרך". הרב ח'א שפירא מציין שרק לקביעת שנת הפטירה תקמ"ז יעשו החסידים את יום הזיכרון בשנה מעוברת באדר ראשון – בשבוע שקוראים בו פרשת ויקהל. ולכן מצדד הוא ששנת הפטירה היתה שנת תקמ"ז – שנה פשוטה – ואז תמיד יחול יום הזכרון (כא באדר) בשבוע של בפרשת ויקהל !!!

ראו את הפסקה הבאה מספרו "דברי תורה מהדורא ח". שם הוא מביא דוגמאות נוספות.

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2014/02/d7a9d7a4d799d7a8d790.jpg>)

ספריית הרמב"ם מתקוונת אליך

שירותי סריקה ומשלוח חומר תורני מספרים וכתבי עת ישנים וחדשים ללא תשלום.

משתדלים לענות לכל פונה תוך 24 שעות.

rambam1@gmail.com

פורסם ב [Uncategorized](#) | [לכתוב תגובה](#) »

תמונתו של ר' איצלה מפטרבורג

פברואר 17, 2014 מאת [amhasefer](#)

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2014/02/d7a9d7a2d7a81.jpg>)

"ויתן על פניו מסוה"

[פרשת כי תשא]

חכמים ראשונים נמנעו מלהצטלם. נימוקים רבים היו להם: על דרך הנסתר והקבלה ועל דרך הפשט. כך נהגו גם חכמי תורת המוסר, תלמידיו ותלמידי תלמידיו של ר' ישראל סלנטר זצ"ל. באגרת ששלח הסבא מקלם, ר' שמחה זיסל, לבנו יקירו, גוער בו על ששלח לו תמונות ('בילדער') של נכדותיו. עם כל זה מודע הוא שמנהג שהתפשט בעולם הוא, וכדרך בעלי המוסר מפיך ממנו משל נאה לחיים.

רצא

ציור לחיוב ההשבה אל הלב

בני יקירי וכו'. ב' מכתבך באו לידי
במועד. הבילדער של בנותיך יחי'
בכט"ס ששלחת, לא ידעתי מה זאת.
אדמו"ר ז"ל לא הי' חפץ בהמנהג הזה.
כמדומה שהי' אומר כי עפ"י הוזהר הק'
אין להביט עליהם. גם אני חוששני ע"ז
שהוא בכלל סיחה נאה. כמדומה אצלי בלי
ספק שההוצאה ע"ז הוא בכל תשחית
ואסור מן התורה. ודע ב"י כי לא לחנם
נתפשט זה בעולם, אלא רק כדי להורות

לנו חיוב ההשבה אל הלב. אם צורה שכבר
ידע ומכיר אותה, עכ"ז כשמביט על
הצורה הזאת יורש בו השמחה ביותר,
מכ"ש בדבר שלא ידע מעולם ולא הכיר
מעולם כמה צריך השבה ללב. ומה נפלאו
דברינו מכבר כי במדת נושא בעול
עם חברו יתלמד האדם גם כן
מצות והשבות וגו' גם בדבר שלא
הכיר מעולם, וכמדומה שזה גם כן
כפתור ופרח.

חכמה ומוסר עמוד מס 312 ב זיו, שמחה זיסל בן ישראל הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2014/02/d797d79bd79ed794-d795d79ed795d7a1d7a81.jpg>)

אגרת הסבא מקלם, מתוך ספר "חכמה ומוסר" חלק שני.

אחד משלשת תלמידיו הגדולים של ר' ישראל סלנטר היה ר' איצלה בלזר מפטרבורג, שבסוף ימיו עלה לארץ ישראל וקבע מושבו ב'חצר שטרויס' בפאתי העיר העתיקה בירושלים. לאחרונה יצא ספר לתולדותיו של ר' איצלה. הספר חובר ונלקט על ידי צאצאיו, משפחת בלזר הירושלמית, ובו שזורים מסורות משפחתיות חשובות.

הספר, בן זמננו, גדוש בתמונות של רבנים הנזכרים בספר, ולמרות זאת עולה בו הפליאה על תמונתו יחידאית של ר' איצ'לה - הכיצד והיכן צולמה?

בתמונה מופיע ר' איצלה במלוא תפארתו עולה במדרגות.

הגרסה המשפחתית המובאת להלן מעניינת מאד. הנה היא לפניכם:

פרט לתמונה ה"היסטורית" הבודדה שנותרה מרבינו, אשר אף היא צולמה ללא ידיעתו, ואף שלא במתכוון לצלמו, ומעשה שהיה כך היה:

בשנת תרס"ז, נולד לרבינו נכד־זכר ראשון, בן לחתנו רבי חזקיהו יוסף מישקובסקי¹³. לשמחת הכנסו של הילד בבריתו של אברהם אבינו ע"ה שנערכה בחצר שטרויס, הגיע גם דודו של רבי חזקיהו יוסף – אחיו של אביו רבי חיים לייב סטאוויסקר – רבי דוד מזובצקי, רב בארגנטינה, אשר עלה מן הגולה והתיישב בירושלים.

כרבינו אשר הקפיד שלא יצלמוהו, נהג גם רבי דוד מזובצקי אשר מימיו לא הסכים שיצלמוהו, מטעמים שעמו. אלא, שבתו – רעיית רבי ניסן גורדון מלונדון – ששהתה באותם הימים בירושלים ונצטערה שאין בידה כל תמונה מאביה, החליטה לעשות מעשה בעצמה, לצלמו בעת שובו מסעודת המילה של נכדו של רבינו, שנקרא שמו בישראל חיים לייב, על שם הסבא רבי חיים לייב סטאוויסקר.

ובכן, נטלה עמה הבת את מכשיר הצילום, שבאותם ימים היה מתקן גדול ומורכב אשר הותקן על גבי חצובה, הכניסה אל תוכו את הפלטות הגדולות ששימשו כ"פילם", כיסתה את ראשה ומחצית גופה כדי שהאור לא יחדור פנימה אל תוך מכונת הצילום, והסתתרה מאחורי מחסה, לעת אשר יופיע אביה.

כפי שנאמר לה מראש, היה אביה רבי דוד אמור לעלות ראשון בגרם המדריגות, ובסוברה כן צילמה את האיש אשר עלה ראשון. ברם, לאחר מעשה התברר כי אביה לא הסכים לעלות ראשון והוא כיבד את רבינו לעלות תחילה. כך

אירע שהתמונה שצולמה הינה דמות דיוקנו של רבינו בלבשו הירושלמי, כששטריימל קטן חבוש לראשו, והוא עוטה "כתונת פסים" ומעוטף במעיל עליון התלוי לו על כתפיו¹⁴.

רבי דוב לפין (משמאל) ורבי נח שמעונוביץ

13. אחר לידת הבכורה מרת טובה, אשר נישאה לימים לרבי יהושע דוב הלוי לפין, מוטיקי חניכי סלובודקא, ונודעה בגדולתה ובחינוך בנות ישראל.

14. הרב מרדכי בלזר – נכד רבינו, ששמע מפי הרב דוד יוסף שלוסברג, נינו של הרב מארגנטינה.

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2014/02/d798d7a7d7a1d798.jpg>)

מתוך: מרדכי בלזר, רבי איצלה מפטרבורג, ירושלים תשע"ד (2014) עמ' 614

למרות הכתוב בראש העמוד, כי תמונתו צולמה ללא ידיעתו, אני נשארת עם התחושה שר' איצלה ידע שמצלמים אותו.

המצלמה של פעם אינה מצלמת כיס, לפעמים גלויה לפעמים נסתרת. המצלמה של פעם, כמתואר בסיפור, היא מתקן גדול ומורכב, המוצב מראש בזירת האירוע. לכן ברור לכל ש"כאן מצלמים!!!"

זוהי התמונה המקורית.

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2014/02/d7aad79ed795d7a0d7941.jpg>)

הספר מעניין. ממליץ להתמקד בפרקים המתארים את אישיותו המוסרית והליכותיו.

ספריית הרמב"ם מתקוונת אליך

שירותי סריקה ומשלוח חומר תורני מספרים וכתבי עת ישנים וחדשים ללא תשלום.

משתדלים לענות לכל פונה תוך 24 שעות.

rambaml1@gmail.com

פורסם בUncategorized | מתויג הרב יצחק בלזר, ספריית בית אריאלה, ספריית הרמב"ם, ר' איצלה מפטרבורג, תמונות רבנים | 2 תגובות »

מה פשעי ומה חטאתי כי דלק אחרי אדונינו מורינו ורבינו...

פברואר 4, 2014 מאת [amhasefer](#)

סדרת זוטות: 10

פנקס קטן יש לי ובו רשמתי במשך שנים מה שתפש את עיני: פריטים מיוחדים. עותקים חריגים. זוטות וסתם פיקנטריה. לפניכם דף נוסף מן הפנקס.

אגרת הקודש, המיוחסת לרמב"ן, נדפסה פעמים רבות במהלך הדורות כקונטרס קטן בפני עצמו (הדפסה ראשונה, ונציה ש"ו 1546).

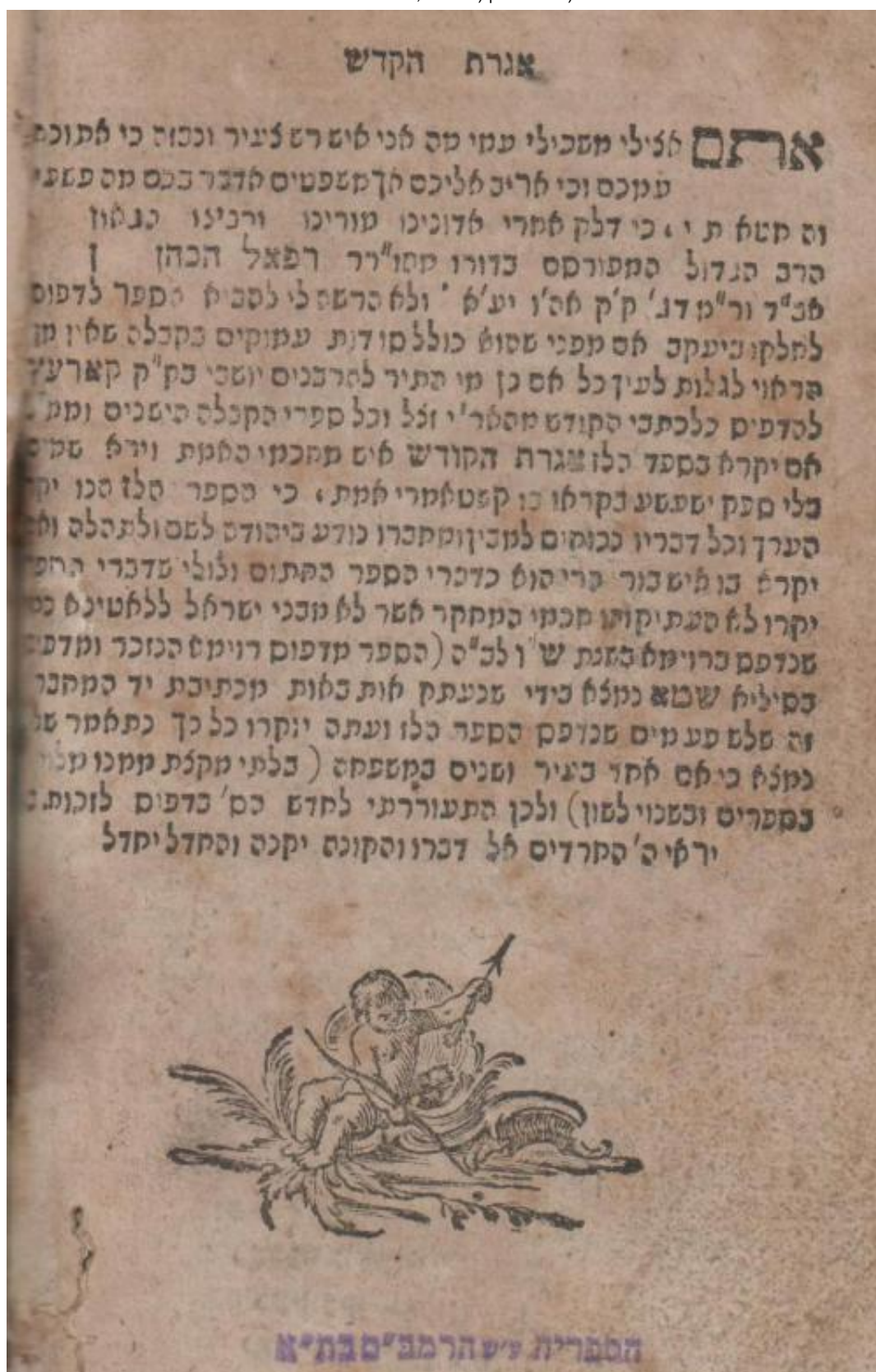
עניינה של האגרת עוסק בקדושת החיבור שבין איש לאשתו.

כשרצה אליקים זולדין לשוב ולהדפיסו בשנת תקנ"א (1791) באלטונא נתקל בהתנגדות נחרצת של הרב המקומי, הרב רפאל הכהן (<http://www.mytzadik.com/index.asp?lid=6&page=tzadik&kid=755>). כנראה, בגלל התנגדות זו נאלץ להדפיס את האגרת בבית דפוס נוכרי, למרות שהיו באלטונא באותה העת שני בתי דפוס עבריים.

מה היתה סיבת ההתנגדות? מהו סלע המחלוקת?

בעמוד האחרון של הקונטרס מצויה גרסתו של המוציא לאור ר' אליקים זולדין*. מסמך מעניין. המעיד על התקופה שבה החלו להדפיס ספרי קבלה ולהפיצם ברבים**, על הנפישות והרגישות שבגילוי סודות התורה על ידי הדפסתן בספרים ועל ההתנגדות שהיתה לכך בקרב חכמי אותו הדור.

לפניכם צילום של העמוד ולאחריו פענוח הכתוב.

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2014/02/d790d792d7a8d7aa11.jpg>)

אתם אצילי משכילי עמי מה אני איש רש צעיר ונבזה כי אתוכם

עמכם וכי אריב אליכם אך משפטים אדבר בכם מה פשעי

ו[מ]ה חטאתי, כי דלק אחרי אדונינו מורינו ורבינו הגאון

הרב הגדול המפורסם בדורו מהו"ר **רפאל הכהן**

אב"ד ור"מ דג' ק"ק אה"ו יע"א ולא הרשה לי להביא הספר לדפוס

לחלקו ביעקב אם מפני שהוא כולל סודות עמוקים בקבלה שאין מן

הראוי לגלות לעין כל אם כן מי התיר להרבנים יושבי בק"ק קארעץ

להדפיס כל כתבי הקדש מהאר"י זצל וכל ספרי הקבלה הישנים וממ"נ

אם יקרא בספר הלז אגרת הקודש איש מחכמי האמת וירא שמים

בלי ספק ישעשע בקראו בו קשט אמרי אמת, כי הספר הלז הנו יקר

הערך וכל דבריו נכוחים למבין ומחברו נודע ביהודה לשם ולתהלה ואם

יקרא בו איש בור הרי הוא כדברי הספר החתום ולולי שדברי הספר

יקרו לא העתיקוהו חכמי המחקר אשר לא מבני ישראל ללאטינא כמו

שנדפס ברוימא בשנת ש"ו לב"ה (הספר מדפוס רוימא הנזכר ומדפוס

באסיליא **שמא** נמצא בידי שנעתק אות באות מכתיבת יד המחבר)

זה שלש פעמים שנדפס הספר הלז ועתה יוקרו כל כך נתאמר שלא

נמצא כי אם אחד בעיר ושנים במשפחה (בלתי מקצת ממנו מלוקט

בספרים ובשנוי לשון) ולכן התעוררתי לחדש הס' בדפוס לזכות בו

יראי ה' החרדים אל דברו והקונה יקנה והחדל יחדל

* לא מצאתי פרטים ביוגרפים על אליקים זולדין. על שמו רשומים החיבורים הבאים :

שפתי רננות

[s/about/%D7%A9%D7%A4%D7%AA%D7%99_%D7%A8%D7%A0%D7%A0%D7%95%D7%AA.html?](http://about/%D7%A9%D7%A4%D7%AA%D7%99_%D7%A8%D7%A0%D7%A0%D7%95%D7%AA.html?id=jXsxNAAACAAJ&redir_esc=y)
1786 קופנהגן תקמ"ו (id=jXsxNAAACAAJ&redir_esc=y)

שומר אמונים לחינוך הבנים

[http://aleph.nli.org.il/F/9SJCSG6FAAY8LB79UH8U1N59TXLI42LR91ECAL9S7VK7PURTH1-07493?](http://aleph.nli.org.il/F/9SJCSG6FAAY8LB79UH8U1N59TXLI42LR91ECAL9S7VK7PURTH1-07493?func=full-set-set&set_number=002620)
1787 קופנהגן תקמ"ז (func=full-set-set&set_number=002620)

בחינת כל הפעלים

[http://aleph.nli.org.il/F/9SJCSG6FAAY8LB79UH8U1N59TXLI42LR91ECAL9S7VK7PURTH1-11464?](http://aleph.nli.org.il/F/9SJCSG6FAAY8LB79UH8U1N59TXLI42LR91ECAL9S7VK7PURTH1-11464?func=full-set-set&set_number=002563&set_entry=000004&format=999)
1787 קופנהגן תקמ"ז (func=full-set-set&set_number=002563&set_entry=000004&format=999)

תולדות האדם וזכר את בוראיו בימי בחורותיו...

[http://aleph.nli.org.il/F/9SJCSG6FAAY8LB79UH8U1N59TXLI42LR91ECAL9S7VK7PURTH1-08289?](http://aleph.nli.org.il/F/9SJCSG6FAAY8LB79UH8U1N59TXLI42LR91ECAL9S7VK7PURTH1-08289?func=full-set-set&set_number=002631&set)
[קופנהגן, תקמ"ח 1788 בערך] (func=full-set-set&set_number=002631&set)

** להרחבה ראו נא:

זאב גריס. העתקת והדפסת ספרי קבלה כמקור ללימודה

6 מחניים (https://drive.google.com/file/d/0Bz9Rz9zlCOoNeG5xYTBYWVN4TFU/edit?usp=sharing).
204-211 (תשנ"ד), עמ' 204-211

ספריית הרמב"ם מתקוות אליך

שירותי סריקה ומשלוח חומר תורני מספרים וכתבי עת ישנים וחדשים ללא תשלום.

משתדלים לענות לכל פונה תוך 24 שעות.

rambaml1@gmail.com

פורסם ב Uncategorized | מתויג אגרת הקודש, אליקים זולדין, הרב רפאל הכהן, ספרי קבלה, ספריית הרמב"ם, ספריית הרמב"ם. ספריית בית אריאלה | 2 תגובות «

כל איש אשר ידבנו לבו

ינואר 29, 2014 מאת amhasefer

"כל איש אשר ידבנו לבו"

[פרשת תרומה]

על הקדשות לגבירים בשערי ספרים

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2014/01/d799d79ed799d79d-d790d797d793d799d79d1.jpg>)

לבניין המשכן התבקשו בני ישראל לפתוח את לבם ואת כיסם ולתרום כסף וזהב להקמתו. מצווה לתרום להקמת בית כנסת או להשתתף במימון בת מדרש. כך נדיבי עם נתבעים גם לממן הוצאת ספר תורני. נתבעים ותורמים. על פי רוב התודות לכל אלו שסייעו בהוצאת הספר יירשמו בהקדמת המחבר או בהקדשות הנדפסות בתחילת או בסוף הספר.

נדיר הוא שמדפיסים עותקים מיוחדים הנמסרים לתורמים ובכל שער נדפס שם תורם שונה.

לפניכם דוגמא אחת כזאת:

ספר "ימים אחדים" נדפס בליורנו בשנת תק"נ (1790) ע"י הרב יוסף אזוביב, שהיה דיין באלג'יר.

הספר זכה להסכמה של הרב החיד"א

(<https://drive.google.com/file/d/0Bz9Rz9zlCOoNeHhmYmZnSTdOO2s/edit?usp=sharing>) (חיים יוסף דוד אזולאי).

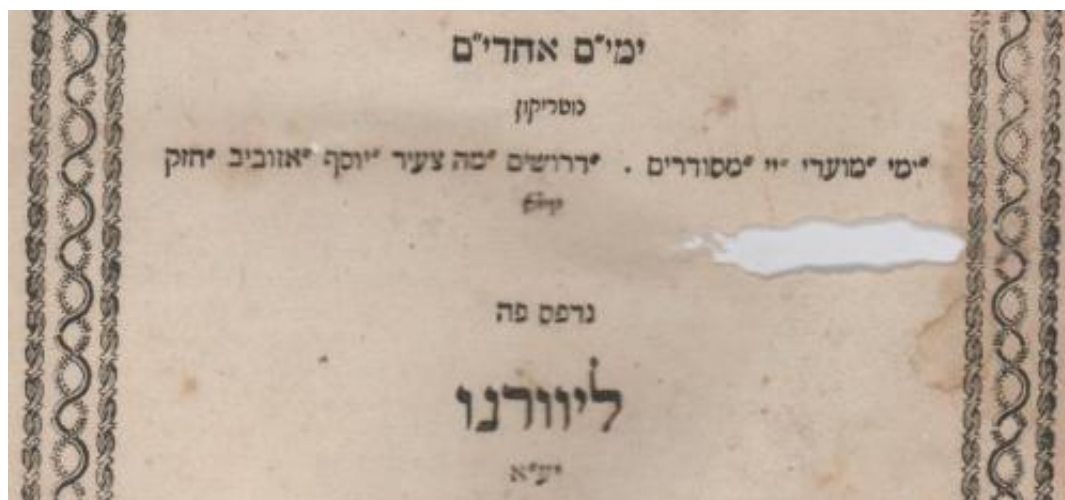
המחבר מודה בהקדמתו לרשימה ארוכה של אנשים מאד שתמכו בו. הרשימה חריגה בהיקפה ומונה שבעה עמודים!

בספריית הרמב"ם שני עותקים של הספר. בהשוואה של השער בין שני העותקים מצאתי שינוי קל.

עותק אחד הוא סתמי ואילו בעותק השני העותקים הדפיס המחבר הקדשה לכבוד גביר פלוני.

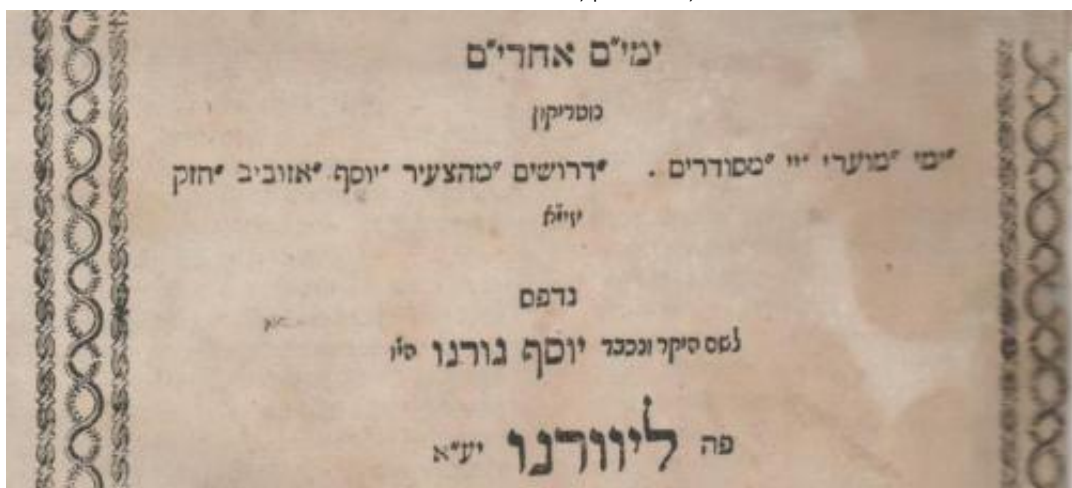
ראו והשוו.

הדפסה סתמית:

[http://amhasefer.files.wordpress.com/2014/01/d799d79ed799d79d-d790d797d793d799d79d1-\(d7a7d7a6d7a8.jpg](http://amhasefer.files.wordpress.com/2014/01/d799d79ed799d79d-d790d797d793d799d79d1-(d7a7d7a6d7a8.jpg)

לעומת זו עותק שני מוקדש "לשם היקר ונכבד יוסף גורנו":

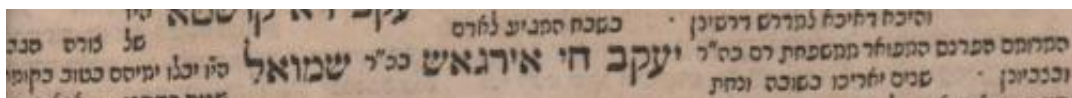

[http://amhasefer.files.wordpress.com/2014/01/d799d79ed799d79d-d790d797d793d799d79d2-\(d7a7d7a6d7a8.jpg](http://amhasefer.files.wordpress.com/2014/01/d799d79ed799d79d-d790d797d793d799d79d2-(d7a7d7a6d7a8.jpg)

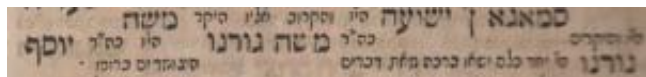
חפשי במאגרים אחר עותקים נוספים של הספר ומצאתי בHebrewbooks הקדשה אחרת!

"לשם הגביר המרומם הפרנס המפואר... יעקב חי אירגאס (http://www.hebrewbooks.org/24094)

חיפשי בתוך שלל השמות המופיעים בהקדמת המחבר לספר ומצאתי את שני הגבירים הנכבדים:

[http://amhasefer.files.wordpress.com/2014/01/d799d79ed799d79d-d790d797d793d799d79d-\(d790d799d7a8d792d7a91.jpg](http://amhasefer.files.wordpress.com/2014/01/d799d79ed799d79d-d790d797d793d799d79d-(d790d799d7a8d792d7a91.jpg)

[http://amhasefer.files.wordpress.com/2014/01/d799d79ed799d79d-d790d797d793d799d79d-\(d792d795d7a8d7a0d7951.jpg](http://amhasefer.files.wordpress.com/2014/01/d799d79ed799d79d-d790d797d793d799d79d-(d792d795d7a8d7a0d7951.jpg)

אני מניח שבדיקה של עותקי הספר בספריות אחרות תעלה הקדשות נוספות של ספר "ימים אחדים" לגבירים שתרמו מהונם להדפסתו.

אודה לכל מי שיעדכן אותי בעותקים שכאלו.

פניתי לידידי, ר' יוסף לייכטר, מקטלג ספרות רבנית בספרייה הלאומית, ובקשתי שיבדוק אחר דוגמאות נוספות של הקדשות עותקים לנדיבים. בעזרת מאגר מפעל הביבליוגרפיה העברית ובתוספת ידע אישי מצא ר' יוסף את הפריטים הבאים:

חזות קשה. סביוניטה שי"ב (1552)

מורה נבוכים. סביוניטה שי"ג (1513)

תשב"ץ. אמשטרדם תצ"ח (1738)

משבצות זהב. ליורנו תרי"א (1851)

שמן ששון. ירושלים תרכ"ט-תרנ"ו (1869-1896)

אשמח לקבל מידע על ספרים נוספים.

ספריית הרמב"ם מתקוונת אליך

שירותי סריקה ומשלוח חומר תורני מספרים וכתבי עת ישנים וחדשים ללא תשלום.

משתדלים לענות לכל פונה תוך 24 שעות.

rambaml1@gmail.com

פורסם ב־Uncategorized | מתווג בית אריאלה, גבירים, הדפסת ספרים, יוסף ארביב, יוסף גורנו, ימים אחדים, יעקב חי אירגש, ספריית הרמב"ם, שער הספר | 2 תגובות »

הרבנית, אשת החפץ חיים, מבקשת אמה עבריה

ינואר 20, 2014 מאת amhasefer

בס"ד

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2014/01/d797d7a4d7a58.jpg>)

לקראת פרשת השבוע "משפטים" אנחנו מפרסמים פרסום ראשוני מכתב חדש מארכיונו של ר' דוד פוטש המצא בספריית הרמב"ם.

המסמך נוגע לסדורי עלייתו של מרן החפץ חיים לארצנו הקדושה.

ר' ישראל מאיר הכהן, "החפץ חיים" מראדין, היה מנהיג כל הגולה. פרסום רב ניתן למחשבתו לעלות לארץ ישראל באחרית ימיו. הוא התעתד לעלות לארץ ישראל בחודש אלול תרפ"ה. ההכנות המעשיות נשלמו ורק מחלתה של אשתו גרמה לתכנית להתבטל.

פרטים רבים מתוכניותיו של ה"חפץ חיים" נודעו לנו מארכיונו של ר' דוד פוטש, תושב ארץ ישראל באותה עת, שהיה איש אמונם של גדולי ישראל ועל ידו אורגנו כל הפרטים הטכניים הכרוכים במציאת מקום מגורים וכל סדורי החיים הנצרכים לאישיות דגולה שכזאת. בבימות שונות פורסמו עיקרי הדברים.

אני ממליץ על המאמר של בן נתן, אביאסף. תכנית עלייתו ארצה של ה"חפץ חיים"
(<https://drive.google.com/file/d/0Bz9Rz9zlCOoNc1BDdl8zZVJkdWs/edit?usp=sharing>). המאמר פורסם בתוך אשל נתן; קובץ מאמרים ליובלו של ר' נתן דסברג. אלון שבות: בני המשפחה, תשמח. עמ' 110-115.

לפנינו חשיפה של מכתב שכתב ר' מנחם מנדל זאקס, חתנו של ה"חפץ חיים", על נייר מכתבים של חותנו, ובו מספר שאלות ובקשות של הרבנית אשת ה"חפץ חיים".

חז"ל הורונו "אשת חבר כחבר" (מסכת עבודה זרה דף לט ע"ב). מכאן שראוי לדקדק בלשון הנקיה שמשתמשת בה הרבנית. כך הוא כשהרבנית מבקשת להשיג לה עוזרת בית היא שואלת: "אם אפשר להשיג בארץ ישראל **אמה עבריה**".

להלן נוסח המכתב במלואו:

יום ה"א לחודש תמוז תרפ"ה ראדון

כבוד הג' הנכבד מ"ו באמת רחים ומוקיר רבן כמר ר' דוד פאטאש

אחדשה"ט ! הנני לבקשו בשם הרבנית תחי' כי כאשר שמעה שאין

דרך לעשות באה"ק כיריים בבית ע"כ היא בחפצה שלא ישונה
הבית

מבתינו פה היינו לעשות כיריים ותנור לבשל בבית ולא בחצר.

וכן שואלת אם אפשר להשיג בא"י אמה עברי' ומה תהא משכורתה

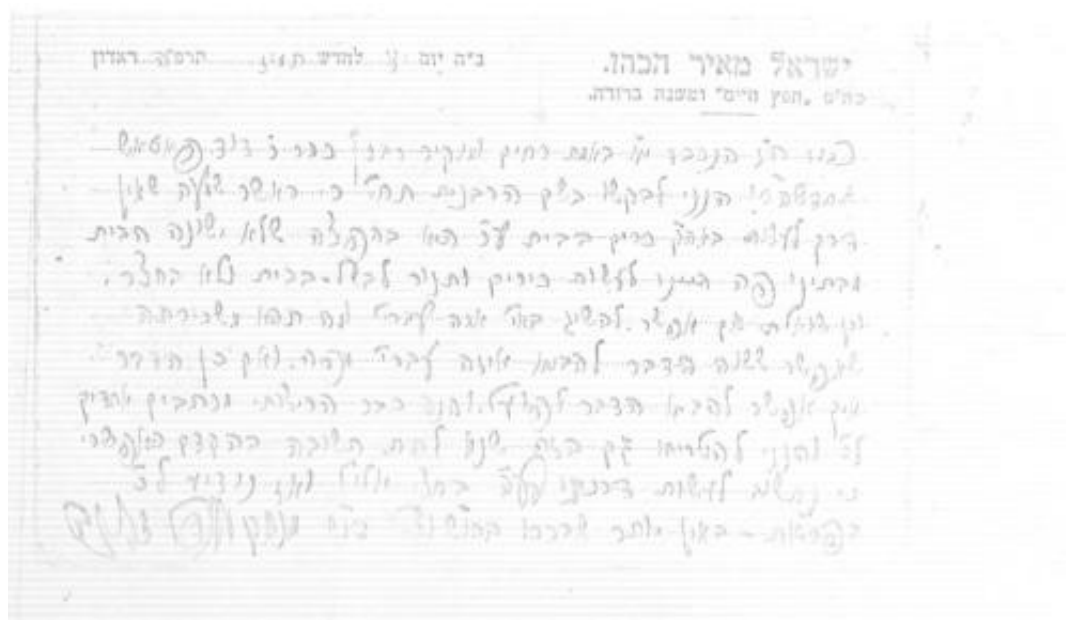
שאפשר ששוה הדבר להביא איזה עברי' מפה ואם כן הדבר

איך אפשר להביא הדבר לפועל. והנה כבר הריצותי מכתבים
אחדים

לכ' והנני להטריחו גם בזה שנא לתת תשובה בהקדם האפשרי

כי נחשוב לעשות דרכינו בע"ה בחצי אלול ואז נודיע לכב'

בפרטות – באין יותר אברכו בחו"ש דו"ש מנחם מנדל זאקס

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2014/01/d797d7a4d7a511.jpg>)

ספריית הרמב"ם מתקוונת אליך

שירותי סריקה ומשלוח חומר תורני מספרים וכתבי עת ישנים וחדשים ללא תשלום.

משתדלים לענות לכל פונה תוך 24 שעות.

rambam1@gmail.com

פורסם בUncategorized | מתויג אמה עבריה, חפץ חיים, עליה לארץ ישראל | 4 תגובות »

מוגה (מפיק בה"א)

דצמבר 29, 2013 מאת amhasefer

מבקש אני לאסוף ספרים בהם נכתב בשער הספר כי הוא "מוגה".

בכך מחבר הספר או המו"ל מעיד שהספר הנדפס הוגה מטעויות ושיבושים.

אני פותח כאן מדור לרישום של עותקים כאלו. אני מקווה שהרשימה תתעדכן מידי פעם, ואתם מוזמנים לשתף אותי על ספרים דומים (בצירוף סריקה של השער ועם הכיתוב "מוגה").

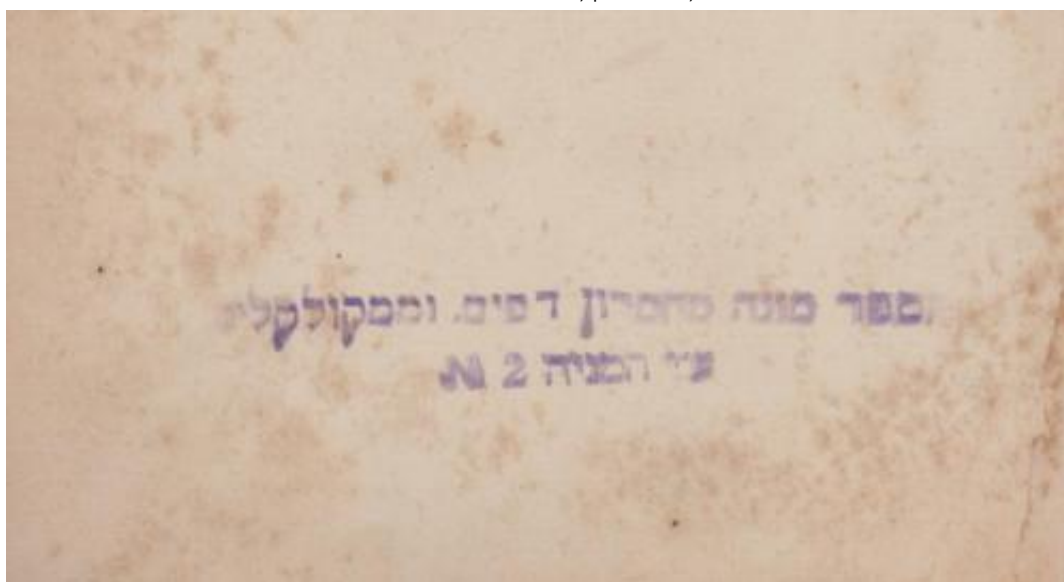
1. דפוס האלמנה והאחים ראם.

בחומשים שנדפסו בוילנה בשנת תרע"ב (1912) מצאתי חותמת עם מאפיינים מודרניים.

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/12/d79ed795d792d7941-d791-345.jpg>)

בתחתית השער נדפס שהספר הוגה על ידי המגיה 2: NO:

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/12/d79ed795d792d794-d791-350.jpg>)

אני משער כי ייתכן ו"בקרת איכות" זו היא תוצר לוואי של המהפכה התעשייתית וההכרה שגם בפס ייצור סדרתי יכולות להיות טעויות.

2. ר' ישראל מאיר הכהן "החפץ חיים".

ידוע הוא שהחפץ חיים הקפיד לבדוק את ספריו, שיצאו ללא טעויות דפוס, דפים חלקים וכד'. והוסיף בכתב ידו כי עותק זה "מוגה".

כך בקטלוג מכירה מס' 22 של "קדם" מוצע סט משנה ברורה תחת הכותרת:

סט משנה ברורה – "מוגה" – כריכות מקוריות

<http://www.kedem->

[auctions.com/Items/%D7%A1%D7%98-](http://www.kedem-auctions.com/Items/%D7%A1%D7%98-)

[%D7%9E%D7%A9%D7%A0%D7%94-](http://www.kedem-auctions.com/Items/%D7%A1%D7%98-%D7%9E%D7%A9%D7%A0%D7%94-)

[%D7%91%D7%A8%D7%95%D7%A8%D7%94-](http://www.kedem-auctions.com/Items/%D7%A1%D7%98-%D7%9E%D7%A9%D7%A0%D7%94-%D7%91%D7%A8%D7%95%D7%A8%D7%94-)

[%E2%80%93](http://www.kedem-auctions.com/Items/%D7%A1%D7%98-%D7%9E%D7%A9%D7%A0%D7%94-%D7%91%D7%A8%D7%95%D7%A8%D7%94-%E2%80%93)

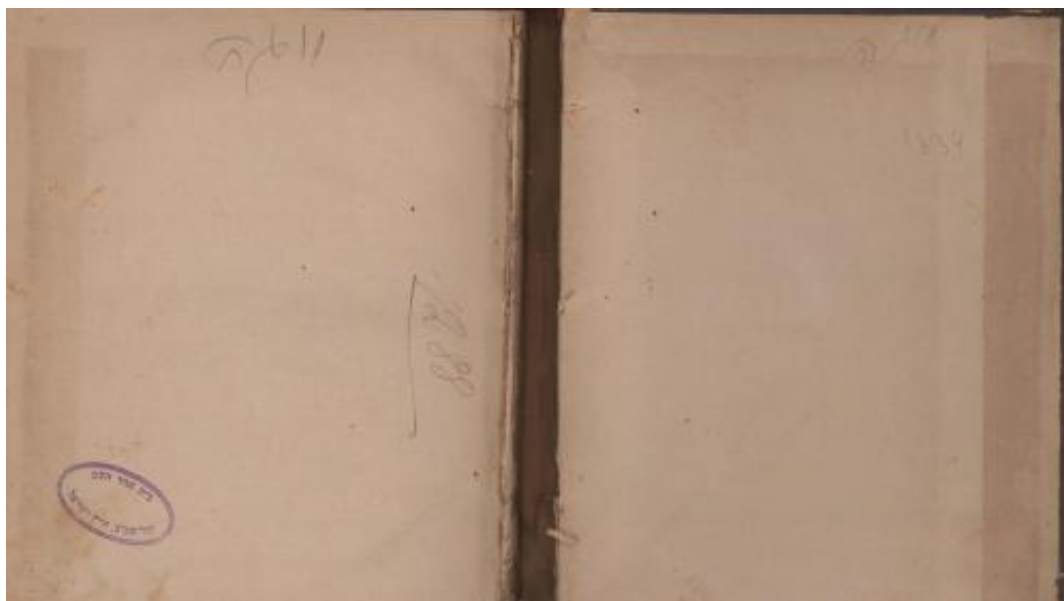
[%D7%9E%D7%95%D7%92%D7%94-](http://www.kedem-auctions.com/Items/%D7%A1%D7%98-%D7%9E%D7%A9%D7%A0%D7%94-%D7%91%D7%A8%D7%95%D7%A8%D7%94-%E2%80%93%D7%9E%D7%95%D7%92%D7%94-)

-%E2%80%933%D7%A8%D7%99%D7%9B%D7%95%D7%AA-7%D7%95%D7%A8%D7%99%D7%95%D7%AA

בדברי ההסבר לפריט צויין כי, "רבנו ה'חפץ חיים' היה מקפיד לבדוק כל ספר שהוציא למכירה, משגיאות הדפוס (גליונות מחולפים או דפים חלקים) מחשש שמא יכשל ח"ו באיסור גזל והונאה, אם ימכר ספר פגום במחיר הקצוב. כל ספר שנבדק זכה לרישום בכת"י בדפי הפורזן "מוגה", (מקובל, שהוא היה מקפיד לרשום זאת בעצמו בכתב ידו, מחשש שמא העוזרים לו במלאכת הקודש יכתבו "מוגה" ללא בדיקה מספקת). רבים מרישומים אלו נעלמו במשך השנים עקב כריכה מחודשת של הספרים או מחיקת הכיתוב בעפרון.

בנו של החפץ חיים מעיד על זהירותו של החפץ חיים להוציא ספרים מתוקנים תחת ידיו. בהקדמתו לספר מכתבי החפץ חיים כתב: בן היה נזהר בכל ימי חייו לא למכור שום ספר טרם הוגה
(<https://docs.google.com/file/d/0Bz9Rz9zlCOoNU3VnTWRIRVgwZTO/edit>)

דוגמאות לחתימת "מוגה" בכרכי משנה ברורה ישנים:

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/12/d79ed795d792d79413.jpg>)

משנה ברורה (תרנ"ב 1892).

בשני מקומות על גבי הכריכה הפנימית נכתב "מוגה".

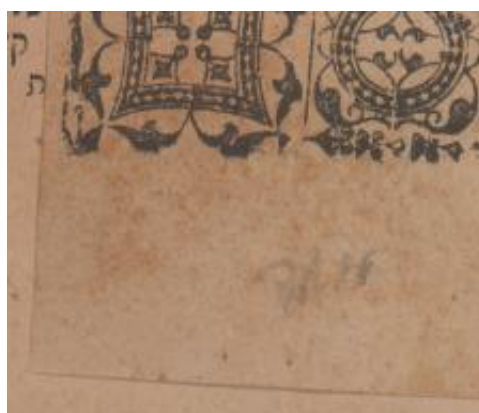
מאוספי ספריית הרמב"ם

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/12/d79ed795d792d7942.jpg>)

משנה ברורה (תרנ"ו 1896). בתחתית העמוד בצד שמאל נכתב "מוגה".

מאוספי ספריית הרמב"ם

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/12/d79ed795d792d7943.jpg>)

הגדלה של הפינה השמאלית תחתונה

3. שיף, וולף בר בן צבי הירש.

בספרו מנחת זכרון. קרקוב תרנ"ד (1894).

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/12/d79ed7a0d797d7aa-d796d79bd7a8d795d79f.jpg>)

בראש הדף הקודם לדף השער מצאתי:

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/10/d79ed795d792d794d790d7911.jpg>)

4. יקימובסקי, יעקב בנימין זאב

המחבר הוציא לאור ששה סדרי משנה עם פירוש משלו. הכרכים נדפסו בוילנה בשנים תרע"ב-תרע"ג (1912-1913).

בכרך על סדר טהרות בלבד נוספה הערה "מוגה".

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/12/d796d7a8d7a2-d799d7a2d7a7d79111.jpg>)

רשימת ספרים נוספים:

פרסקי, יואל דב בער. בתי כהונה. וילנא תרל"א 1871 (עותק בר אילן)

פלויט, חזקיה פייבל. לקוטי חבר בן חיים, חלק אחד עשר. סיגוט תרנ"ג 1893

ספריית הרמב"ם מתקוונת אליך

שירותי סריקה ומשלוח חומר תורני מספרים וכתבי עת ישנים וחדשים ללא תשלום.

משתדלים לענות לכל פונה תוך 24 שעות.

rambam1@gmail.com

פורסם ב [Uncategorized](#) | מתווג בית אריאלה, דפוס ראם, הגהת ספרים, חפץ חיים, מוגה, משנה ברורה, ספריית הרמב"ם, ספרים מקולקלים | 3 תגובות »

ספר תהלים

בימים אלו נבחר יצחק הרצוג לראשות תנועת העבודה. יצחק הרצוג הוא נכדו של הרב הראשי הראשון למדינת ישראל הרב יצחק אייזיק הרצוג

7%D7%A7 %D7%94%D7%9C%D7%95%D7%99 %D7%94%D7%A8%D7%A6%D7%95%D7%92)

וקרוי על שמו .

הרב הרצוג זצ"ל התמנה כרב ראשי לארץ ישראל עוד בתקופת המנדט בשנת תרצ"ו 1936, והמשיך בתפקידו זה לאחר הקמת המדינה ועד פטירתו בשנת תשי"ט 1959. אישיות מפליאה בכשרונותיה ובמעשיה הברוכים לטובת העם בימים הרי גורל.

בספריית "בית אריאלה" שמור עותק מכתב ברכה ששלח לר' יצחק גרשטנקורן

7%D7%A7 %D7%92%D7%A8%D7%A9%D7%98%D7%A0%D7%A7%D7%95%D7%A8%D7%9F)

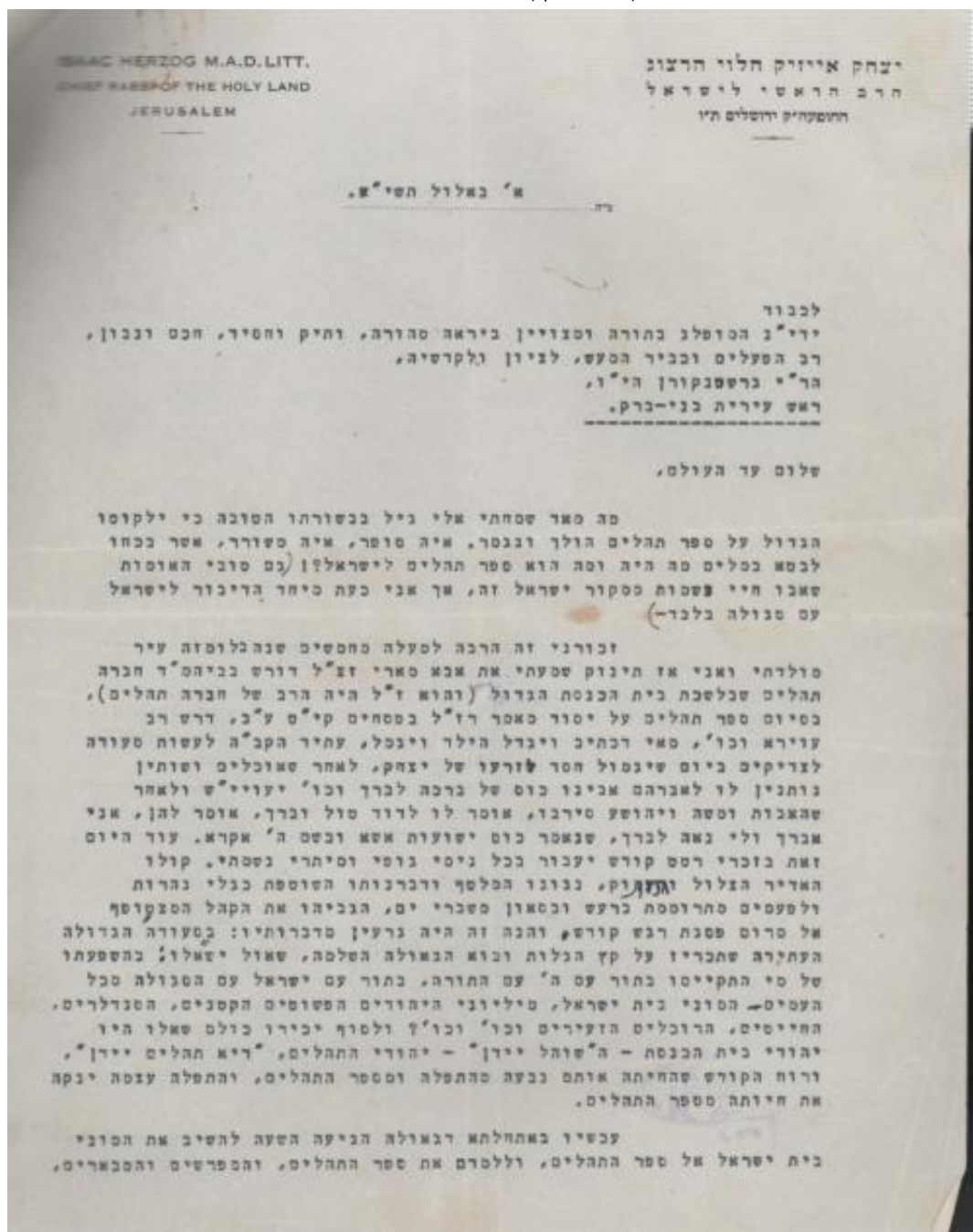
ממייסדי בני ברק וראש העיר הראשון שלה. ר' יצחק גרשטנקורן חיבר סדרה בת שמונה כרכים על ספר תהלים בשם "נעים זמירות ישראל". המכתב נדפס בראש הכרך הראשון של "נעים זמירות ישראל", בשינויים קלים.

נוסח הברכה הוא בעל נימה אישית ובה חולק הרב הרצוג עמנו זיכרון ילדות מוקדם על אביו.

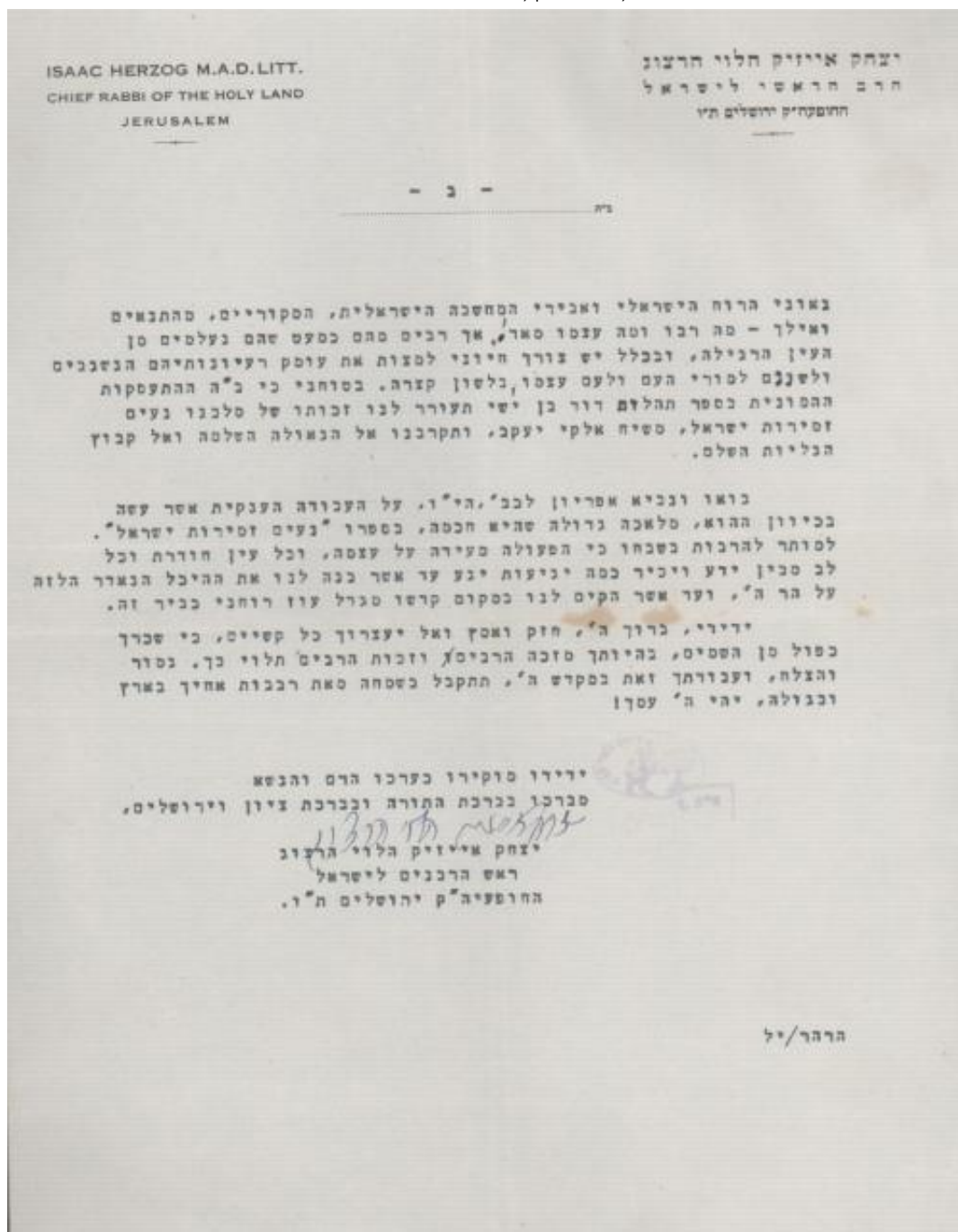
בסופו מופיעה פניה נרגשת:

"עכשיו באתחלתא דגאולה הגיעה השעה להשיב את המוני בית ישראל אל ספר התהלים".

אמן, כן יהי רצון !

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/12/d7aad794d79cd799d79d1.jpg>)

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/12/d7aad794d79cd799d79d2.jpg>)

ספריית הרמב"ם מתקוונת אליך

שירותי סריקה ומשלוח חומר תורני מספרים וכתבי עת ישנים וחדשים ללא תשלום.

משתדלים לענות לכל פונה תוך 24 שעות.

rambam1@gmail.com

פורסם בUncategorized | מתווג בית אריאלה, גרשטנקורן יצחק, הרב יצחק אייזיק הרצוג, יצחק תהלים, ספריית
הרמב"ם | לכתוב תגובה »

בראשי תיבות

דצמבר 3, 2013 מאת amhasefer

בראשי תיבות.

בשבוע שעבר שיגרתי מכתב קצר בדוא"ל {בדואר אלקטרוני} לעמיתה המנהלת ספריה ציבורית אי-שם. במכתבי השתמשתי בראשי תיבות מצויים: ספה"ל {=ספריה הלאומית} וחתמתי שב"ש {=שבת שלום}.

קבלתי מיידית תשובה נוזפת: **אתה גם מדבר בראשי תיבות? או רק כותב???**

שאלתי: ספה"ל=ספריה הלאומית. לא ברור?

ונענית: **ברור מאד, רק שכל שורה אני צריכה להפעיל את גלגלי מוחי בפיענוחים...**

מתברר, אפוא, ששימוש בראשי תיבות הוא סוג של כתב חידה ומפריע לרצף הקריאה.

כל המצוי בספרותינו התורנית לדורותיה יודע עד כמה השימוש בראשי תבות היה נפוץ והוליד בעקבותיו מחקרים, תהיות וטעויות לא מועטות.

מיודענו **פרופ' יעקב שפיגל** הי"ו {=ה' יחייהו וישמרהו} כתב על כך סדרת מאמרים מרתקת בקבצי "ישורון". מאמריו מכילים, כדרכו בקודש, ידיעות רבות בהיקף עצום.

הפניה ביבליוגרפית: ר' יעקב שמואל שפיגל. **השימוש בקיצורים ובראשי תיבות שאינם שכיחים**. ישורון כרך י'. ניו יורק-ירושלים, תשס"ב, עמ' תתיד ואילך. מטעמים ידועים לא מופיע שם תוארו האקדמי, ואף בתואר "הרב", כאחד הכותבים האחרים בקובץ, לא זכה להיעטר. **אלל"ב אלל"כ** [*]

פרופ' שפיגל אמר לי כי בע"ה ספרו החדש, שיהיה המשך לשני חלקי "עמודים בתולדות הספר העברי", יכול פרק מקיף על השימוש בראשי תיבות ועל ספרות העזר לפענוח ראשי התיבות.

[* **אלל"ב אלל"כ** = אוי לה לאותה בושה, אוי לה לאותה כלימה]

כולם מכירים ספרי עזר לראשי תיבות. אחד הטובים שבהם הוא "**אוצר ראשי תיבות של שמואל אשכנזי ודב ירדן**" (ירושלים, ראובן מס, תשכ"ה 1965). ספרים אלו נותנים מענה לפיצוח ראשי תיבות. אמנם במקרים רבים רשומים מספר אפשרויות שונות לאותן ראשי תיבות ועל המעיין לנסות להתאים את האפשרות הסבירה למקרה שלו.

מכיון שראשי תיבות הינם קוד פנימי, הברור למי שמצוי באותה סוגיה, נדפסו גם רשימות ראשי תיבות לתחומים מסויימים. נביא שתי דוגמאות:

1. ראשי תיבות וקיצורים בספרות החסידות והקבלה / מאת הרב עדין שטיינזלץ. תל-אביב : ספרייתי, [תשכ"ח, 1968]. 47 עמ'.

2. בית העמרמי : ראשי תיבות / מאת שאול אזיני . ירושלים: תשל"ו. [2], כז ע', 220 עמודות, 4 עמ'. מכיל ראשי תיבות המופיעות בספרות, במסמכים ובכתבי יד של רבני המערב הפנימי (חכמי צפון אפריקה).

אם נהיה ממוקדים יותר, נראה שיש ספרים שבתוכם נדפס לוחות ראשי תיבות. לוחות אלו נכונים באופן ייחודי לספר המסויים ונועדו לפרשן את הנכתב באותו ספר.

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/12/d793d7aa-d79bd79cd795d79cd7941.jpg>)

לאחרונה הגיע לידי בספרייה סט "דת כלולה": חמשה חומשי תורה, שנדפסו בעיר מז' בדפוס משה מאי', בין השנים תקכ"ו-תקכ"ז (1766-1767). הסדרה כולה מאופיינת בהדפסה איכותית, ויש בה וריאנטים קישוטיים מיוחדים.

החומשים כוללים את הפירוש המלא של שפתי חכמים על רש"י. בראש כל כרך נדפסה רשימת ראשי תיבות:

ראשי תיבות הבאים בשפתי חכמים			
והרא"א	ר' אהרן אלרעי	הרא"ם	ר' אלי' מורחי
סדרש"ר	ר' מאיר שניידר	רמ"א	ר' משה אלכנא
סדררן	מנחם ר' נתן	רש"א	ר' שמואל אלמשינו
צ"א	נור אריה	רב"ט	דב' טוב
נח"י	נחל' יעקב	צד"ל	צד' לרדך
דק"ל	דק' לרש"י	ר"ל	רנ' לנער
			א א י י ז

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/12/d7a9d7a4d7aad799-d797d79bd79ed799d79d3.jpg>)

כשנארגן את ראשי התיבות לשתי קבוצות, האחת ראשי תיבות מקובלים בכל הספרים והשניה ראשי תיבות של חכמים המיוחדים לספר "שפתי חכמים", ניווכח כי יש רוב גדול לרשימת ראשי התיבות של הקבוצה השניה.

יש להניח גם שרק מי שמצוי בפרשני רש"י לדורותיהם היה מצליח לנחש לבדו את הראשי – תיבות. שהרי כאן: הרמ"א אינו הרמ"א של השו"ע ומהר"ן אינו ר' נתמן מברסלב. לכן הוספתי ליד כל מחבר פרטים מזהים.

להלן חלוקת ראשי התיבות לקבוצות:

1.

ר"ל – רצה לומר

רל"ת או רצ"ל – רצונו לתרץ

דק"ל – דקשה ל[רש"י]

2.

הרא"א – ר' אהרן אלרעי [לא מצאתי. כנראה ובמקום אלרעי צ"ל אלרבי, וכוונתו לר' אהרן בן גרשון אלרבי. פירושו נדפס לראשונה בקושטא רפ"ד (1624)]

מהרמ"ש – ר' מאיר שטערין [אב"ד אמשטרדם לקהילת האשכנזים. ה"שפתי חכמים" מביא בחיבורו דברים ששמע מפיו. דפוס ראשון של שפתי חכמים נדפס באמשטרדם ת"ם (1680)]

מהר"ן – מוהר"ר נתן [ר' נתן שפירא חיבר את "אמרי שפר" על פירוש רש"י. נדפס לראשונה בלובלין בשנת ש"א (1591)]

ג"א – גור אריה [המהר"ל מפרג. פירושו לרש"י נדפס לראשונה בפרג של"ח (1578)]

נח"י – נחלת יעקב [פירושו של ר' יעקב סולניק נדפס לראשונה בקרקוב בשנת שצ"ט (1639). מהדורה חדשה יצאה על ידי ר' מרדכי יעקב קופרמן. ירושלים תשנ"ג (1933) בצירוף מבוא]

הרא"ם – ר' אלי' מזרחי [גדול פרשני רש"י. מחכמי קושטא. פירושו נדפס לראשונה בקושטא רפ"ה בערך (1625)]

רמ"א – ר' משה אלבילה [ר' משה אלבילדא (!) מגולי ספרד. פירושו לרש"י נדפס לראשונה בקושטא שנת רפ"ד (1524)]

רש"א – ר' שמואל אלמושנינו [ר' שמואל אלמושנינו (!) היה מחכמי ספרד. פירושו לרש"י נדפס לראשונה בקושטא שנת רפ"ד 1524. מהד' חדשה הוציא משה פיליפ, פתח תקוה תשנ"ה, בצירוף מבוא]

דב"ט – דבק טוב [פירושו של ר' שמעון אושנבורג נדפס לראשונה בונציה ש"מ"ח (1588).]

צד"ל - צדה לדרך [פירושו של ר' ישכר בר איילנבורג נדפס לראשונה בפרג שפ"ג (1623)]

רי"ק – ר' יעקב קניזל [פירושו לרש"י נדפס לראשונה בקושטא שנת רפ"ד (1524). מהד' חדשה הוציא משה פיליפ, פתח תקוה תשנ"ה, בצירוף מבוא]

מהר"ה – מהור"ר הענדל [פירושו של ר' מנוח הענדל ב"ר שמריה הובאו בתוך ספר קצור מזרחי, פרג שס"ד (1704)]

מהרש"ל – ר' שלמה לוריא [פירושו של ר' שלמה לוריא הובאו בתוך ספר קצור מזרחי, פרג שס"ד, (1604), בספר יריעות שלמה, פרג שס"ט (1709) ובספר מנחת יהודה, לובלין שס"ט (1709)]

ה"מ – הואיל משה [פירושו של ר' משה מת נדפס לראשונה בפרג ש"ע"ב (1611)].

קצ"מ – קיצור מזרחי [פירושו של ר' יצחק בן נפתלי הכהן (המלוקט מפירושים קודמים) נדפס לראשונה בפרג שס"ד (1604)].

ספריית הרמב"ם מתקוונת אליך

שירותי סריקה ומשלוח חומר תורני מספרים וכתבי עת ישנים וחדשים ללא תשלום.

משתדלים לענות לכל פונה תוך 24 שעות.

פורסם בUncategorized | מתויג בית אריאלה, נ, יעקב שמואל שפיגל, מפרשי רש, ספריית הרמב"ם, ר"ת, ראשי תיבות, שפתי חכמים | 2 תגובות

מסמר בלי ראש

נובמבר 21, 2013 מאת [amhasefer](#)

בס"ד

מסמר בלי ראש

בניגוד למשפט המקובל כי רב הוא "מסמר בלי ראש", במקרים רבים רב מחליף את מקום רבנותו. הסיבות לכך מגוונות. ניתן לדמות את הסיבות לפירוד בין רב לקהילתו בדומה לעילות אפשריות לגירושין: הקדיחה תבשילו או מצא אחרת נאה הימנה (משנה סוף גיטין). כך רב יכול לעבור קהילה באחת משתי סיבות: א. שלילית: מפני צרות שעשו לו או מחלוקות עליו בקהילה הקודמת ב. חיובית: שקיבל הצעה טובה יותר ברוחניות או בגשמיות.

רבנים הם גם מחברי ספרים. בשער הספר יופיע בדרך כלל תוארו של הרב ומקום כהונתו בזמן הדפסת הספר. לעיתים אף נוספה כתובתו של הרב בגב דף השער ככתות להשגת הספר או לכתיבה הערות למחבר.

מה יעשה כבוד הרב עם העותקים, שלא נמכרו עד שעבר למקומו החדש? האם ישנה את שער הספר?

הפתרון הפשוט הוא מחיקת שם המקום הקודם ו/או הדבקת מדבקה על שם המקום, ובא לציון גואל.

ברשימתי הבאה אציין ספרים שמצאתי בהם פתקאות מודבקים בע"ה וקצת ארחיב אודותם.

הרשימה בע"ה תתעדכן בהמשך כל אימת שאמצא ספר נוסף בספריה (כפי שעשיתי ברשימת "גנוב הוא מאתי"). אתם מוזמנים לעדכן אותי בדוגמאות נוספות לכתובת דואר אלקטרוני: rambam1@gmail.com

1. ספר כתר המלך. ורשה תרנ"ו (1896)

המחבר: הרב כתריאל אהרן נתן.

המחבר התמנה כרב בעיר אוגוסטוב (Augustów) בצפון מזרח פולין, בסמוך לביאליסטוק, בשנת תר"ל (1870) במקום חותנו והוא בן עשרים ושימונה. חמישים ושתיים שנה, לסיירוגין, שימש כרב ואב"ד של הקהילה. כפי המסופר בספר הזכרון לקהילת אוגוסטוב (תל אביב, תשכ"ו 1966, עמ' 98-100)

בשל חילוקי דעות (<https://drive.google.com/file/d/0Bz9Rz9zlCOoNSGRlOjdsdzlNSEE/edit?usp=sharing>) בעיר על תיפקודו של הרב יצא ר' כתריאל את העיר בשנת תרמ"ז (1877) ועבר לכהן תחילה בבודקין ואחר כך בסופוצקין. כעבור שבע עשרה שנה (בשנת תרס"ד 1904) נתפייסו שני הצדדים והרב כתריאל הוחזר ברוב כבוד לרבנותו הקודמת.

ספר כתר המלך הוא על חיבור "משנה תורה" לרמב"ם כולו, מהלכות יסודי התורה ועד הלכות מלכים. אספר זה התייחד בהרחבה שדן המחבר בהלכות קודשים. הספר מחולק לשני חלקים ולכל חלק שער נפרד. בספריית הרמב"ם שני עותקים של הספר. אחד - מודפס עליו "החונה בעיר סאפאטקין" (בשער ובחתימת ההקדמה). והשני - עם מדבקה "אגסטאוו", המופיעה, משום מה, רק בחתימת ההקדמה ובשער השני.

זה לעומת זה:

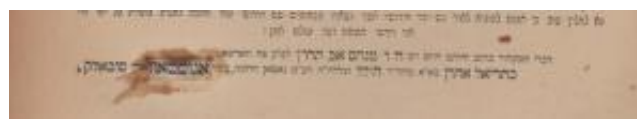

<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/11/d79bd7aad7a8-d794d79ed79cd79a-d7a9d7a2d7a8-d797d79cd7a7-d7a9d7a0d799.jpg>

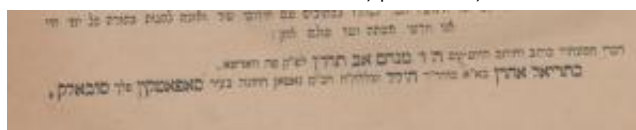
<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/11/d79bd7aad7a8-d794d79ed79cd79a-d794d7a7d793d79ed794-d797d7aad799d79ed794.jpg>

<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/11/d79bd7aad7a8-d794d79ed79cd79a2.jpg>

<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/11/d79bd7aad7a8-d794d79ed79cd79a-d794d7a7d793d79ed794-d797d7aad799d79ed794.jpg>

[http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/11/d79bd7aad7a8-d794d79ed79cd79a-\(d794d7a7d793d79ed794-d7a7d7a6d7a82.jpg](http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/11/d79bd7aad7a8-d794d79ed79cd79a-(d794d7a7d793d79ed794-d7a7d7a6d7a82.jpg)

ספריית הרמב"ם מתקוות אליך

שירותי סריקה ומשלוח חומר תורני מספרים וכתבי עת ישנים וחדשים ללא תשלום.

משתדלים לענות לכל פונה תוך 24 שעות.

פורסם ב [Uncategorized](#) | מתויג בית אריאלה, הרב כתריאל נתן, כתר המלך, מסמר בלי ראש, ספריית הרמב"ם, קהילת אוגוסטוב, רבנות | השארת תגובה

"גנוב הוא מאתי"

נובמבר 12, 2013 מאת [amhasefer](#)

בס"ד

"גנוב הוא מאתי"

סדרת זוטות: 4

פנקס קטן יש לי ובו רשמתי במשך שנים מה שתפש את עיני: פריטים מיוחדים. עותקים חריגים. זוטות וסתם פיקנטריה. **לפניכם דף נוסף מן הפנקס.**

ישנם ספרים – לא רבים – בהם נוספה חתימת כתב ידו של המחבר על העמוד האחורי של דף השער למניעת גניבות. התופעה עצמה נדירה ואינה ברורה לי כל צרכה. מדוע חשש מחבר הספר לגניבת עותקים מביתו או המו"ל ממחסן הספרים שלו ומכירתן לאחרים ללא ידיעתו?

בפנקסי רשומים שני ספרים ממין זה. מכל אחד מהם יש לנו בספריית הרמב"ם שני עותקים. המעניין הוא שעותק אחד חתום המחבר בכתב ידו והשני חסרה בו חתימה. האם גנוב הוא?

ידברו הספרים בעד עצמם:

.א

<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/05/d7a2d79ed795d793d799-d7a9d7a2d7a8.jpg>

עמודי בית יהודה.

מחבר: ר' יהודה הלוי איש הורוויץ

מו"ל: ליב זוסמנש

אמשרד תק"ו (1766)

נושא הספר: חקירות על עיקרי הדת, באורים לאגדות רבב"ח.

בגב השער ציור מקסים של חזית בית מדרש ומתחיתו במסגרת בולטת מופיעה הכתובת:

אמר המחבר והמדפיס

באנו מן המודיעים ולפנים בישראל. להציל את נפש עם האל. מחרב החרמות והגזירות שגזרו גאוני רבני אריאל. על משיגי גבולי. ולבל יגזול איש לבבי ועמלי.

אבקש מאחינו בני ישראל. שלא לקנות חיבור זה בלתי עדותינו. המדפיס והמחבר שנינו. כי אנחנו נחתום ונכתוב את שמינו. על כל הספרים בחתימת ידינו. ועל השומע יבא ברכת אלקינו :

<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/05/d7a2d79ed795d793d799-1.jpg>)
 ((<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/05/d7a2d79ed795d793d799-2.jpg>)

שני עותקים בספריית הרמב"ם. האחד חתום על ידי המחבר: "הצעיר יהודה הלוי" ועל ידי המדפיס: "יהודא לייב זוסמנש". השני נשאר ריק. האם גנוב הוא ?

ב.

<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/05/d79ed7a9d7a0d794-d794d7aad79cd79ed795d7932-d7a9d7a2d7a8.jpg>

[http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/05/d79ed7a9d7a0d794-d794d7aad79cd79ed795d7931-\(d7a9d7a2d7a8.jpg](http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/05/d79ed7a9d7a0d794-d794d7aad79cd79ed795d7931-(d7a9d7a2d7a8.jpg)

משנה התלמוד

מחבר: ר' ישעיהו יונגרייז

2 כר'

סספל- וואראהל, תרע"ג-תרע"ה (1913-1915)

חידושים על סוגיות הש"ס

<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/05/d79ed7a9d7a0d794-d794d7aad79cd79ed795d7931.jpg>

<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/05/d79ed7a9d7a0d794-d794d7aad79cd79ed795d7931.jpg>

(d794d7aad79cd79ed795d7932.jpg)

נוסח המחייב חתימת המחבר נדפס בגב השער של שני חלקי הספר (א – תרע"ג, ב- תרע"ה) .

בחלק ראשון: כל ספר אשר ימצא בלי חתם שלי גנוב הוא מאתי.

בחלק שני: כל ספר אשר ימצא בלא חותם המחבר גנוב הוא מאתי.

אם תגדילו את התמונה השמאלית תראו את חתימתו של המחבר "ישעיה הלוי". חתימה זו חסרה בתמונה הימנית.

האם הספר גנוב ?

נ.ב.

קורא נכבד !

אם ידועים לך ספרים נוספים כאלו, נא שלח אלי בדוא"ל את שם הספר ופרטי המהדורה, רצוי עם תמונות העמוד הרלוונטי, ונפרסם אותם בהמשך.

ב"ה. הידיעות דלהלן נשלחו אלי באדיבותם עמיתים יודעי ספר ואני מודה להם על כך.

1. מר גלעד הרשושנים הפנה אותי לארבעת כרכי " המסורה " שהוציא לאור כריסטיאן דוד גינצבורג בין השנים 1880-1905.

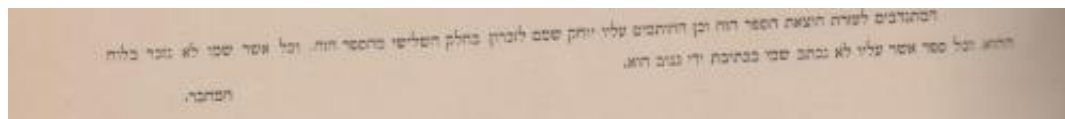
[http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/05/d794d79ed7a1d795d7a8d794-\(d7a9d7a2d7a8.jpg](http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/05/d794d79ed7a1d795d7a8d794-(d7a9d7a2d7a8.jpg)

מדובר בארבעה כרכים בגודל ענק

[http://www.bookgallery.co.il/content/hebrew/bookpageschema.asp?\(BookPageID=71255](http://www.bookgallery.co.il/content/hebrew/bookpageschema.asp?(BookPageID=71255) שהוציא המו"ל ובהם חומר רב בחקר המסורה.

והערה ביוגרפית פיקנטית: האיש (<http://library.osu.edu/projects/hebrew-lexicon/02271.php>) הוסמך לרבנות בגיל 16 !!! והמיר את דתו שנה לאחר מכן (1848) .

בגב השער מופיעה ההודעה:

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/05/d794d79ed7a1d795d7a8d7945.jpg>)

ובכל כרך וכרך מופיעה חתימת המחבר.

עותק ספריית הרמב"ם נרכש לספריית הסמינר האורתודוקסי בברלין.

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/05/d794d79ed7a1d795d7a8d7944.jpg>)

2. מר חנן בניהו הואיל ליידע אותי על בתי דפוס נוספים שנקטו באותה שיטה:

א. המדפיס האמשטרדמי יעקב דה סילוה מינדיז.

ב. המדפיס הירושלמי יצחק נאה ("ראיתי בספר בן איש חי שבהוצאתו").

באדיבותו מר חנן בניהו שליח אלי דוגמא מעניינת של המדפיס האמשטרדמי : ספר סידור כמנהג הספרדים אמ"ד תקל"א.

העותק הוא מתוך מאוספי ספריית יד הרב נסים.

בספר זה "הערת הגנב" אינה בעברית אלא היא בשפת המקום – הולנדית – או בספרדית.

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/05/d799d791d7a611.jpg>)

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/05/d799d791d7a62.jpg>)

3. מר משה זונדר הואיל להעביר לי צילום של שער ספר "אמונת שמואל" (ורשה תרע"ז 1917) לרבי ישראל שפירא, האדמו"ר מגרדז'יסק. מו"ל הספר, בן המחבר, האברך הרה"ח אברהם אלימלך שפירא חתם בשולי דף השער: כל ספר שאין עליו חתימתי – גנוב הוא.

בדקתי אצלנו, ובעותק ספריית הרמב"ם אין חותמת זו.

[http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/05/d7a9d7a2d7a8-d7a1d7a4d7a8-d790d79ed795d7a0d7aa-\(d799d7a9d7a8d790d79c-1.jpg](http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/05/d7a9d7a2d7a8-d7a1d7a4d7a8-d790d79ed795d7a0d7aa-(d799d7a9d7a8d790d79c-1.jpg)

אני ממשיך לעדכן את הרשימה בספרים נוספים שמצאתי בספריית הרמב"ם.

4. ספר הדר זקנים המיוחס לרא"ש. פיוטרקוב תרצ"ב 1932.

עותק ספריית הרמב"ם כולל גם שער חיצוני ועליו אזהרה בחתימת המו"ל זלמן איזאקזאהן בעפרון בתחתית העמוד. חתימה זו דהתה וקשה לזיהוי. להערכתי, שער זה חסר ברוב העותקים. כנראה גם בעותק הספה"ל.

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/05/d792d7a0d795d7911.jpg>)

5. שו"ת רבינו יעקב מסמילא. פיעטרקוב תרס"ד 1904

בשער הספר כתוב:

כל ספר שאין עליו חותם עם נומר גנוב הוא.

המו"ל חידש כאן שני חידושים:

1. שימוש בחותמת אדומה בולטת

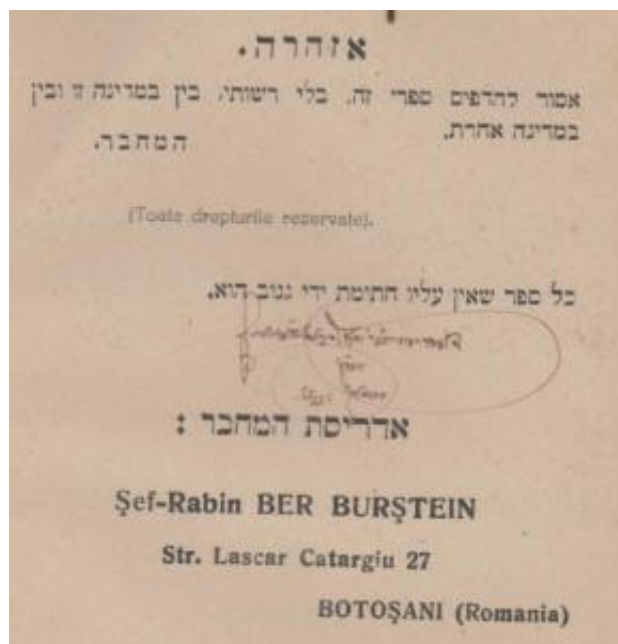
2. מספור כל עותקי הספר. עותק ספריית הרמב"ם מספרו 252.

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/05/d792d7a0d795d7912.jpg>)

6. חכמה ומוסר. בוטשאן, תרצ"ב (1932)

המחבר, הרב בורשטיין דב בער, אבד"ק בוטשאן, הוסיף את חתימתו המסולסלת, בתוספת אזהרה: אסור להדפיס ספר זה, בלי רשותי, בין במדינה זו ובין במדינה אחרת.

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/05/d792d7a0d795d79121.jpg>)

7. ספר המדות לאריסטוטליס... : מוסר השכל... / מפורש ושום שכל על יד איצק סטנאב.

ברלין, דפוס חברת חנוך נערים, תקנ"א (1790)

https://en.wikipedia.org/wiki/%D7%99%D7%A6%D7%97%D7%A7_%D7%A1%D7%98%D7%A0%D7%95%D7%91)
ומחבר ספרים רבים. חלק מהם הציג כאילו נכתבו על ידי חכמי ישראל בדורות הקודמים. בעותק הספריה מופיעה חותמת עגולה
מיוחדת ובה נכתב כזאת:

לא מצאתי חותם דומה בעותק אחר מספריו.

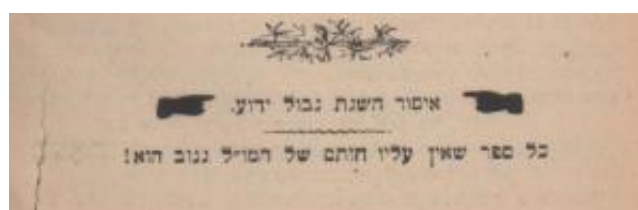

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/05/d79ed795d792d794-12.jpg>)

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/05/d79ed795d792d7942.jpg>)

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/05/d79ed795d792d794-21.jpg>)

9. ידידי ועמיתי ר' יוסף לייכטר, איש הספריה הלאומית, הפנה את תשומת לבי שהביבליוגרף אברהם יערי כתב על כך בתוך "לקוטים ביבליוגרפיים", חוברת ד' (ירושלים תרצ"ט 1939).

כותרת רשימתו הקצרה: חותמת מו"ל נגד גניבה

(<https://docs.google.com/file/d/0Bz9Rz9zlCOoNRmRmOEjTkFIRWs/edit?usp=sharing>)

הספר הראשון, שבו מצא הודעה מעין זאת הוא תנ"ך שנדפס באמשטרדם בשנת תס"ה (1705) על ידי ר' דוד נוניש טוריס.

הספר השני שמציין א. יערי ברשימתו הוא:

דבר טוב, דקדוק לר' אביגדור ב"ר שלמה מגלוגא. פרג, תקמ"ג (1783).

בספר זה נדפסה הודעה פעמיים. פעם אחרי ההסכמה ופעם שניה בסוף הספר.

ההודעה מסיימת בחרוז :

"...ולא ידבק בידו מאומה מן החרם

והנזהר מקנותם יצמח כגפן בכרם"

יערי מציין שבעותק שלפניו לא נמצאה חתימה או חותמת של המחבר.

עותק מספר זה נמצא בספריית הרמב"ם וגם בו נשארה הודעה זו מיותמת.

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/05/d79ed7a8d7a4d7901.jpg>)

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/05/d79ed7a8d7a4d790d7903.jpg>)

א. יערי מונה את ספר דבר טוב כספר השני בתולדות הספרים. ברשימתנו למעלה ישנם שני ספרים קודמים מדפוס אמשטרדם (עמודי בית יהודה, תקכ"ו, סידור כמנהג הספרדים תקל"א) עם רישום דומה.

11. דברי נגידים. הובא אל הדפוס על ידי צבי הירש [מרכוס], אמשטרדם, דפוס שלמה פרופס, תקנ"ט (1799).

בדף האחרון חתם המחבר את שמו (בלע"ז), בצירוף הערה מקדימה:

"להעיר על אמיתת ההעתקה, ולמנוע מכשול הרמאים ובני

עולה, באתי בחתימת ידי בסוף כל ספר וספר, בשמי"

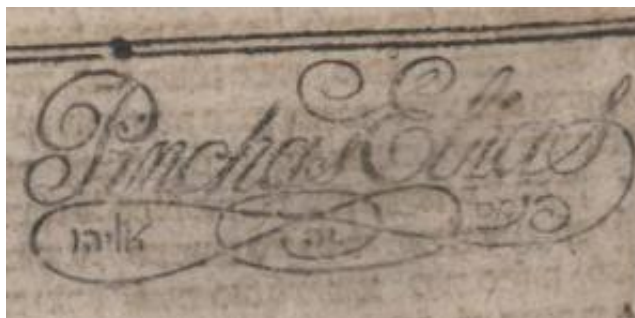
[http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/11/d793d791d7a8d799-\(d7a0d792d799d793d799d79d.jpg](http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/11/d793d791d7a8d799-(d7a0d792d799d793d799d79d.jpg)

[http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/11/d793d791d7a8d799-\(d7a0d792d799d793d799d79d3.jpg](http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/11/d793d791d7a8d799-(d7a0d792d799d793d799d79d3.jpg)

בעקבות עצתו של ידידי המלומד יהושע מונדשיין ערכתי חיפוש מקוון במאגר אוצר החכמה ודליתי משם עוד שני פריטים מעניינים.

12. הורביץ, פינחס אליהו. ספר הברית. מהדורה בתרא. זולקוב תקס"ז (1807).

<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/11/d7a1d7a4d7a8-d794d791d7a8d799d7aa4.jpg>

בשולי הקדמתו השניה מצויה חתימתו.

"Pinchas elias / פנחס אליהו"

רובה של ההקדמה עוסק בדרישות של המחבר מהמביאים לבית הדפוס כעת ולהבא.

מעניין הוא דברי הרב דוד תמר ב"עלי תמר" על מסכת ברכות (פ"ה ה"א). שם הוכיח מהחתימה ששם משפחתו של מחבר הספר אינו הורביץ אלא אליאש.

וכה דבריו:

"אגב ארשום כי הרב המקובל רבי פנחס אליהו ז"ל מח"ס הברית התחבטו החוקרים לדעת שם משפחתו, ורח"ש פרידנברג בן עיר מקרקא בספרו לוחות זכרון לא ידע שם משפחתו, ובספרו בית עקד ספרים ערך ברית כתב בסוגריים ששם משפחתו היה הורביץ, אבל זה טעות שכן ברשותי יש ספר הברית מהדורא שניה זולקוה תקס"ז והוא כותב בדף ו: ושמי שמי עליו בכתב עמים ובכתב בית ישראל באותיותיהם וגם באותיותינו, וכל ספר אשר לא ימצא בו חתימתי גנוב הוא מאתי, ובדף ז הוא חותם שמו בכתב עמים

פינחס אליאש ובכתב בית ישראל פנחס אליהו, ובסוף הספר הוא כותב זה הספר נמצא לקנות בק"ק קרקא אצל המחבר ואדרעסא שלו כשמו, הרי ברור ששמו ושם משפחתו בכתב עמים היה פנחס אליאש ובכתב בית ישראל היה חותם שמו פנחס אליהו, גם על השער ח"א נמצא חתימת שמו אבל בספרי השער חסר".

13. אדירם, אליעזר. עטרת זהב. ניו יורק, תרע"ח (1918).

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/11/d7a2d798d7a8d7aa-d796d794d7911.jpg>)

המחבר מגולי רוסיה אשר כעת בארץ החדשה (אמעריקא), הלוא היא "ארץ הזהב", משלב בסגנונו המיוחד את שם ספרו והמציאות בה חי.

"ובפרט שהספר הזה קראתי בשם "עטרת זהב", וזהב צריך בודאי שמירה מעולה, מחמת שבזמננו רבו הקופצים על הזהב..."

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/11/d7a2d798d7a8d7aa-d796d794d7912.jpg>) (עותק ספריית הרמב"ם לא חתום. העותק המופיע במאגר "אוצר החכמה" חתום בחותמו ובחתימתו של המחבר).

14. ש"ס משנה בכרך אחד. יקימובסקי, יעקב בנימין זאב. וילנא תער"ג (1913). חלקים קדשים/טהרות.

עותק ספריית הרמב"ם כרוכים יחדיו חלק קדשים וחלק טהרות. בסוף חלק קדשים המחבר מפרסם מודעה כנגד הגנבים המוכרים בזול ספריו, ובראש חלק טהרות באה ההודעה בסגנון המוכר המחייבת חתימת המחבר (בעותק הספרייה אין חתימה אבל כתוב בכתב יד "מוגה").

בסוף חלק קדשים נדפסה הבקשה הבאה.

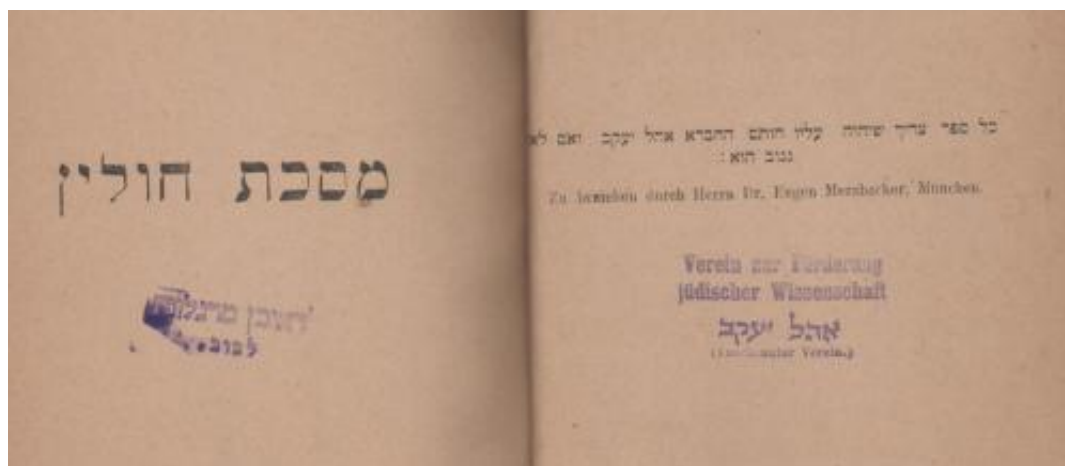
(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/11/d796d7a8d7a2-d799d7a2d7a7d7911.jpg>)

15. דקדוקי סופרים. מסכת חולין. פרמישלה תרנ"ז (1897).

הרב רפאל נתן נטע רפאל רבינוביץ הדפיס בחייו חמשה עשר כרכים של חיבורו המונומנטלי "דקדוקי סופרים": השוואת נוסחאות של מסכתות מהתלמוד הבבלי. הוא נפטר במהלך הדפסת חלק חדש על מסכת חולין. אחר פטירתו השלים מלאכתו והביא לדפוס את חלק זה הרב חנוך ארנטרוי במימון חברת "אהל יעקב" במינכן.

וכך נדפס בגב דף השער:

"כל ספר צריך שהיה עליו חותם החברה אהל יעקב ואם לאו גנוב הוא".

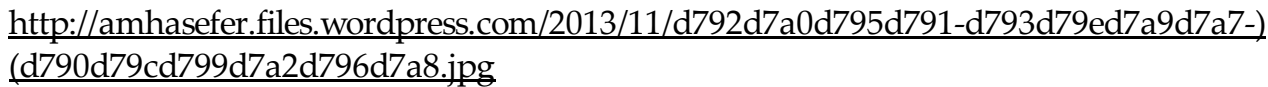

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/11/d793d7a7d793d795d7a7d7991.jpg>)

ר' איתמר מצגר חלק עמי מידעותיו הרבות ומסר לי רשימה ארוכה של ספרים נוספים. אני משתדל לבדוק כל מידע מול עותקי הספריה, כדי לסורקן ולהעלות צילום איכותי של החתימה או החותמת.

פריטים מס' 16-22 הן על פי רשימות ר' איתמר מצגר. המשך יבוא בע"ה.

16. פרלמוטר, אברהם צבי. דמשק אליעזר (שו"ת), פיטרקוב תרס"ה (1905)

[illegible]

<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/11/d792d7a0d795d791-d79ed7a9d79bd799d79c-d790d79c-d793d79c.jpg>

[illegible]

<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/11/d792d7a0d795d791-d791d79bd795d7a8d799-d7aad795d7a2d79cd7aa-11.jpg>
הספר הוא קובץ רשימות ולו שלשה עורכים. בסוף ההקדמה נכתב:

"כל חבור בלתי נחתם על יד סופר ראשון לזר יחשב"

וחתימה של אלכסנדר טל – סופר ראשון.

[http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/11/d792d7a0d795d791-d791d79bd795d7a8d799-\(d7aad795d7a2d79cd7aa-2.jpg](http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/11/d792d7a0d795d791-d791d79bd795d7a8d799-(d7aad795d7a2d79cd7aa-2.jpg)

19. אהרונסון, יוסף משה. פרדס החכמה. סדילקוב תקצ"ו (1836)

המחבר הוסיף הערה מעניינת בסוף הספר המתייחסת כולה לנושא זכויות היוצרים על פי דין המלכות וחרם הרבנים.

עותק ספריית הרמב"ם אינו חתום. (העותק המופיע במאגר "אוצר החכמה" חתום)

[http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/11/d792d7a0d795d791-d7a4d7a8d793d7a1-\(d794d797d79bd79ed7941.jpg](http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/11/d792d7a0d795d791-d7a4d7a8d793d7a1-(d794d797d79bd79ed7941.jpg)

20. ספר הגורלות. ירושלים תרל"ה (1875)

שושנה הלוי בספרה המצויין "ספרי ירושלים הראשונים" מציינת כי בשתי המהדורות של ספר הגורלות שהופיעו בירושלים בשנים אלו נוספה הערה שכזאת (פריט 253, 270 ברשימת שושנה הלוי).

253 ספר הגורלות מרכיני אברהם ן
 עזרא זצ"ל. מצאתיו כת"י, ולזכות את הרבים
 מאחנו [!] ב"י החפצים לדעת ענינים כאלו.
 מבלי שיצטרכו לדרוש אל האובות וידעונים,
 ימצאו מבוקשם פה אשר ממקום קדוש יהלכון,
 והוא בדוק ומנוסה. ואנכי הביאותיו לבית
 הדפוס ברב עמל ויגיעה, ולבי נכון בטוח כי
 שארית ישראל לא יעשו עולה להדפיסו בלתי
 רשותי, אנכי... שלמה ב' שם טוב הכהן
 ס"ט.
 ירושלם, דפוס מיכל הכהן ויצחק גאשצינגי,
 תרל"ה. [18] דפים. 8°.
 בסוף ע"א של דף [18] נדפס:
 מודעה. להודיע... כי כל ספר... אשר לא חתום
 בשמו ואפילו אם הוא מש' תרל"ז-? נגוב הוא
 מאתי... שלמה ב' שם טוב הכהן ס"ט.

[http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/11/d792d7a0d795d791-\(d792d795d7a8d79cd795d7aa11.jpg](http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/11/d792d7a0d795d791-(d792d795d7a8d79cd795d7aa11.jpg)

בסוף ע"א של דף [18] נדפס:
 מודעה. להודיע... כי כל ספר... אשר לא חתום
 בשמו ואפילו אם הוא מש' תרל"ז-? נגוב הוא
 מאתי... שלמה ב' שם טוב הכהן ס"ט.

[http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/11/d792d7a0d795d791-\(d792d795d7a8d79cd795d7aa21.jpg](http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/11/d792d7a0d795d791-(d792d795d7a8d79cd795d7aa21.jpg)

21. הלשטיק, מאיר יחיאל בן אברהם יצחק, מאוסטרובצה. אור תורה. פיוטרקוב תרפ"א (1921).

המו"ל הוא תלמידו של האדמו"ר מאוסטרובצה, המוזכר בדף השער: "יוסף יהודה ליבוש דומ"צ בעיר לאדז".

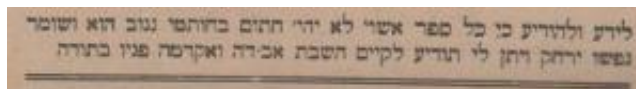
החותמת (ליד מקום הדפוס) היא: "ליבוש ראזענערג, רב דתי ורשמי וחבר ועד הרבנים דפה לאדז"

[http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/11/d792d7a0d795d791-d790d795d7a8-\(d7aad795d7a8d794.jpg](http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/11/d792d7a0d795d791-d790d795d7a8-(d7aad795d7a8d794.jpg)

22. שבדרון , שלום מרדכי. גילוי דעת. ברזני תרע"ג (1913).

המו"ל הוסיף בשער הודעה מחורזת כדלקמן:

[http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/11/d792d7a0d795d791-d792d799d79cd795d799-\(d793d7a2d7aa1.jpg](http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/11/d792d7a0d795d791-d792d799d79cd795d799-(d793d7a2d7aa1.jpg)

עותק ספריית הרמב"ם אינו חתום. (בעותק <http://www.hebrewbooks.org/37148>) ישנה חותמת מטושטשת).

שני הפריטים הבאים שייכים לתת קבוצה מיוחדת. ספרים שעוסקים בחישובים מספריים, בטבלאות מדויקות או בתרשימים גיאומטריים. המחברים כאן חששו שאם יעתיקו את ספריהם - ללא רשותם והשגחתם - לא יקפידו על הדיוק והטעות מצויה לבוא.

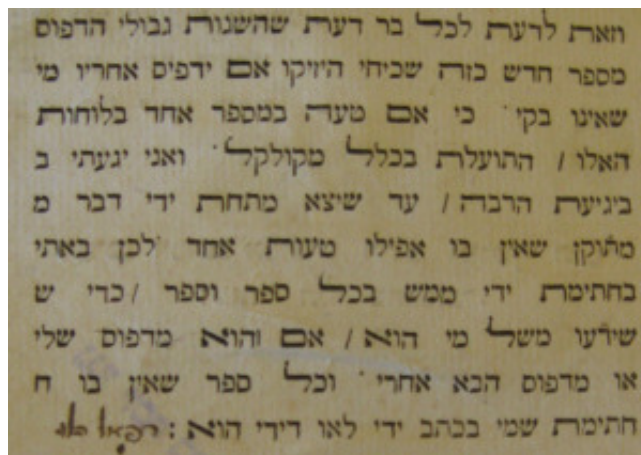
23. רפאל הלוי מהנובר. לוחות העיבור. לייזן 1756

העמידני על כך רעי ערן רביב ברשימה שמסר לפרסום בגיליון כו של ספרני היהדות : <http://safranim.wordpress.com/%D7%92%D7%9C%D7%99%D7%95%D7%9F-%D7%9B%D7%95/%D7%91-%D7%A1%D7%A4%D7%A8-%D7%9C%D7%95%D7%97%D7%95%D7%AA-%D7%94%D7%A2%D7%99%D7%91%D7%95%D7%A8-%D7%9C%D7%A8-%D7%A8%D7%A4%D7%90%D7%9C-%D7%94%D7%9C%D7%95%D7%99-/%D7%9E%D7%94%D7%A0%D7%95%D7%91>

בצד האחורי של השער נדפסה ההודעה הפותחת כזאת:

"וזאת לדעת לכל בר דעת שהשגת גבולי הדפוס

מספר חדש כזה שכיחי היזקו..."

<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/11/d7a6d793->

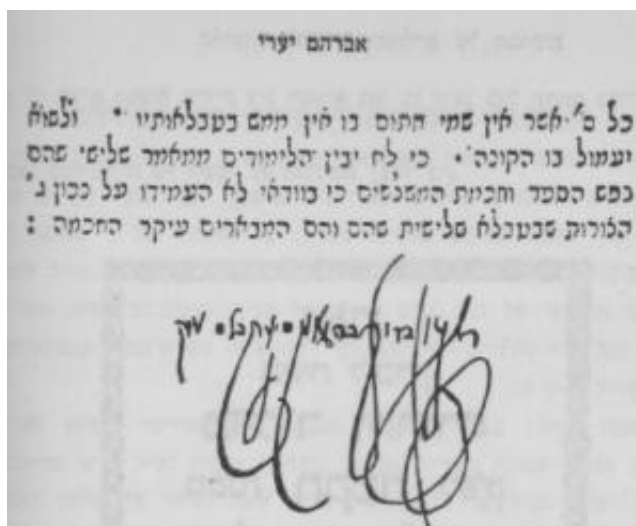
d790d797d795d7a8d799-d7a9d79c-d794d7a9d7a2d7a8-d7a2d795d7aad7a7-d7a1d7a4d7a8d799d794-d79cd790d795d79ed799d7aa-d79bd795d79cd79c.jpg

הצילום מעותק הספרייה הלאומית

24. ברוך בן יעקב משקלוב. קנה המדה. פרג תקמ"ד 1784

אברהם יערי כתב השלמות למאמר שנתפרסם ב Studies in Bibliography and Booklore על חתימות מחברים ומו"לים על ספריהם (קרית ספר כט, ירושלים תשי"ג-תשי"ד עמ' 278-280).

ממאמרו הנ"ל לקוחה הפקסימיליה הבאה:

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/11/d79ed795d792d794-d799d7a2d7a8d7991.jpg>)

25. למנס, משה בן טריטל. מאמר אמרה צרופה. אמשטרדם תקס"ח 1808

מחברת קטנה בת 16 דפים. שתי חתימות ביהודית בגב דף השער ובלע"ז בדף האחרון.

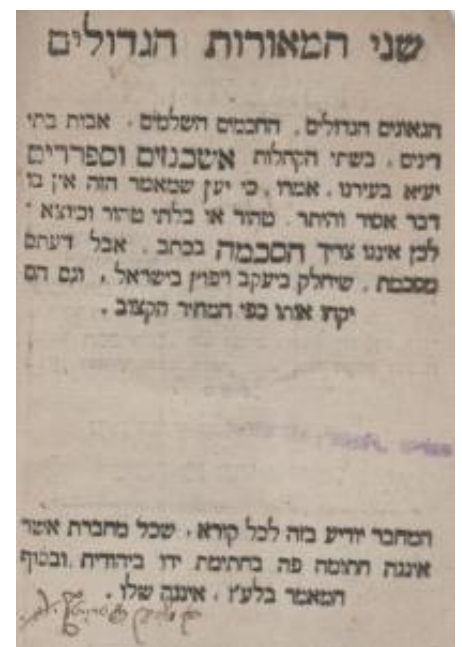
שם גם הזהיר המחבר בחרוזים:

ראו איפוא תמי-מי עם

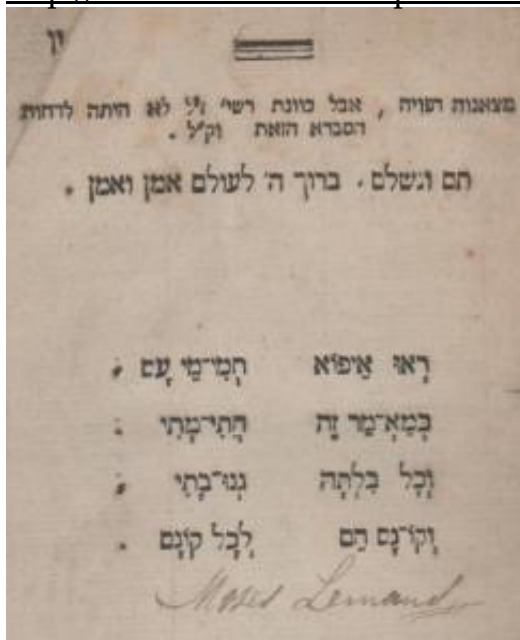
במא-מר זה חתימתי

וכל בלתה גנו-בתי

וקו-גם הם לכל קונם

<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/11/d790d79ed7a8d7aa1.jpg>

<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/11/d790d79ed7a8d7aa2.jpg>

26. זאב וולף בן אלעזר, מליזנסק. לשון הזהב. ורשא תרנ"ט 1899

לספר זה שלשה חלקים על מסכתות ברכות, שבת ועירובין. המו"ל אסף הסכמות רבות מאדמו"רים. ישנם טפסים שונים של הספר, ובכל אחד מהם שונים מספר ההסכמות וסדרן. בחלק הראשון (עמ"ס ברכות) אחד העמודים הראשונים של ההסכמות מודיע המו"ל כי "בסוף ההקדמה תמצאו חתימת ידי ממש וחותרם הגושפנקא שלי (לסימן שלא בגנבה היא)". רק בטופס אחד, שהגיע מספרייתו של האדמו"ר מטשורטקוב – תל אביב, נמצא חתימה וחותרת המו"ל. חתימה וחותרת זו נשנתה גם בתחילת החלק השני (עמ"ס עירובין), למרות שלא נדרשה שם.

<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/11/d7a8d791d799-d790d79cd799d79ed79cd79a-d7a9d7a2d7a81.jpg>

<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/11/d7a8d791d799-d790d79cd799d79ed79cd79a3.jpg>

רשימה של ספרים נוספים :

1. תוספות חיים. לובלין תרס"ז. חותמת המחבר והמו"ל הרב יוסף חיים סגל, רב וולאדאו

2. ילקוט הגרשוני. פקש תרס"ז. חותמת המחבר

והמו"ל הרב גרשון שטרן, אב"דמ' לודאש

3. בן איש חי, מהדורת ירושלים תרצ"ב. המו"ל יצחק בן מנחם מענדל נאה. המו"ל הדפיס הנוסח המקובל בגב השער. (ראיתי את עותק אוצר החכמה – ללא חתימה וחותרת)

4. עטרת יעקב וישראל. לבוב תרמ"א. המו"ל ר' מנחם מענדל בן ר' יעקב הגר (עותק אוצר החכמה לא חתום)

5. לקוטי חבר בן חיים. מ-סיגט תרנ"ג. המחבר פלויט, חזקיה פייבל (עותק הספריה לא חתום)

6. מגן התלמוד, קול שמחה. ורשה תרס"ב. "אבי הדרשנים" שמחה כהנא הוציא שני ספרים וכרכם יחדיו. בסופם מופיע האזהרה. (עותק הספריה לא חתום)

ספרים מסופקים:

אהבת חסד (פירוש על אבות דרבי נתן). ויטמונד, אברהם. אמשטרדם תקכ"ז (1777).

כתב לי מיודעי ר' חזקי סופר מירושלים:

ספר אהבת חסד על אדר"נ, בכל הטפסים שראיתי בימי חי, וראיתי לפחות ששה, יש חתימה של חתן ונכד המחבר בעמוד הראשון ובסוף הספר.

שמה זה קשור לענייני הגנבות, כהמשך למאמרך "גנוב הוא מאתי".

לבקשתי סרק עבורי אביעד רוזנברג מהספריה הלאומית את השערים והעמוד האחרון של שני עותקים המצויים שם, ובשניהם מופיעה חתימת המו"ל שמשון בן משה וויטמונד – שהוא גם נכד המחבר – בסוף הספר.

[http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/11/d790d794d791d7aa-\(d797d7a1d793-d7a9d7a2d7a8.jpg](http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/11/d790d794d791d7aa-(d797d7a1d793-d7a9d7a2d7a8.jpg)

[http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/11/d790d794d791d7aa-d797d7a1d793-\(d797d7aad799d79ed794.jpg](http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/11/d790d794d791d7aa-d797d7a1d793-(d797d7aad799d79ed794.jpg)

רשימה של הספרים לפי שנות הדפסה

תנ"ך. אמשטרדם, תס"ה 1705

לוחות העיבור. לייזן 1756.

עמודי בית יהודה. אמשטרדם, תקכ"ו 1766

סדור כמנהג הספרדים. אמשטרדם, תקל"א 1771

אהבת חסד. אמשטרדם תקכ"ז 1777 (?)

דבר טוב, פרג, תקמ"ג 1783

קנה המדה. פרג תקמ"ד 1784

ספר המידות. ברלין, תקנ"א 1790

דברי נגידים. אמשטרדם, תקנ"ט 1799

מאמר אמרה צרופה. אמשטרדם תקס"ח 1808

בכורי תועלת. אמשטרדם תק"פ (1820)

פרדס החכמה. סדילקוב תקצ"ו 1836

משכיל אל דל. לבוב תרכ"ז 1867

ספר הגורלות. ירושלים תרל"ה 1875

עטרת יעקב וישראל תרמ"א 1881

המסורה. לונדון, תר"מ-תרס"ה 1880-1905

לקוטי חבר בן חיים. -סיגט תרנ"ג 1893

דקדוקי סופרים. פרמישלה תרנ"ז 1897

מגן התלמוד, קול שמחה. ורשה תרס"ב 1902

שו"ת רבינו יעקב מסימלא. פיוטרקוב, תרס"ד 1904

דמשק אליעזר. פיוטרקוב תרס"ה 1905

תוספות חיים, לובלין, תרס"ז 1907

ילקוט הגרשוני.פקש, תרס"ז 1907

גילוי דעת. לבוב תרע"ג 1913

משנה התלמוד. ס. וואראהל, תרע"ג-תרע"ה 1913-1915

אור תורה. פיוטרקוב תרפ"א 1921

מהר"ם שיק על מס' אבות. סעאיני, תרפ"ט 1929

חכמה ומוסר. בוטשאן, תרצ"ב 1932

הדר זקנים. פיוטרקוב, תרצ"ב 1932

בן איש חי. ירושלים, תרצ"ב 1932

ספריית הרמב"ם מתקוונת אליך.

שירותי סריקה ומשלוח חומר תורני מספרים וכתבי עת ישנים וחדשים ללא תשלום

משתדלים לענות לכל פונה תוך 24 שעות.

נא פנה אלינו rambaml1@gmail.com

פורסם ב-[Uncategorized](#) | מתויג [דפוס](#) [אמשרד](#) | [תגובה אחת](#)

כריכות צבעוניות

אוקטובר 29, 2013 מאת [amhasefer](#)

בס"ד

סדרת זוטות: 9

פנקס קטן יש לי ובו רשמתי במשך שנים מה שתפש את עיני: פריטים מיוחדים. עותקים חריגים. זוטות וסתם פיקנטריה. לפניכם דף נוסף מן הפנקס.

כריכות צבעוניות

כשהתחלתי לעבוד בספריית הרמב"ם לפני כעשרים שנה היה מקובל ל'הפשיט' את הספרים מכריכות הנייר הצבעוניות שהיו עטופים בהם. ולהעמיד את הספרים על המדף כשהם אפרוריים, חסרי חן וגוון. הספרן דאז אמר לי כי הכריכות מתבלות ונקרעות מהר ולכן אין טעם לשומרם עם הספר. לימים כשקבלתי עלי את תפקיד מנהל הספריה שניתי את המדיניות ועכשיו אנחנו משמרים את הספר בכריכתו הצבעונית. לטעמי זה מוסיף לוית חן לספר ומכניס צבע למדפי הספריה.

כשאני רואה ספרים והם מכורכים בכריכות נאות, הדבר משמח את לבי.

הנה דוגמאות ישנות לכריכה צבעונית שראיתי באוספי הספריה ובהם הכורך השתמש בדוגמאות של עטורי פרחים.

א.

ספר "אורח חיים", פירוש לפרקי אבות, שחברו החכם התוניסאי רבי כמוס חדאד, ונדפס בבית הדפוס המשובח של דוד עידאן באי ג'רבה בשנת תרפ"ו (1926) .

בספריית הרמב"ם שני עותקים ובשניהם עטורי פרחים שונים בכל כריכה.

עותק 1:

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/10/d7a4d7a8d797d799d79d1.jpg>)

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/10/d7a4d7a8d7975.jpg>)

עוֹתֵק 2:

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/10/d7a4d7a8d797d799d79dd7903.jpg>)

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/10/7.jpg>)

יש לציין שהמחקרים על תולדות הדפוס אינם קובעים בוודאות אם ומתי ספרים נכרכו בבית הדפוס (כולם או חלקם). ייתכן שפעולה זו בוצעה רק כשהגיעו הספרים לידי הקונים ונעשתה לפי בחירתם וטעמם האישי. נראה לי שבמקרים רבים ניתנה אפשרות לכריכה על ידי בתי הדפוס כשירות לקונה. הערתי על כך במאמרי 'כריכות בנות הים', בתוך "אשה חכמת לב": מנחת זכרון לד"ר שרה פרנקל, ירושלים תשע"א, עמ' 95-102 (ראה שם הערה 13).

כאמור ספר "אורח חיים" הנ"ל נמצא בספריית הרמב"ם בשני עותקים. תופעה יוצאת דופן נמצאת בעותקי הספרייה. בשני העותקים נוסף אחרי 3 הדפים הראשונים דף הלקוח מספר "זרע השלום" לר' עקב בן שלום גאתו הכהן, והוא הדף האחרון בספר "זרע השלום" (דף מא). לא מצאתי קשר כלשהוא בינו לספר "אורח חיים", וכנראה שנכרך בטעות. גם ספר זה נדפס בג'רבה, בבית הדפוס של השותפים דוד עידאן ויעקב חדאד. בקטלוג הספרייה הלאומית נרשמה שנת הדפסת ספר "זרע השלום": [תרפ"ח 1928]. אם כנים דבריהם, נראה שכמות מסויימת של עותקים נשמרה בבית הדפוס ונכרכה שנתיים מאוחר יותר בכריכות צבעוניות, אולי כדי למשוך עיני קונים חדשים.

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/10/d7a4d7a8d797d799d79dd790d7a9d7a2d79ed795d793.jpg>)

ב.

באוסף 'ספרים שמורים' שלנו ראיתי מדרש רבה, קראקא שס"ח (1608), בכריכה יפהפיה,

על רקע מוזהב מובלטים קשויי פרחים.

אין לי ידיעה מתי נעשתה הכריכה: האם בסמוך להדפסת הספר או בשנים מאוחרות יותר.

[http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/10/d7a4d7a8d797d799d79d-\(d7a7d7a8d7a7d795d79131.jpg](http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/10/d7a4d7a8d797d799d79d-(d7a7d7a8d7a7d795d79131.jpg)

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/10/d7a4d7a8d797d799d79d-d7a7d7a8d7a7d795d7914.jpg>)

בספר זה, בדף השער מצדו האחורי, מצוי איור מקסים ונדיר מאד.

אברהם יערי, בספרו דגלי המדפיסים (ירושלים תש"ד 1944) כותב שמצא איור זה רק בספר אחד, וגם הוא מדפוס קראקא (שערי אורה. ש"ס 1600). הוא מציין שתמונה זו של "האיל", היא פרט מתמונה גדולה יותר של עקידת יצחק, שנדפסה בספר ארבעה טורים (קראקא שעג-שע"ה 1613-1615).

לפניכם האיור סרוק מעותק הספרייה ולצדו התמונה הגדולה, מתוך ספרו של אברהם יערי, דגלי המדפיסים: דגל מס' 47.

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/10/d7a4d7a8d797d799d79d-d7a7d7a8d7a7d795d79110.jpg>)

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/10/d7a4d7a8d797d799d79d9.jpg>)

ג.

אור החמה לר' אבהם אזולאי, פרמישל תרנ"ז (1897)

בספר זה נעשתה כריכה יפה רק לפס הצר בגב הכריכה, הנראה לעיני כל.

הספר עומד על המדף בין ספרים אחרים ונדמה לך שכריכתו כולה נאה עד שאתה נוטלו לידך...

<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/10/d7a6d791d7a2.jpg>

[tp://amhasefer.files.wordpress.com/2013/10/d7a6d791d7a22.jpg](http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/10/d7a6d791d7a22.jpg)

.ד.

חק לישראל. וינה תרע"ו (1816)

כריכה נאה עם רישום בעלים משנת 5577 (1817).

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/10/d797d7a71.jpg>)

לפני דף השער נוסף דף עם איור מזרחי ופסוקים מעוטרים במסגרת נאה.

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/10/d797d7a72.jpg>)

אשמח לקבל מידע על ספרים ישנים עם כריכות צבעוניות ולפרסם זאת בהמשך.

ספריית הרמב"ם מתקוונת אליך

שירותי סריקה ומשלוח חומר תורני מספרים וכתבי עת ישנים וחדשים ללא תשלום.

משתדלים לענות לכל פונה תוך 24 שעות.

פורסם בUncategorized | מתווג אומנות יהודית, בית אריאלה, דפוס עידאן, דפוס קראקא, דפוס תוניס, כריכות ספרים, כריכות צבעוניות, ספריית הרמב"ם, עקידת יצחק | 2 תגובות

הסכמה ראשונה של הרב עובדיה יוסף

אוקטובר 16, 2013 מאת amhasefer

בס"ד

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/10/d794d79cd79bd7942.jpg>)

הסכמה ראשונה של הרב עובדיה יוסף זצ"ל ניתנה לרב משה מימון על ספרו "הלכה למשה" שאלות ותשובות על ארבעה חלקי השו"ע, ירושלים תשי"ח (1958).

הרב משה מימון (יליד תרפ"ד 1924, תוניסיה) כיהן כרבה של "עיר יזרעאל. עפולה" והרב עובדיה (יליד תר"פ 1920 בגדד) היה אז דיין בבית הדין בפתח תקוה.

לספר ניתנו הסכמות נוספות (לפי סדר הדפסתן):

הרב יצחק נסים, הראשון לציון

הרב יעקב משה טולידאנו, הרב הראשי לתל אביב יפו

הרב עובדיה הדאיה, חבר בית הדין העליון

הרב רחמים חי חויתיה הכהן, לשעבר הרב הראשי לאי ג'רבה וכעת רב מושב ברכיה

הסכמתו של הרב עובדיה סוגרת את רשימת המסכימים.

לצפיה בסריקה של כל ההסכמות ראו נא כאן

(<https://docs.google.com/file/d/0Bz9Rz9z1COoNSXfwVDIUbHozX1k/edit?usp=sharing>)

בדברי הסכמתו השיג הרב עובדיה על תשובה אחת של הרב מימון, כשהוא מסתמך על תשובה שכתב בספרו יביע אומר חלק שני (ירושלים תשט"ז 1956). מעניינת היא תגובתו של הרב מימון על אתר כדלהלן.

נושא הדיון הוא "גדול כבוד הבריות" ועד כמה התירו חכמים איסורים משום "גדול כבוד הבריות".

הרב מימון בתשובה כ"ו דן בשאלה אם מותר לשאת תעודת זהות בשבת במקום שאין בו עירוב. הוא מצדד להקל, "כי ידוע אם תופסין בן אדם שאין לו תעודת זהות שלו בידו ע"י המשטרה, אז המשטרה סוחבת אותו לתחנת המשטרה לשם חקירות מי הוא ומה זהותו. ודבר זה עלול לגרום לו סבל רב וקשיים ובושת פנים וכל מיני צערים ומביא אותו לכל מיני חשדות. ובודאי יש בזה גדול כבוד הבריות".

השאלה שעמדה לדיון בפני הרב עובדיה יוסף היא: "עמדתי ואתבונן בדין מי שנכשל עם אשת איש ובא עליה ברצונה באופן שנאסרה לבעלה, ובא לחזור בתשובה, אם חייב להודיע לבעלה בכדי שיפרוש מן האיסור או אפשר למצוא איזה היתר ולהקל בזה, משום פגם משפחה, וגדול כבוד הבריות". (שו"ת יביע אומר חלק ב בתשובה שניה בחלק אבן העזר)

הצד המשותף לשתי התשובות הוא דיון בהיקף ההיתר של כבוד הבריות, האם הוא רק במקום איסור מדברי חכמים או גם באיסור תורה.

הרב עובדיה כתב בסוף הערתו "וכמו שהארכתי בזה בס"ד בשו"ת יביע אומר ח"ב (חאה"ע סי' ב אות ג) ע"ש וקצרתי כאן".

כידוע הרב עובדיה היה בקי נפלא בחדרי חדרים של כל ספר ומרבה להפנות בפסקיו למקורות קודמים.

על כך כותב הרב מימון בסוף תגובתו:

ורציתי לעיין עוד במ"ש ידיד עליון עד סוף דבריו. אלא מחוסר אותם הספרים שהוא הביא כדרכו בקדש. (ואפי' הספר של מרן החפץ חיים ז"ל "משנה ברורה" עוד לא זכיתי בו) נמנע ממני זאת. וכ"ז אני כותב מעין משא ומתן כדרכה של תורה. אבל להלכה ולמעשה. הרי בי. ואני מבטל דעתי נגד דעתו ד"ע. ותשובתי דסימן הנ"ל, הרי היא מבוטלת. המחבר ס"ט.

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/10/d794d79cd79b6.jpg>)

"ורציתי לעיין במ"ש ידיד עליון עד סוף דבריו. אלא מחוסר אותם הספרים שהוא הביא כדרכו בקדש. (ואפי' הספר של מרן החפץ חיים ז"ל "משנה ברורה" עוד לא זכיתי בו) נמנע ממני זאת. וכ"ז אני כותב מעין משא ומתן כדרכה של תורה. אבל להלכה ולמעשה אני מבטל דעתי נגד דעתו ד"ע. ותשובתי דסימן הנ"ל, הרי היא מבוטלת. המחבר ס"ט".

שימו לב:

1. דלות הספרים בספרייתו של הרב מימון בעפולה. אפילו סט של "משנה ברורה" לא הגיע אליו.

2. המחבר מבטל את תשובתו, שנדפסה בספר, מפני השגתו של הרב עובדיה.

ספריית הרמב"ם מתקוונת אליך

שירותי סריקה ומשלוח חומר תורני מספרים וכתבי עת ישנים וחדשים ללא תשלום.

משתדלים לענות לכל פונה תוך 24 שעות.

פורסם בUncategorized | מתויג בית אריאלה, הלכה למשה, הסכמות לספרים, הרב משה מימון, הרב עובדיה יוסף, ספריית הרמב"ם | 4 תגובות

מדוע העלים נכד החפץ חיים את שם סבו משער ספרו?

אוקטובר 7, 2013 מאת [amhasefer](#)

בס"ד

מדוע העלים נכד החפץ חיים את שם סבו משער ספרו?

ר' ישראל מאיר הכהן (קאגאן), ה"חפץ חיים

([%D7%A8%D7%90%D7%9C_%D7%9E%D7%90%D7%99%D7%A8_%D7%94%D7%9B%D7%94%D7%9F](#))
דמות ידועה בעולם היהודי בדורות האחרונים (*).

למרות שהתנהג בפשטות ובצניעות היה איש קדוש ומורם מעם. הוא נפטר בחודש אלול שנת תרצ"ג (1933) והוא בן 95 שנים.

תשע שנים לפני פטירתו הדפיס נכדו הרב יוסף חיים כהן ספר "רעיונות על מסכת אבות". הספר נדפס בוילנה בשנת תרפ"ד (1924).

הספר נמצא בשני עותקים בספריית הרמב"ם. להפתעתי, מצאתי שישנם שני שערים שונים לספר. לכל עותק שער שונה.

באחד מציין הוא את ייחוסו:

מאת יוסף חיים ב[[ן] הגאון ר' אהרן הכהן

נכד אדמו"ר הגאון הצדיק ר' ישראל מאיר הכהן בעל ה"חפץ חיים" שליט"א.

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/10/d797d7972.jpg>)

כשראיתי שער זה קצת היתה לי פליאה שכתב המחבר כך על סבו בחייו "הגאון הצדיק", שהרי החפץ חיים היה ידוע בצניעותו וענוותנותו.

בקובץ אגרות החפץ חיים (בני ברק, תשמ"ו 1986) חלק שני אגרת קלד, [שנכתבה בשנת תרפ"ו!], **גילה החפץ חיים** את דעתו המסתייגת באופן גורף מהוספת כינויים כאלו לשמו:

"כי אני משער ברור שאחד מהסבות שנתבטל נסיעתי אשתקד (לארץ ישראל – א. א.) היה עבור פרסום הגדול של מכתבי העתים וכדומה ובשם **גאון וצדיק קראוני ולא אחד בי...**"

והנה בעותק השני מופיע רק שם המחבר בשער. והתמיהה גדולה לאן נעלם ייחוסו ומשפחתו?

כך הוא נוסח השער:

מאת יוסף חיים כהן.

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/10/d797d7971.jpg>)

כאמור מדובר באותו הספר ובאותה המהדורה!

אין לי הסבר ברור לשינוי בשערים ואני נותרתי עם שאלות בלבד:

האם נדפסו מלכתחילה שני טפסים שונים של השער [מדוע?]

או ששער אחד קדם למשנהו?

מדוע נכדו של החפץ חיים הסתיר את ייחוסו לסבו צדיק הדור?

אשמח לשמוע דעתכם.

לפרטים מלאים על משפחתו של החפץ חיים ראה בהרחבה באתר "תולדות ושורשים

(http://toladot.blogspot.co.il/2011/01/blog-post_7693.html) של בנימין מפתח תקוה.

(*) נספח:

ספורים על החפץ חיים

ששמעתי וקבלתי משכני וידידי יאיר פנטון נר"ו.

סיפורים שסיפרה לי אמי מורתי מינה פנטון (בת ר' יעקב חיים ואסתר טוקר)

סיפור על סבתא שלי, אסתר טוקר ז"ל.

סבתא שלי, אסתר טוקר לבית גליקשטיין, גרה בעיר אווגוסטוב שבפולין. אביה ר' יוסף גליקשטיין היה מנכבדי הקהילה בן למשפחה אמידה אשר עסקו בבניה. ר' יוסף גליקשטיין היה מעביר בכל יום (!) 2 שיעורים, אחד בבוקר ואחד בערב, בביהכ"ס 'לאנגה שול' שהיה ברחוב לאנגה. (בבית הורי נמצא הש"ס שבו למד ר' יוסף גליקשטיין סבא רבה שלי, עם תאריכים על כל גמרא בכל פעם שסיים אותה) בשנת 1917 הגיע החפץ חיים לאווגוסטוב לביתו של ר' יוסף גליקשטיין, ע"מ שיעזור בהפצת חלק ב' של המשנה ברורה. החפץ חיים הסביר על חשיבותה הרבה של המשנה ברורה וביחד גלגלו פלפולי תורה. ר' יוסף גליקשטיין חלה אז במחלת הסרטן ולא יכל לתפקד כראוי. סבתי אסתר, שהיתה אז בת 17, שמעה את השיחה מחדרה. היא יצאה מן החדר ופנתה אל החפץ חיים וספרה על מצבו של אביה. אך המשיכה ואמרה שהיא זו שתדאג להפצה. היא תבקש מאביה שיכתוב לה למי ללכת, ויוסיף כמובן מספר מילים. החפץ חיים אמר כי הספרים מאוד כבדים. ענתה סבתי אסתר, אל דאגה היא תשיג מריצה מחנות המכולת המשפחתית שנמצאת בסמוך לביתם ותעבור עם הספרים אצל מי שצריך. החפץ חיים היה נרגש מדבריה (וכן מזה שבחורה מוכנה לעשות זאת, הן מבחינת הצניעות-להסתובב בחוץ, והן מבחינת פיזית) וברך אותה שתזכה להיקבר בארץ ישראל, בירושלים בהר הזיתים. כמובן שהברכה התקיימה, סבתא אסתר ז"ל עלתה לארץ עם סבא יעקב והדוד יוסף ב-1935 לפני פרוץ מלחמת העולם השנייה, וזכתה להיקבר בשנת ה'תשל"ח (1978) בהר הזיתים.

סיפורים על סבא שלי, ר' יעקב חיים טוקר ז"ל:

סיפור ראשון

סבי, ר' יעקב חיים טוקר נולד במינסק שבבילורוסיה (רוסיה הלבנה) [המקום עבר מספר פעמים משלטון פולני לשלטון רוסי]. בשנת 1925 לערך, כשסבא היה בן 27, יצא ללמוד שחיטה בעיר ראדין, למשך שנתיים. אז נודע לו על החפץ חיים, סבא כמובן היה מחובשי בית המדרש. כאן המקום לציין, שסבא היה חזן ידוע, מוהל, ושוחט. (בארץ ישראל היה אף סופר סת"ם) סבא היה איש חזק מאוד !

שני דברים תמיד היו מרגשים את סבא ר' יעקב חיים ז"ל עד כדי כפי עצום ללא יכולת להמשיך לדבר. זכיתי לראות זאת הרבה מאוד פעמים. הראשון: כשהיה מתחזן ושר את 'מזמור שיר חנוכת הבית' כשהיה מגיע למילים "מה בצע בדמי ברדתי אל שחת, הוודך עפר היגיד אמיתך?!" . השני: כשהיה מנסה לספר משהו על החפץ חיים; כשסבא רק היה אומר את המילים "החפץ חיים" הוא פשוט היה בוכה ונאלם ולא מצליח להמשיך!! סבא היה אומר שהחפץ חיים היה ממש כמו מלאך אלוקים! ההוד, קרינת פניו ואני מוסיף שכמובן מתוך למדנותו האדירה.

סיפור שני

כשסבא ר' יעקב טוקר, הגיע לראדין, בערך בשנת 1925 לקח אותו מישוהו מהקהילה אל החפץ חיים. החפץ חיים שוחח עם סבא, ולקראת פרידה, ברך את סבי שיזכה לאריכות ימים. סבא ז"ל חי עד גיל 96, נפטר בירושלים בשנת ה'תשנ"ב (1992). בכל יומולדת, מגיל 80 ואילך, סבא היה תמיד מתרגש ובוכה. סבא היה אומר לגבורות הגעתי, והנה עוד שנה, בזכות ברכת החפץ חיים.

ספריית הרמב"ם מתקוונת אליך

שירותי סריקה ומשלוח חומר תורני מספרים וכתבי עת ישנים וחדשים ללא תשלום.

משתדלים לענות לכל פונה תוך 24 שעות.

פורסם ב-Uncategorized | מתויג בית אריאלה, הרב יוסף חיים כהן, הרב ישראל מאיר הכהן, חפץ חיים, נכד החפץ חיים, ספריית הרמב"ם, פרקי אבות, רעיונות על אבות | 9 תגובות

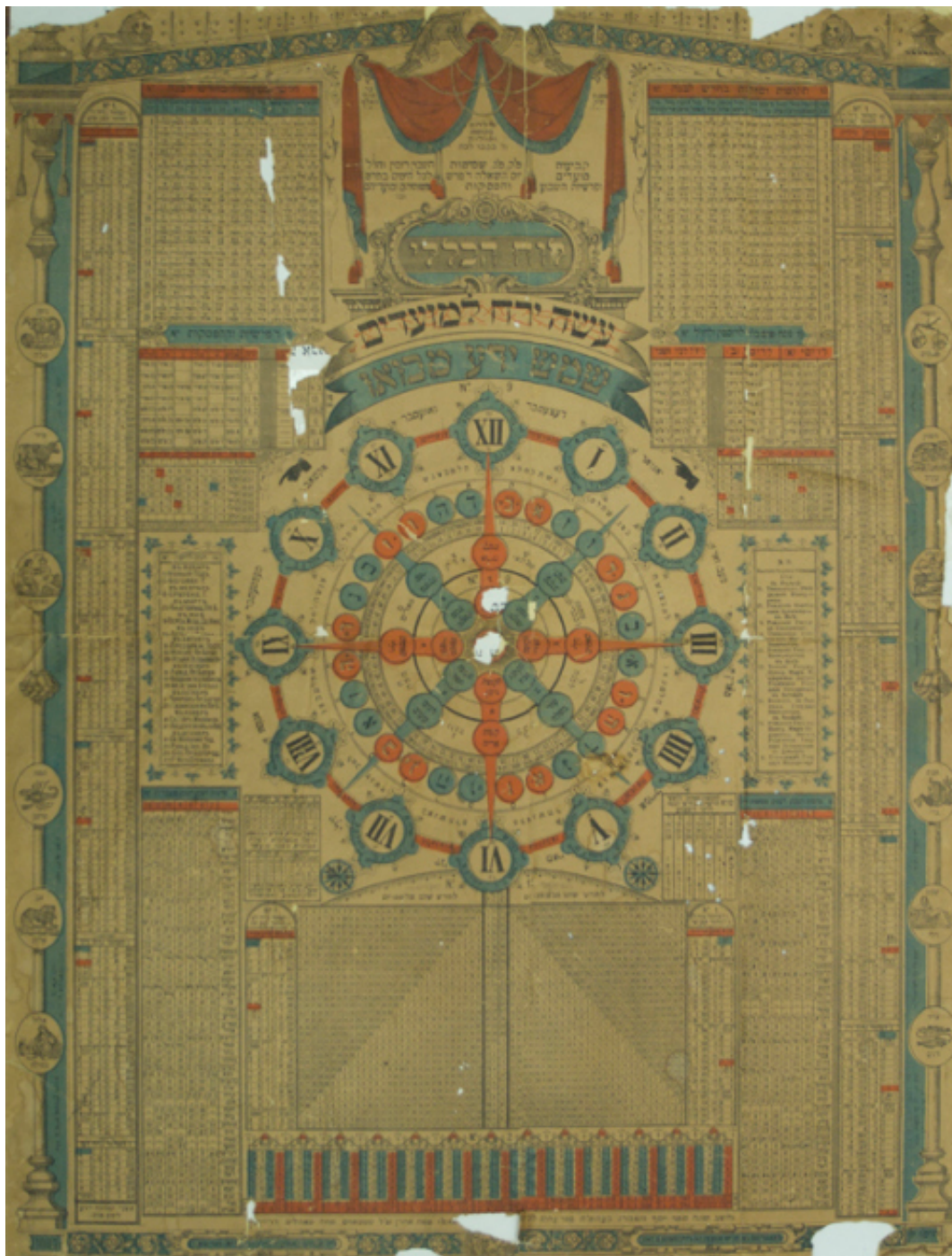
"עתים לבינה" : מציאה בהסח הדעת

ספטמבר 16, 2013 מאת [amhasefer](#)

עתים לבינה – מציאה בהיסח הדעת

לעתים נופלת לידך מציאה ביבליוגרפית בהיסח הדעת.

במשרדי היה מונח שולחן עבודה ישן ועליו מונחת פלטת זכוכית עבה. מתחת לזכוכית מונחים לוחות קיר עתיקים שהיו תלויים, כנראה בבתי כנסת, ובהם חישובי שנים ומועדות. רציתי לקרוא השנה החדש לפרסם אחד מן הלוחות ובחרתי בלוח ססגוני ועמוס בפרטים, שכותרתו: לוח הכללי "עשה ירח למועדים, שמש ידע מבואו".

מתי נדפס הלוח ומי מחברו ?

בשוליים של תחתית הלוח כתוב באותיות קטנות: נחשב ומוגה ממני יוסף גינצבורג בעהמ"ח (=בעל המחבר) ספר עתים לבינה... 1896.

פניתי לאוצר הספרים של ספריית הרמב"ם ואיתרתי את ספר עתים לבינה (דפוס ראשון ורשה תרמ"ז 1886) והנה מצאתי כתוב בשער השני של הספר:

ונלוה אליו ציור לוח גדול, אשר בשם לוח הכללי יכונה, עם ביאור בלשון הקודש ועברי דייטץ.

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/09/d791d799d7a0d794d7901.jpg>)

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/09/d791d799d7a0d7942.jpg>)

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/09/d791d799d7a0d7942.jpg>)

בדקתי בכל העותקים ובכל הספריות ולא מצאתי זכר ללוח המצורף ונלווה אליו גם ביאור מקיף.

תמהתי: היכן הוא הלוח הכללי? האם היה מצורף לעותקים של הספר ונתלש ונעלם?

האם ישנו קשר בין הלוח הכללי - הצבעוני - שנמצא רק בספריית הרמב"ם ללוח שמוזכר בשער הספר ?

לשמחתי, מצאתי את החוליה המקשרת בין הספר ללוח. במאגר "אוצר החוכמה" מצוי צילום של חוברת - מספריית מוסד הרב קוק - "ביאור לוח הכללי בלשון הקודש ובלשון המדוברת (יודישט דייטש)". החוברת נדפסה בורשה בשנת תרמ"ז (1887) ומכילה 36 ע'. החצי הראשון הוא בעברית וחציה השני באידיש.

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/09/d791d799d7a0d7944.jpg>)

עיון בחוברת הצנועה מראה כי הביאור ללוח תואם במדויק את תיאור הלוח הכללי שבידי.

יש לשער כי לוח זה, שהוא לוח רב-שנים, נדפס מספר פעמים. בשנת תרמ"ז (1887), בסמוך להדפסה הראשונה של הספר "עתים לבינה" + חוברת ביאור לוח הכללי, ובמהדורות נוספות בהמשך.

בע"ה אקדיש רשימה נרחבת למהדורות השונות של ספר "עתים לבינה" בגיליון הבא של עלון "ספרני היהדות".
[vordpress.com/2010/06/06/%D7%92%D7%99%D7%9C%D7%99%D7%95%D7%A0%D7%95%D7%AA-%D7%90%D7%99%D7%92%D7%95%D7%93-%D7%A1%D7%A4%D7%A8%D7%A0%D7%99-/%D7%94%D7%99%D7%94%D7%93%D7%95%D7%AA](http://amhasefer.files.wordpress.com/2010/06/06/%D7%92%D7%99%D7%9C%D7%99%D7%95%D7%A0%D7%95%D7%AA-%D7%90%D7%99%D7%92%D7%95%D7%93-%D7%A1%D7%A4%D7%A8%D7%A0%D7%99-/%D7%94%D7%99%D7%94%D7%93%D7%95%D7%AA)

חג סוכות שמח !

אבישי

ספריית הרמב"ם מתקוונת אליך

שירותי סריקה ומשלוח חומר תורני מספרים וכתבי עת ישנים וחדשים ללא תשלום.

משתדלים לענות לכל פונה תוך 24 שעות.

פורסם ב [Uncategorized](#) | מתווג בית אריאלה, גינצבורג יוסף, הלוח הכללי, לוח שנה, ספריית הרמב"ם, עתים לבינה | תגובה אחת

פנקס הפרוטוקולים של בית כנסת "בית אל", שכונת תל-נורדאו

בתל אביב

ספטמבר 10, 2013 מאת [amhasefer](#)

חדש בספריית הרמב"ם

פנקס הפרוטוקולים של בית כנסת "בית אל" (רחוב פרישמן 23), שכונת תל-נורדאו

(http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/09/img_4729.jpg)

(http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/09/img_4737.jpg)

בית הכנסת "בית אל" נחנך בשנת תרצ"ד (1934) והיה מבתי הכנסת המפוארים בתל אביב. התפללו בו מאות גברים, נשים וילדים. התקיימו בו מדי יום ארבעה מניינים בשחרית בימות החול ושניים בשבת ושיעורי תורה רבים. כיהנו בו פאר הרב לוי גרוסמן זצ"ל והרב חיים פרדס זצ"ל. לפני התיבה עברו חזנים מהשורה הראשונה: רזניק, אקרמן, אשל, גרינבלט, בראון ועוד, בליווי של מקהלות מפורסמות.

<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/09/d791d799d7aa-d790d79c7.jpg>

מודעות בעיתונות על פעילות בית הכנסת

בשנים האחרונות הלך בית הכנסת והתמעט ממתפלליו כמעט לחלוטין ולא נותר בו איש ממתפלליו הוותיקים. המקום שינה את צביונו וציבור צעיר ושונה החל נוטל בו חלק.

בימים אלו ספר הפרוטוקולים הופקד למשמרת בספריית הרמב"ם על מנת שיישמר בה ויתאר למעוניינים את ההיסטוריה של ימיו המפוארים של בית הכנסת שנוסד לפני כשמונים שנה.

ספר הפרוטוקולים של בית הכנסת כולל את התנהלותו של בית הכנסת בין השנים תרצ"ד – תשל"ג (1934-1973). והוא מקפל בתוכו את ניהול ענייניו השוטפים וגם את התייחסותו לענייני הכלל.

הספר מכיל כ 380 דפים. רובם בכתיבת יד וחלקם בהדפסת סטנסיל. הוא מכיל פרוטוקלים של ישיבות הנהלה ואסיפות כלליות.

<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/09/d791d799d7aa-d790d79c2.jpg>

חלקו הארי של הספר עוסק בתפעול השוטף של בית הכנסת, בבחירת רח"ש [= ראשי תיבות: רב, חזן, שרת] ובקידום יוזמות לשיפור בתי הכנסת בצדדיו הפיסיים והרוחניים.

המעין בין דפי הספר ימצא הד רב לאירועי הימים בתל אביב בפרט ובארץ ישראל כולה: טרור לפני הקמת המדינה, מלחמות ישראל, קליטת עליה וכו'.

בחרתי לשתף אתכם בשתי טעימות (ואי"ה נרחיב בעתיד) .

1. בחירות לרבנות העיר תל אביב

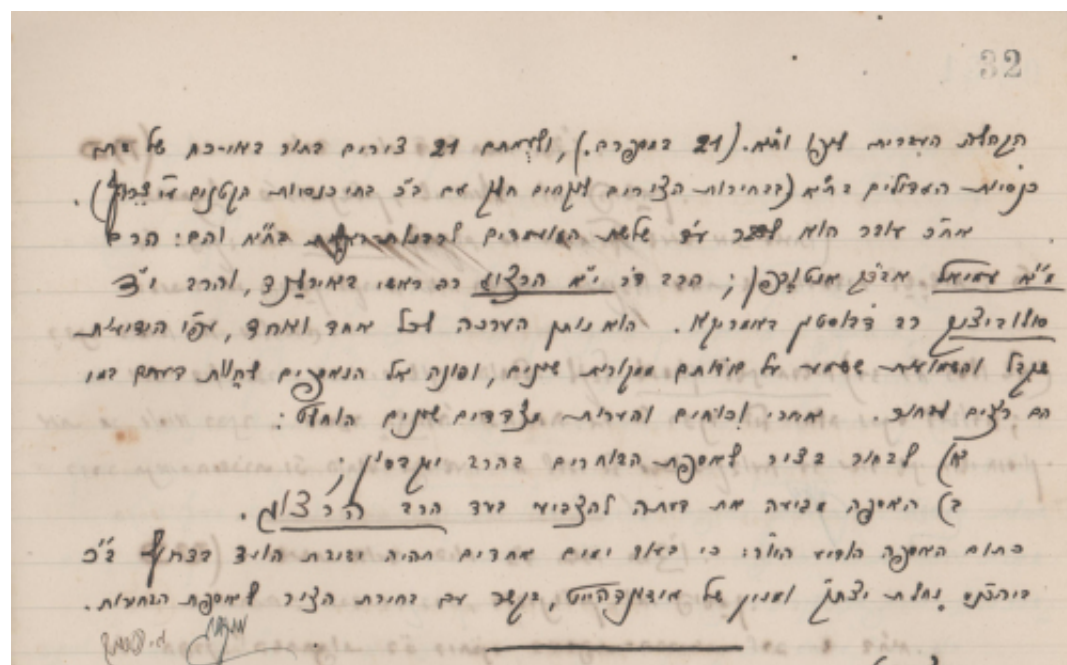
לאחר פטירת הרב שלמה אהרונסון, רבה האשכנזי של תל אביב, בחודש ניסן תרצ"ה (1935), נערכו בחירות למציאת רב חדש, עמית לרב בן ציון חי עוזיאל הרב הספרדי. בתי הכנסת הגדולים של העיר שלחו 21 צירים לאסיפת הבחירות. לבית הכנסת "בית אל" היה נציג. ועד ההנהלה של בית הכנסת התכנס להחליט באיזה מועמד לבחור. שלשה מועמדים עמדו לבחירה:

א. הרב מ"א עמיאל, אבד"ק אנטורפן

ב. הרב ד"ר י"א הרצוג, רב ראשי באירלנד

ג. הרב י"ד סולוביצקי, רב דבוסטון דאמריקא.

ההמלצה שהתקבלה היתה לתמוך במועמדותו של הרב הרצוג. (לבסוף נבחר הרב עמיאל כרב ראשי).

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/09/d791d799d7aa-d790d79c3d7901.jpg>)

2. "בית הכנסת היה מלא פליטים מיפו"

האספה הכללית לא נתקיימה בין השנים תש"ז-תש"ט (1947-1949) לרגל המצב ומשום שבית הכנסת היה מלא פליטים מיפו !

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/09/d7a4d7a8d799d7a9d79ed79fd790.jpg>)

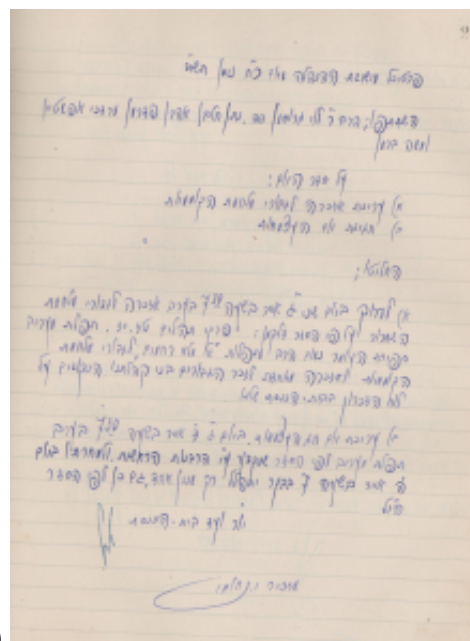
3. סדרי תפילה ביום הזיכרון וביום העצמאות

בכ"ח ניסן תשי"ב (1952) כונסה ישיבת הנהלה ועל סדר היום:

א. עריכת אזכרה לגבורי מלחמת הקוממיות.

ב. חגיגת יום העצמאות.

נקבעו שיתקיים רק מניין אחד, "לפי הסדר שנקבע על ידי הרבנות הראשית".

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/09/d791d799d7aa-d790d79c9.jpg>)

ספריית הרמב"ם מתקוונת אליך

שירותי סריקה ומשלוח חומר תורני מספרים וכתבי עת ישנים וחדשים ללא תשלום.

משתדלים לענות לכל פונה תוך 24 שעות.

פורסם בUncategorized | מתווג בחירות לרבנות, בית אריאלה, בית כנסת בית אל, בתי כנסת, ספריית הרמב"ם, פרוטוקולים, רחוב פרישמן, תל אביב, תל נורדוי | 3 תגובות

פתח לי שער

ספטמבר 3, 2013 מאת amhasefer

פתח לי שער

לקראת השנה החדשה – תשע"ד – הבאה עלינו לטובה פרסמתי רשימה במדור "עלי ספר" האחרון (שבת בשבתו (<http://www.zomet.org.il/?CategoryID=160>), פרשת נצבים-וילך, כ"ה אלול תשע"ג) ובה עסקתי באמנות בשערי ספרים.

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/09/d7a9d791d7aa1.jpg>)

השערים בספרות התורנית הם יצירה עצמאית ומבחינות מסויימות הנם "ספר בפני עצמו". עמוסים בטקסטים וברמזים, ולפעמים אף צריכים פירוש רש"י כדי לפענח את הכתוב בהם.

מהבחינה החזותית, ישנם שערים יפים, המושכים את העין. שערים אלו הם תופעה השייכת לעבר.

כיום נדירים השערים המצויירים והמאויירים בספרות התורנית.

כמתנה לחג ולשנה החדשה הבאה עלינו לטובה בע"ה, אני משתף אותכם בשערים יפים מבתי הדפוס של אמשטרדם, הידועים ביופיים הפנימי והחיצוני.

השערים כולם לקוחים מאוספי ספריית הרמב"ם.

שנה טובה ומבורכת !!!

אבק סופרים. אמשטרדם: דפוס נתנאל פואה, תס"ד 1704

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/09/d790d791d7a7-d7a1d795d7a4d7a8d799d79d.jpg>)

תיקון ספר תורה. אמשטרדם: דפוס א' עטיאש, תצ"ב 1742

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/09/d7aad7a7d795d79f.jpg>)

התשב"ץ. אמשטרדם: דפוס נפתלי הירץ לוי, תצ"ח 1738

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/09/13.jpg>)

מכלל יופי. אמסטרדם : דפוס דוד תרתאס, תמ"ד 1684

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/09/d79ed79bd79cd79c-d799d7a4d79912.jpg>)

זכרון משה. אמשטרדם: דפוס ליב זוסמג, תקכ"ה 1765

שירותי סריקה ומשלוח חומר תורני מספרים וכתבי עת ישנים וחדשים ללא תשלום.

משתדלים לענות לכל פונה תוך 24 שעות.

פורסם בUncategorized | מתויג אמנות ויהדות, אמנות יהודית, בית אריאלה, דפוס אמשטרדם, ספריית הרמב"ם, שערי ספרים | השארת תגובה

להחיות שמונה נפשות מישראל

אוגוסט 21, 2013 מאת [amhasefer](#)

להחיות שמונה נפשות מישראל

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/08/d7a0d7a81.jpg>)

אמש נכנס אלי לספריה ידיד וותיק. אספן יודאיקה תל אביבי. הוא הביא לי שקית עם ספרים, "פירות נושרים" מספריה גדולה בסקנדינביה שקנה לפני שנים רבות.

מיינתי את הספרים וכמעט כולם מצאתי בספריית הרמב"ם והם עותקים כפולים. אבל תמיד יש הפתעות, שבשבילן היה כדאי לאסוף. אלינו את הספרים.

בספר "נר מצוות" לר' דובער מענקעס שנדפס בירושלים בשנת תרס"ט (1909) צורף דף מקופל. חלקו הימני הוא לוח ירושלמי לשנת תרע"ב (1912) ובחלקו השמאלי איחולים מודפסים לשנה טובה בצירוף בקשת עזרה בכתב יד.

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/08/d7a0d7a82.jpg>)

וכך נוסח הכתוב :

[בראש הדף]

בעלות קול שופר יכתב לחיים בספר, כבוד הרב הגאון הגדול בתו"י עסקן במצות אוהב ישראל וכו' וכו' כקש"ת מוהר"ר שלמה באמבערגר שליט"א ראבדק"ק סענהיים יע"א לעת תקופת השנה...

[בחתימת הדף]

נא להחיות שמונה נפשות מישראל בנדבתו הטהורה על ככר לחם [...] הכותב באמת ומחכה לתשובתו ה'

הק' חיים בה"ר שמואל [...]

92/300

אינני יודע מי הוא חיים הירשמן, אבל בחיפוש בגוגל מצאתי "חיים הירשמן", מבאי ביתו הקרובים של הרב אלישיב ז"ל, וייתכן שהוא נכדו הקרוי על שמו.

הבקשה נשלחה לרב שלמה במברגר (תקצ"ה-תרע"ח 1835-1918), בנו של הגאון הנודע רבי יצחק דוב הלוי במברגר "הרב מוירצבורג", שכינה כרב ואב"ד בזענהיים (אלזס). הספר נדד לקופנהגן בעקבות חתונת נכדתו אלפרידה עם גאורג כהן מקופנהגן (ראו גאורג כהן, "חצרות קופנהגן": ירושלים, הוצאת ראובן מס, תשס"ד 2003, עמ' 160)

<https://docs.google.com/document/d/1vjv8neYV15nEm19pKMh4dpsqilyI1C6y-88OZBrBEA8/edit?usp=sharing> (ואילך) ומשם הגיע הספר אלינו לספריית הרמב"ם.

המכתב מעיד על המצב הכלכלי הקשה שהיה בירושלים בימים ההם.

איחולי שנה טובה לקוראי "עם הספר"!

ספריית הרמב"ם מתקוונת אליך

שירותי סריקה ומשלוח חומר תורני מספרים וכתבי עת ישנים וחדשים ללא תשלום.

משתדלים לענות לכל פונה תוך 24 שעות.

פורסם ב- [Uncategorized](#) | מתויג [בית אריאלה](#), [הרב שלמה במברגר](#), [חיים הירשמן](#), [ספריית הרמב"ם](#), [עניי ירושלים](#), [שנה טובה](#) | [2 תגובות](#)

הרב אברהם יצחק קוק זצ"ל: סדרת זוטות 8

אוגוסט 4, 2013 מאת [amhasefer](#)

nhasefer.files.wordpress.com/2013/08/d7a7d7a8d79ed7a811.jpg

הרב אברהם יצחק קוק זצ"ל

סדרת זוטות:8

פנקס קטן יש לי ובו רשמתי במשך שנים מה שתפס את עיני: פריטים מיוחדים. עותקים חריגים. זוטות וסתם פיקנטריה. לפניכם דף נוסף מן הפנקס.

יוסף משה קרומר היה יהודי מוזר, שהסתובב בארץ ישראל, בגרמניה ובאנגליה במחצית הראשונה של המאה ועשרים. בין השנים תר"ע-תרצ"ד (1910-1934) הוא כתב תזכירים לארמון הקיסר הגרמני וילהלם השני, מכתבים למוסדות יהודיים כגון הנהלת הקהילה היהודית בברלין ומודעות למערכות העיתונים הגדולים בארץ ובחוץ לארץ. בכל אלו הוא התנבא על אסונות שיבואו בעקבות חטאי האנושות. "נבואות" אלו הודפסו על ידו בחוברות "הצופה לבית ישראל" (ירושלים תרצ"ד 1934), שחולקו חינם לכל.

בעלעול בחוברות מצאתי שתי התייחסויות מעניינות הקשורות לרב אברהם יצחק קוק, רבה הראשי של ארץ ישראל באותן ימים.

א. דעת הרב קוק על נסים ונפלאות.

כדרכן של טיפוסים משונים, היוצאים ובאים בבתי רבנים, הגיע גם הוא לרב קוק והביע בפניו את הגיגי לבו ומחשבתו. קראו נא מה השיב לו הרב קוק על הצעתו שיעשה נסים גלויים, כדי לזרז את הגאולה:

בחזרונות זו אמרתי לו לדר' ברסלואר שאני אהיה אולי מוכרח להמליך את היטלר, והראיתי לו לדוגמא את מעשי אליהו הנביא שהיה מוכרח להמליך את יהוא במקום אחאב, בכדי שיהא יוכל להשמיד את בית אחאב הרשע. באותו מעמד הצעתי לדר' ברסלואר שמוכן אנכי להראות נסים ונפלאות גלויים, בכדי שהיהדות הגרמנית תחזור למוטב ותבוא לידי הכרה כי ישנו רק אל אחד בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד.

אותו הדבר הצעתי גם כאן בארץ ישראל להמרא דאתרא. והוא ענה לי שאם אפילו אעמיד את השמש בצהרים כיהושע בנבעון. אין ברצונו לראות זאת הדבר הזה.

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/08/d7a7d7a8d79ed7a87d790.jpg>)

"...שמוכן אני להראות נסים ונפלאות גלויים, בכדי שהיהדות הגרמנית תחזור למוטב ותבוא לידי הכרה כי ישנו רק אל אחד בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד.

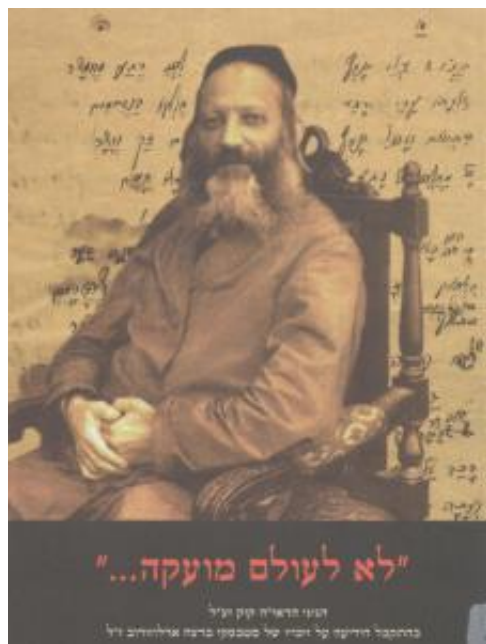
אותו הדבר הצעתי גם כאן בארץ ישראל להמרא דאתרא, והוא ענה לי, שאם אפילו אעמיד את השמש בצהרים כיהושע בנבעון, אין ברצונו לראות את הדבר הזה".

("הצופה לבית ישראל" א עמ' פא, "ויצו יוסף" (חלק שלישי לספר "הצופה לבית ישראל") עמ' יז)

ב. הרב קוק ורצח ארלוזורוב.

הרב אברהם יצחק הכהן קוק זצ"ל היה ידוע בחיבתו לחלוצים בוני הארץ ובקרבתו הרעיונית לפועלי ארץ ישראל.

פרשת "רצח ארלוזורוב", ממנהיגי היישוב, בשנת תרצ"ג (1933) העיבה על מערכת היחסים בין הרב קוק זצ"ל לפועלי ארץ ישראל והעמידה חייץ גבוה ביניהם. ברציחתו של ארלוזורוב נחשד אברהם סטבסקי, איש התנועה הרביזיוניסטית. הרב קוק התנגד בכל לבו ובכל נפשו לחשדות כנגד אברהם סטבסקי ונלחם לזיכויו מגזר דין מוות שנגזר עליו.

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/08/d7a7d7a8d79ed7a83.jpg>)

דן שלזינגר, מבעלי הוצאת "סיני", הוציא לאור (תל אביב תשס"ה 2005) חוברת מיוחדת לסיקור עמדתו של הרב קוק בפרשה בשם: "לא לעולם מועקה...". שם החוברת לקוח מתוך שיר שמצא דן שלזינגר בכתב יד קדשו של הרב קוק מאותם ימים סוערים. באמצעות השיר אנחנו נחשפים לנעשה מאחרי הקלעים בחדריו הפנימיים של הרב קוק זצ"ל.

הרב קוק לא עשה שיקול אישי, ויצא למערכה, אף שברור היה לו שיפסיד הרבה מהפופולאריות שלו, כשיצא נגד הממסד בארץ, שנשלט אז על ידי תנועת העבודה. דוגמא לכך מצאתי בחוברת "הצופה לבית ישראל" שפרסם יוסף משה קרומר.

כחלק מ"נביאותו" ניסה יוסף משה קרומר להפיץ את החוברות שלו בכל חוג אפשרי בארץ ובחו"ל.

כדרכם של חיבורים שונים פרסם הוא מכתבי תמיכה שנינתו לו בראש החוברת, וביניהם מכתב תמיכה אישי שהעניק לו הרב קוק. (אישי – לא הסכמה לספר!)

כך ארע לו כשהציע את החוברות לחברי ההסתדרות בפ"ת.

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/08/d7a7d7a8d79ed7a84d790.jpg>)

"לבסוף עלי להעיר הערה קלה: בכ"ה אדר ש"ז בשעה 9 בערב הייתי בפתח תקוה אצל ההסתדרות, ושם הצעתי בחנם לפקידים את ספרי "הצופה לבית ישראל", אבל כשאחד מהם הציץ וראה בעמוד הראשון את השם "הרב קוק" נרתע וענה בקול ובחימה גדולה: "לא נקח את הספר הזה, כי רב העומד לימין רוצחים, לא נוכל לקחת ולקרוא ספר שבו הוא נזכר". (עמ' כא)

ספריית הרמב"ם מתקוונת אליך

שירותי סריקה ומשלוח חומר תורני מספרים וכתבי עת ישנים וחדשים ללא תשלום.

משתדלים לענות לכל פונה תוך 24 שעות.

פורסם ב [Uncategorized](#) | מתווג אהרן משה קרומר, דן שלזינגר, הצופה לבית ישראל, הרב אברהם יצחק קוק, ספריית בית אריאלה, ספריית הרמב"ם, רצת ארלוזורוב | תגובה אחת

מדוע עזב הרב חיים הליר את רבנות לומז'ה לאחר מספר חודשים?

יולי 18, 2013 מאת [amhasefer](#)

(http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/07/8152393378_01286c79c7_o.jpg)

התמונה לקוחה מאתר torahmusings.com

מדוע התפטר הרב חיים הליר

https://he.wikipedia.org/wiki/%D7%97%D7%99%D7%99%D7%9D_%D7%94%D7%9C%D7%A8)

מתפקידו כרב העיר לומז'ה?

בימים אלו של מערכת בחירות סוערת לתפקיד רב ראשי חזרתי לעסוק בפרשיה היסטורית מסקרנת מן העבר ולגירסאות השונות אודותיה.

העיר לומז'ה בפולין התהדרה בעבר בשורת רבנים מפורסמים שכהנו בה. רבנים שבהמשך דרכם התפרסמו בכל תפוצות ישראל, כדוגמת הרבנים: יהושע ליב דיסקין, אליהו חיים מייזל, מלכיאל טננבוים ועוד.

פרשה מיוחדת היא בחירתו של הרב חיים הליר כרב בלומז'ה בשלהי שנת תרע"ב (1912) והסתלקותו מתפקידו לאחר מספר חודשים בלבד!

על גובה אישיותו תעיד המצבה שעל קברו ובה מכונה "הגאון החסיד, רבם של ישראל".

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/07/heller1.jpg>)

להלן הגירסאות השונות:

1. יום טוב לוינסקי ב"ספר זיכרון לקהילת לומז'ה (תל אביב תשי"ג 1952) תולה זאת בלזות שפתיים של רכלנים, ש"הודיעו" לכבוד הרב כי את משרתו קנה חותנו העשיר תמורת כספים שפיזר לטובתו בקרב בעלי בתים משפיעים.

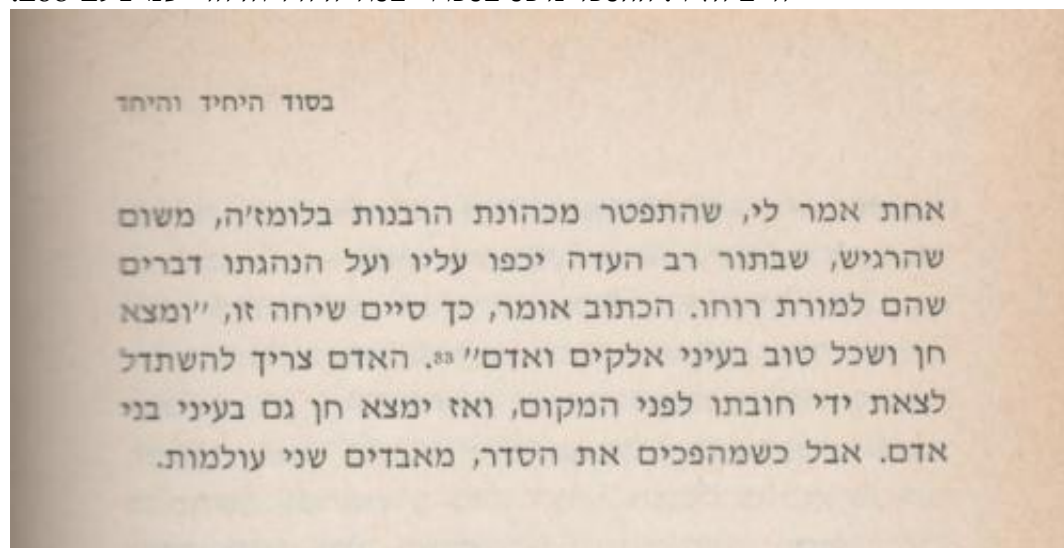
(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/07/d794d79cd7a811.jpg>)

2. א. י. בראז'ינסקי במאמר שפרסם ב"הצופה", במלאות 75 שנה לרב חיים הלר, "הרב פרופ. חיים הלר – איש האשכולות
(http://jpress.org.il/Default/Scripting/ArticleWin_TAU.asp?From=Search&Key=HZH/1955/01/28/3/Ar00300.xml&CollName=HZH_1955-3%31%25%33%37%25%32%66%25%33%32%25%33%30%25%33%31%25%33%33&ViewMode=HTML)

כותב:

"כבן שלושים נתקבל לרב בעיר הפלך לומזה, שעל כסא רבנותה ישבו גאוני ומפורסמים מדור דור. אולם לתמהון מכיריו הרבים לא האריך לשבת על כסא הרבנות בלומזה, כי קיים בעצמו: "ושנא את הרבנות", הוא ראה ברבנות ובכל הכרוך בה, "ביטול תורה", שכן דרכי הציבור שללו ממנו את עתו וזמנו ואת היכולת לעסוק בדברי עיון ולהפיץ את מעיותיו חוצה, משום כך התפטר למורת רוחו של חותנו ושל כל בני המשפחה.

3. עדות מכלי ראשון נותן לנו הרב סולוביצ'יק זצ"ל במסת ההספד הנפלאה "פלטת סופריהם" (<https://docs.google.com/file/d/0Bz9Rz9zIC0oNWEtOd0E1T0x2dHc/edit?usp=sharing>), על ידי נפשו ר' חיים הליר. ההספד נדפס בספרו "בסוד היחיד והיחד" עמ' 268-294.

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/07/d794d79cd7a821.jpg>)

הסיבות שהביאו אותו לקבלת ההחלטה, יהיו אשר יהיו, הן עדות לקשיים שיש לרב בישראל, שרוצה להיות נאמן לעצמו ורחוק מפוליטיקות.

ספריית הרמב"ם מתקוות אליך

שירותי סריקה ומשלוח חומר תורני מספרים וכתבי עת ישנים וחדשים ללא תשלום.

משתדלים לענות לכל פונה תוך 24 שעות.

Uncategorized | מתויג הרב חיים הליר, הרב חיים הלר, הרב חיים העליר, יהודי לומז'ה, ספריית בית אריאלה, ספריית הרמב"ם, רב ראשי, רבנות | תגובה אחת

כצאן לטבח

יולי 10, 2013 מאת [amhasefer](#)

כצאן לטבח

סדרת זוטות: 7

פנקס קטן יש לי ובו רשמתי במשך שנים מה שתפש את עיני: פריטים מיוחדים. עותקים חריגים. זוטות וסתם פיקנטריה. לפניכם דף נוסף מן הפנקס.

רשימה זו נכתבת בימי "בין המצרים", לפני צום תשעה באב, יום החורבן הגדול.

אני מבקש להביא בפניכם קטע "קשה לעיכול" על התעללות ביהודים ורציחתם באכזריות בימי פרעות גדודי חמלניצקי ימ"ש.

התיאור נמצא בסוף ספר "חסד שמו אל" (אמשטרדם תנ"ט 1699).

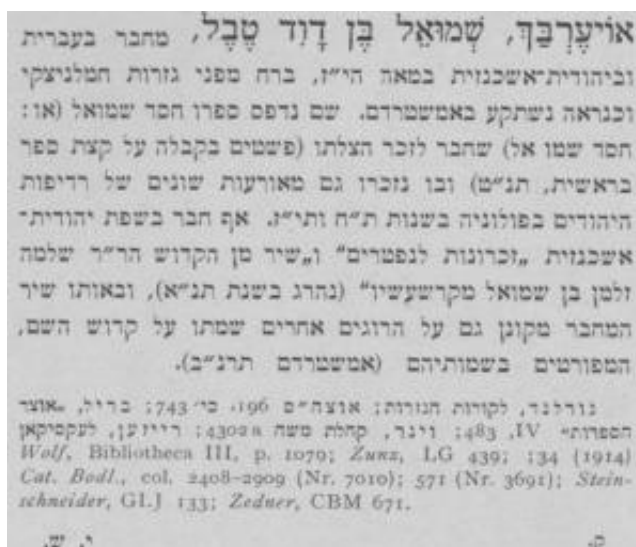
(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/07/d797d7a1d793-d7a9d79c-d7a9d7a2d7a8.jpg>)

כפי שנכתב בשער הספר, המחבר הוא:

שמואל בן הקדוש הר"ר דוד הי"ד משפחת אויערבך מק"ק לובלין עיר ואם בישראל.

איננו יודעים הרבה על המחבר. הוא מספר על עצמו שניצל בנס מהפרעות בשנת תי"ז ולכן קרא לספרו "חסד שמו אל", כהכרת הטוב על החסד שעשה הקב"ה עמו (חסד שמו אל, דף ב עמוד א).

באנציקלופדיה אשכול, כרך א (ברלין, תרפ"ט 1929) עמ' 585 מופיע פרטים נוספים בערכו:

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/07/d797d7a1d793-d7a9d79ed795d790d79c-d7a2d79c1.jpg>)

תיאורי הטבח המובאים להלן נכתבו כמענה לשאלה על הפסוק בתהלים "כִּי עָלִיךָ הָרְגָנוּ כָּל הַיּוֹם נִחְשְׁבָנוּ כְּצֶאֱנָן טִבְחָה" (פרק מד פסוק כג) :

וקשה, היאך אמר דוד המלך ע"ה, "כי עליך הורגנו כל היום", כיון שאדם נהרג ביום אחד – איך יכול ליהרג ביום השני ?

והתשובה היא שיש כאן פורענות על עם ישראל בדורותיו, ובפרט על

"הקדושים שהיו בק"ק לובלין, שנעשו בהם דינים קשים כמעט בכל יום בעונותינו הרבים כצאן טבחה..."

[http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/07/d797d7a1d793-d7a9d79c-d793d7a3-\(d7a1d799d795d79d1.jpg](http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/07/d797d7a1d793-d7a9d79c-d793d7a3-(d7a1d799d795d79d1.jpg)

על כך אנחנו מתפללים בתפילת "נחם" בתשעה באב:

נחם ד' א-לוקינו את אבלי ציון ואבלי ירושלים... ויטילו את עמך ישראל לחרב, ויהרגו בזדון חסידי עליון.

על כן ציון במרר תבכה, וירושלים תתן קולה, לבי לבי על חלליהם, מעי מעי על הרוגיהם...

+++++

ספריית הרמב"ם מתקוונת אליך.

שירותי סריקה ומשלוח חומר תורני מספרים וכתבי עת ישנים וחדשים ללא תשלום.

משתדלים לענות לכל פונה תוך 24 שעות.

פורסם ב [Uncategorized](#) | [השאר תגובה](#)

נשים במלאכת הדפוס

יוני 25, 2013 מאת [amhasefer](#)

סדרת זוטות: 6

פנקס קטן יש לי ובו רשמתי במשך שנים מה שתפש את עיני: פריטים מיוחדים. עותקים חריגים. זוטות וסתם פיקנטריה. **לפניכם דף נוסף מן הפנקס.**

נשים הפעילות במלאכת הדפוס היא תופעה הראויה לציון, אם כי אינה תופעה נדירה.

הספרן והביבליוגרף אברהם יערי ברשימתו "נשים במלאכת הדפוס" (בתוך ספרו "מחקרי ספר", ירושלים תשי"ח 1958) מונה 186 נשים כאלו.

המעניין הוא שזו תופעה שחוזרת על עצמה בחסידת ז'ידיטשוב. אלמנות האדמו"רים מביאות לבית הדפוס ספרי בעליהן.

נציין כי על שושלת אדמו"רי ז'ידיטשוב

%D7%93%D7%95%D7%AA %D7%96%D7%99%D7%93%D7%99%D7%98%D7%A9%D7%95%D7%91)

צדיקים מפורסמים, שעסקו בקבלה וחברו ספרים חשובים בתורה זו.

אלו הם שני הספרים שנדפסו על ידי האלמנות:

א. עמוד התורה (למברג תרי"ג 1853)

ב. זכרון אליהו (למברג תר"מ 1880)

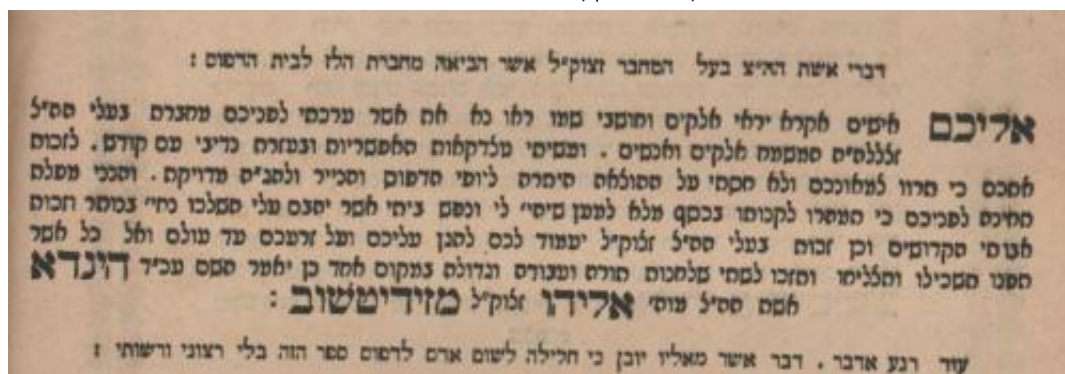
השווייתי בין שני הספרים ומצאתי להפתעתי זהות מוחלטת - מילה במילה – של דברי הרבניות המביאות את הספר לדפוס, ורק הפתיח והסיום שונים.

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/06/image101.jpg>)

ספר "עמוד התורה".

למברג תרי"ג (1853)

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/06/d796d799d792-d79ed79b-2d790.jpg>)

ספר "זכרון אליהו"
למברג תר"מ (1880)

ספריית הרמב"ם מתקוונת אליך.

שירותי סריקה ומשלוח חומר תורני מספרים וכתבי עת ישנים וחדשים ללא תשלום.

משתדלים לענות לכל פונה תוך 24 שעות.

פורסם בUncategorized | מתויג אלמנות, בית אריאלה, דפוס, חסידות זידיטשוב, נשים, ספריית הרמב"ם | תגובה אחת

"עלי ספר" – מהדורה וירטואלית

יוני 16, 2013 מאת amhasefer

חשיפה ראשונה

"עלי ספר" – שיחות על מחברים ויצירות בעולם היהודי

גירסה וירטואלית

הלל הזקן אומר: [בשעה] שאתה רואה תורה חביבה [על ישראל] והכל שמחין בה הוי את מפזר שנא' (משלי יא) יש מפזר ונוסף עוד (תוספתא ברכות) .

קרוב לשנתיים ימים שאני כותב את מדור "עלי ספר" בעלון "שבת בשבתו" (<http://www.zomet.org.il/default.asp>) בשיתוף עם עמיתי ר' יוסף לייכטר מהספריה הלאומית. עלון זה מופץ בבתי כנסת ברחבי הארץ, מתורגם לאנגלית וזמין ברשת באתר "צומת".

המדור עוסק בדמות או בספר הקשורים לפרשת השבוע או לתאריך בו אנחנו נמצאים. הכתיבה היא בעלת אופי עממי ונועדה לקהל הרחב. אעיד על עצמי שאני משקיע זמן רב בבחירת הנושא ובכתיבתו באופן מתומצת ומעניין. שכרי בעמלי – קהל הקוראים הגדול שנחשף לחומרים המיוחדים שנמצאים בספריות ולסיפורים שמאחוריהם.

על סמך הצלחת המדור והתגובות הטובות עליו, חשבתי שאפשר להגיע לקהלים חדשים באמצעות הכוח החזק של המדיה האלקטרונית. האתגר הוא להפוך את התורה שבכתב לתורה שבעל פה. מדף כתוב בעלון שבועי – לשיחה נינוחה עם קהל שיושב בביתו וצופה במרקע.

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/06/d7a1d7a8d798d795d79f-d794d792d7a0d799d796d794-d794d797d7a8d7a1d795d7a0d799d7aa.jpg>)

היו לי ספקות רבים אודות הצלחת הפרויקט.

ברמה העקרונית, איך להעביר מידע באופן וויזואלי, בלי לצטט קטעים ולשעמם את הצופה?

ברמה האישית, אין לי ניסיון קודם בעמידה מול מצלמות ואינני איש דברים. האם אצליח במשימה?

לעזרתי באה מנהלת מחלקת הספריות של עיריית תל אביב, גב' מרים פוזנר. היא נתנה אימון בי ובפרוייקט, ויחדיו יצאנו לדרך. המטרה הוגדרה להפיק סדרה של שיחות קצרות בנות כשלוש דקות בלבד, כדי שכל שיחה תהיה דינאמית ולא מכבידה על השומעים. הפורמט שראיתי מול עיני היה ערוץ "אורות – טלוויזיה יהודית (<http://orot.tv>)", על שלל תוכניותיו הקצרות.

בחרנו עשרים מתוך כששים רשימות שנכתבו ופורסמו במדור "עלי ספר". הנושאים מגוונים: אירועים היסטוריים, סיפורי חכמים ופרקים בתולדות הספר.

לפי הפירוט הבא:

היסטוריה:

הצלת יהודי מרוקו בזמן השואה

החיפוש אחרי עשרת השבטים

ספרי מסעות

על מסילת הברזל

חלום הרצל

איסור הישיבה במצרים

הגניזה החרסונית

חכמים:

רבי יצחק חי טייב "לא מת"

ה"שדי חמד"

בעל הלבושים

דרשנים

פסיקה ספרדית ופסיקה אשכנזית

תולדות הספר:

תולעים בספרים

איך מממנים הדפסת ספר ? על 'הפרענומערנאנט'

הירושלמי המזויף

שמות ספרים

צורת לוחות הברית

קולפון (קטע סיום בספרים)

הקדמות לספרים

התכנסנו ליומיים הסרטה בספריית הרמב"ם עם אילן המפיק וצוותו. לאחר עריכה והוספת פתיח מושך הגענו לתוצאות הסופיות. שלשה מהסרטונים זמינים לצפייה לקהל הרחב ובהמשך נעלה סרטונים נוספים.

הנה לפניכם "עלי ספר": הגירסה הוירטואלית.

צפיה מהנה !!!

[http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/06/d7aad795d79cd7a2d799d79d-\(d791d7a1d7a4d7a8d799d79d.jpg](http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/06/d7aad795d79cd7a2d799d79d-(d791d7a1d7a4d7a8d799d79d.jpg)

ספריית הרמב"ם מתקוונת אליך.

שירותי סריקה ומשלוח חומר תורני מספרים וכתבי עת ישנים וחדשים ללא תשלום

משתדלים לענות לכל פונה תוך 24 שעות.

נא פנה אלינו rambaml1@gmail.com

פורסם ב [Uncategorized](#) | מתווג אבישי אלבוים, בית אריאלה, הגניזה החרסונית, הירושלמי המזויף, ספריית הרמב"ם, עלי ספר, תולעים בספרים | [השארית תגובה](#)

ציורי שער ספר "פרח מטה אהרן"

יוני 6, 2013 מאת [amhasefer](#)

(על ציור יוצא דופן בתחתית השער)

wordpress.com/2013/06/d79cd795d797d795d7aa-)
(d79011.jpg

ספר שאלות ותשובות "פרח מטה אהרן" נדפס באמשטרדם בשנת תס"ג (1703). המחבר, הרב אהרן פרחיה, בן למשפחת רבנים וכהנים מיוחסת, רב הכולל בשלונקי משנת תמ"ט (1689) ועד פטירתו בשנת תנ"ז (1697).

שער ספרו מעוטר והוא מהיפים בשערי הספרים המודפסים.

האלמנטים המרכיבים את השער מציינים את היותו של המחבר בן למשפחת כהנים.

מצויירים בו:

בראש השער – ארון הברית

[http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/06/d79cd795d797d795d7aa-d790d7a8d795d79f-\(d794d791d7a8d799d7aa.jpg](http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/06/d79cd795d797d795d7aa-d790d7a8d795d79f-(d794d791d7a8d799d7aa.jpg)

במרכז – שני דמויות של הכהן הגדול

<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/06/d79cd795d797d795d7aa-d79bd794d79f.jpg>

בשולי השער – נטילת ידיים ונשיאת כפיים של כהנים

[http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/06/d79cd795d797d795d7aa-d7a0d798d799d79cd7aa-\(d799d793d799d799d79d.jpg](http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/06/d79cd795d797d795d7aa-d7a0d798d799d79cd7aa-(d799d793d799d799d79d.jpg)

בתחתית השער מופיע ציור יוצאת דופן, שלא ראיתי כדוגמתו בספר אחר, ציור המעורר מחשבה.

מה אנחנו רואים בציור ?

דמות רבנית (?) מחזיקה שני לוחות (תורה), ויושבת על גבי סלע נישא המשקיף על הים, שבו שטה ספינת מפרש.

אפשר להסתפק בהסבר פשוט. לפנינו ציור המתאר את אופק השפעתו של המחבר. הרב אהרון פרחיה יושב בשלוניקי, עיר נמל מפורסמת, ומצודתו הייתה פרושה למרחקים.

כך נכתב אליו באחת השאלות בספרו:

"רבן של ישראל... אליך גוים יבואו מאפסי ארץ וים רחוקים... (ח"ב סי' סא. דף קג ב).

כך נראה גם מאחת מתשובותיו העוסקת בהלכות שחרור וגיוור של בן שפחה נכרית יהודים. כותב הוא:

"... אבל ממקום שבאה השאלה, באותה מלכות שמעתי... שיש להם עבדים כושים ושפחות למאלפים ולמאות" (ח"א, סי' לב. דף עה ב).

ד"ר יצחק עמונאל סבור, שהשאלה באה מאחת המושבות של היהודים הפורטוגזים מעבר לים האוקיינוס: בארבעאדוס, סורינאם או קוראסאו – בצפון אמריקה הדרומית.

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/06/d79cd795d797d795d7aa-d79211.jpg>)

אם תמונה זו מוכרת לך ממקום אחר, נא כתוב אלי !

אם יש לך הסבר אחר, כתוב נא אלי !

פרטים נוספים על הרב אהרון פרחיה וחיבוריו ראה:

מצבות שאלוניקי. יצחק שמואל עמנואל ירושלים תשכ"ח. ח"ב 491-494.

זכרון שלוניקי. תולדות יהודי שאלוניקי. ד"ר יצחק שמואל עמנואל. תל אביב תשל"ב.

"אם כמות כל האדם..." , מדור עלי ספר, בתוך עלון שבת בשבתו, פרשת קורח תשס"ג

עמ' 6 (<http://www.zomet.org.il/Uploads/1477.PDF>)

ספריית הרמב"ם מתקוונת אליך.

שירותי סריקה ומשלוח חומר תורני מספרים וכתבי עת ישנים וחדשים ללא תשלום

משתדלים לענות לכל פונה תוך 24 שעות.

נא פנה אלינו rambam1@gmail.com

פורסם ב2 | Uncategorized תגובות

בופללא צ"ל בופללא

מאי 29, 2013 מאת [amhasefer](http://amhasefer.files.wordpress.com)

בופללא צ"ל בופללא

על קש"י הדפסת ספר בריחוק מקום.

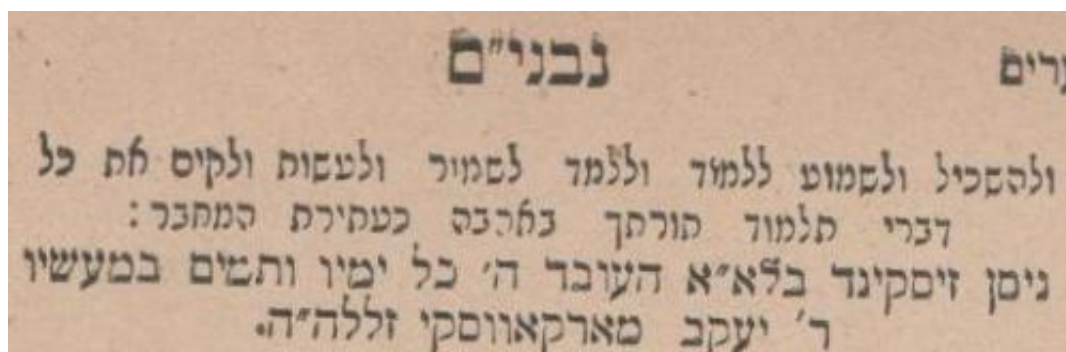

<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/05/d791d799d7a0d7aa-d7a0d791d795d7a0d799d79d-d7a9d7a2d7a8.jpg>

בשלהי המאה התשע עשרה ובתחילת המאה ועשרים (למניינם) היו גלי הגירה גדולים של יהודים ממזרח אירופה לארצות הברית.

אחד מן הנוודים היה הרב ניסן זיסקינד בן רבי יעקב מארקאווסקי (מרקובסקי) תושב העיירה גראיעווא בפולין.

בארצות הברית התיישב הרב בעיר בופפלא (Buffalo) אשר במדינת ניו יורק. שם שינה את שמו ממרקובסקי למרקל. ייתכן שבחירת שם קליט באנגלית הוא גם מסימני ההגירה לארץ חדשה.

<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/05/d791d799d7a0d7aa-d7a0d791d795d7a0d799d79d-d7a9d7a2d7a8.jpg>

חתימת המחבר בסוף ההקדמה: מארקאווסקי

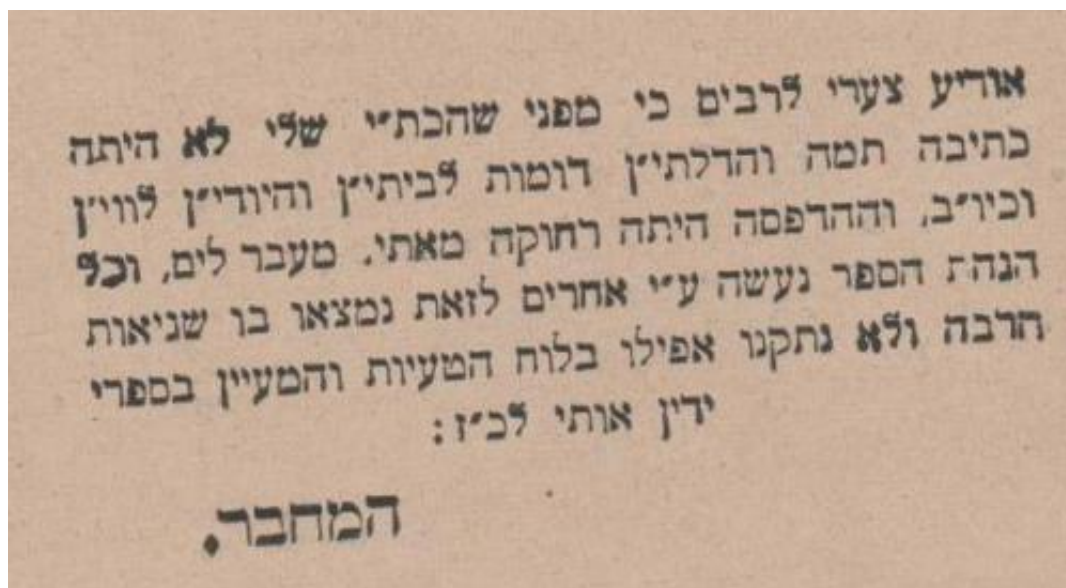
בשנת תרפ"ז (1927) הדפיס הרב מרקל ספר למדני גדול בשם "בינת נבונים". (נכתב בשער "נבנים", בכתוב חסר).

הרב בחר להדפיס את ספרו בפיעטרקוב אשר בפולין. מן הסתם מטעמים כלכליים, היות ששוק הקונים של ספר למדני ופולני היה אז בקרב יהודי מזרח אירופה.

מציאות זו שבה הרב נמצא בריחוק מקום רב ממקום הדפסת הספר גרמה לשיבושים בהדפסת הספר, בעטיים נדפסו 16 עמודים של תיקונים !

מחבר הספר הוסיף עמודי תיקון והשמטות רבים. הסיבה לכך:

"אודיע צערי לרבים, כי מפני שהכתיב שלי לא היתה כתיבה תמה... וההדפסה היתה רחוקה מאתי, מעבר לים, וכל הגהת הספר נעשה ע"י אחרים, לזאת נמצאו בו שגיאות הרבה..."

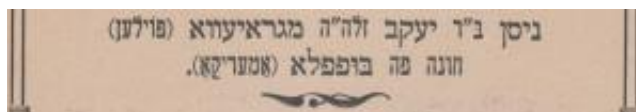
[http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/05/d791d799d7a0d7aa-\(d7a0d791d795d7a0d799d79d3d790.jpg](http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/05/d791d799d7a0d7aa-(d7a0d791d795d7a0d799d79d3d790.jpg)

בקשת תיקון אחד שעשעה אותי והרי היא לפניכם:

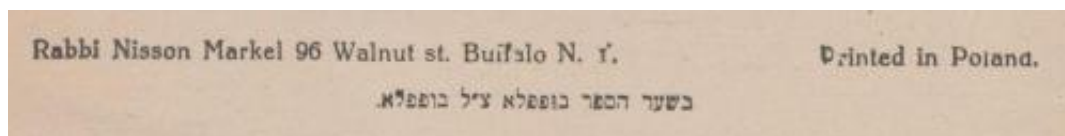
בשער הספר נכתב מקום מושבו הנוכחי של הרב: "חונה פה בופפלא (אמריקא)". האות ווא"ו במילה בופפלא נוקדה בשורוק.

אמנם בסוף הספר מתקן זאת המחבר ומעיר כי: "בשער הספר בופפלא צ"ל בופפלא".

האם הפריעה לו אות ווא"ו בשורוק ? הרי שם העיר באנגלית Buffalo הוא בשורוק ?

[http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/05/d791d799d7a0d7aa-d7a0d791d795d7a0d799d79d-\(d7a9d7a2d7a81.jpg](http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/05/d791d799d7a0d7aa-d7a0d791d795d7a0d799d79d-(d7a9d7a2d7a81.jpg)
קטע מתוך שער הספר

[http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/05/d791d799d7a0d7aa-\(d7a0d791d795d7a0d799d79d4d790.jpg](http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/05/d791d799d7a0d7aa-(d7a0d791d795d7a0d799d79d4d790.jpg)
קטע מסוף הספר

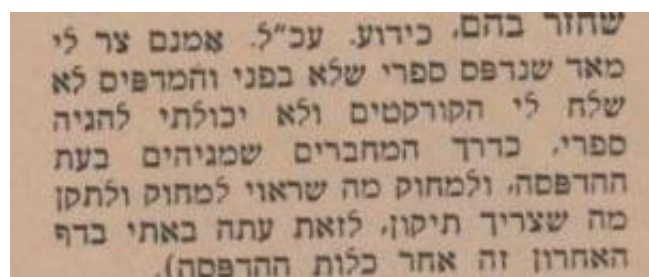
המעין בספר יראה כי הדף האחרון בספר תחת הכותרת "עוד איזה תקוני טעויות (בכ"ז, לדאבוני, נשארו טעויות רבות שלא נתקנו) השמטות ומילואים" נדפס בבית דפוס שונה מאשר כל הספר ואינו חלק מהספר המקורי.

להערכת, לפי צורת האותיות, ייתכן ועמוד זה נדפס בארצות הברית גופא.

[http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/05/d791d799d7a0d7aa-\(d7a0d791d795d7a0d799d79d5.jpg](http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/05/d791d799d7a0d7aa-(d7a0d791d795d7a0d799d79d5.jpg)

גם בעמוד זה שב ומתלונן המחבר על הניתוק בין הדפוס למחבר וכך דבריו:

"אמנם צר לי מאד שנדפס ספרי שלא בפני והמדפיס לא שלח לי הקורקטים ולא יכולתי להגיה ספרי, כדרך המחברים שמגיהים בעת ההדפסה, ולמחוק מה שראוי למחוק ולתקן מה שצריך תיקון, לזאת עתה באתי בדף האחרון זה אחר כלות ההדפסה".

[http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/05/d791d799d7a0d7aa-\(d7a0d791d795d7a0d799d79d5d791.jpg](http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/05/d791d799d7a0d7aa-(d7a0d791d795d7a0d799d79d5d791.jpg)

מעניין שגם עמוד זה עצמו לא נקי מטעויות. בעותק ספריית הרמב"ם 3 טעויות שתוקנו ידנית (ע"י המחבר?).

ספריית הרמב"ם מתקוונת אליך.

שירותי סריקה ומשלוח חומר תורני מספרים וכתבי עת ישנים וחדשים ללא תשלום.

משתדלים לענות לכל פונה תוך 24 שעות.

פורסם ב2 | Uncategorized תגובות

שיר שהא כתב חידה

מאי 22, 2013 מאת amhasefer

שיר שהוא כתב חידה

סדרת זוטות: 5

פנקס קטן יש לי ובו רשמתי במשך שנים מה שתפש את עיני: פריטים מיוחדים. עותקים חריגים. זוטות וסתם פיקנטריה. **לפניכם דף נוסף מן הפנקס.**

אליהו בחור (1472-1549) (<http://www.daat.ac.il/encyclopedia/value.asp?id1=1956>) היה מדקדק וחוקר מסורה מפורסם. רוב ימיו חי באיטליה ובגרמניה. הוא חיבר ספרים חשובים בדקדוק ועל המסורה. יוצא דופן היה בין חכמי ישראל בכך שחבר אל מלומדים נוצרים ולימדם את הלשון העברית. שמו האמיתי היה אליהו בן אשר אשכנזי, וכינויו "בחור" ניתן לו על שם ספרו המפורסם "ספר בחור".

כך נכתב בשער הספר: "ספר דקדוק אליהו הלוי האשכנזי אשר שמו **ספר בחור**..."

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/05/d797d799d793d79421.jpg>)

שלשת הדפוסים הראשונים של הספר הנם:

(א) רומא רע"ח (1518)

(ב) איזנא ש"ב (1542)

(ג) ברלין תקכ"ז (1767)

בספריית הרמב"ם ישנה מהדורת ברלין תקכ"ז. בעותק שלנו נוסף בכתב יד שיר שהוא גם כתב חידה.

שיר זה נכתב על הדף החלק שלפני דף השער. ואלו מילות השיר:

אל מי מקדושים יפנו –

ויבחרו הבחורים בחור טוב מבחור הזה ? –

הן מאז בחור נבחרת,

כנים דבריו, דברת,

ולשוננו הקדושה, מגמת פניו,

וכגבר חכם עד מאד ידענו,

וצחות שפת עבר נא תאלפנו, -

ושפתותינו ברור ימללו זה לעומת זה, -

בעת שני רגעים, זאת כתבתי,

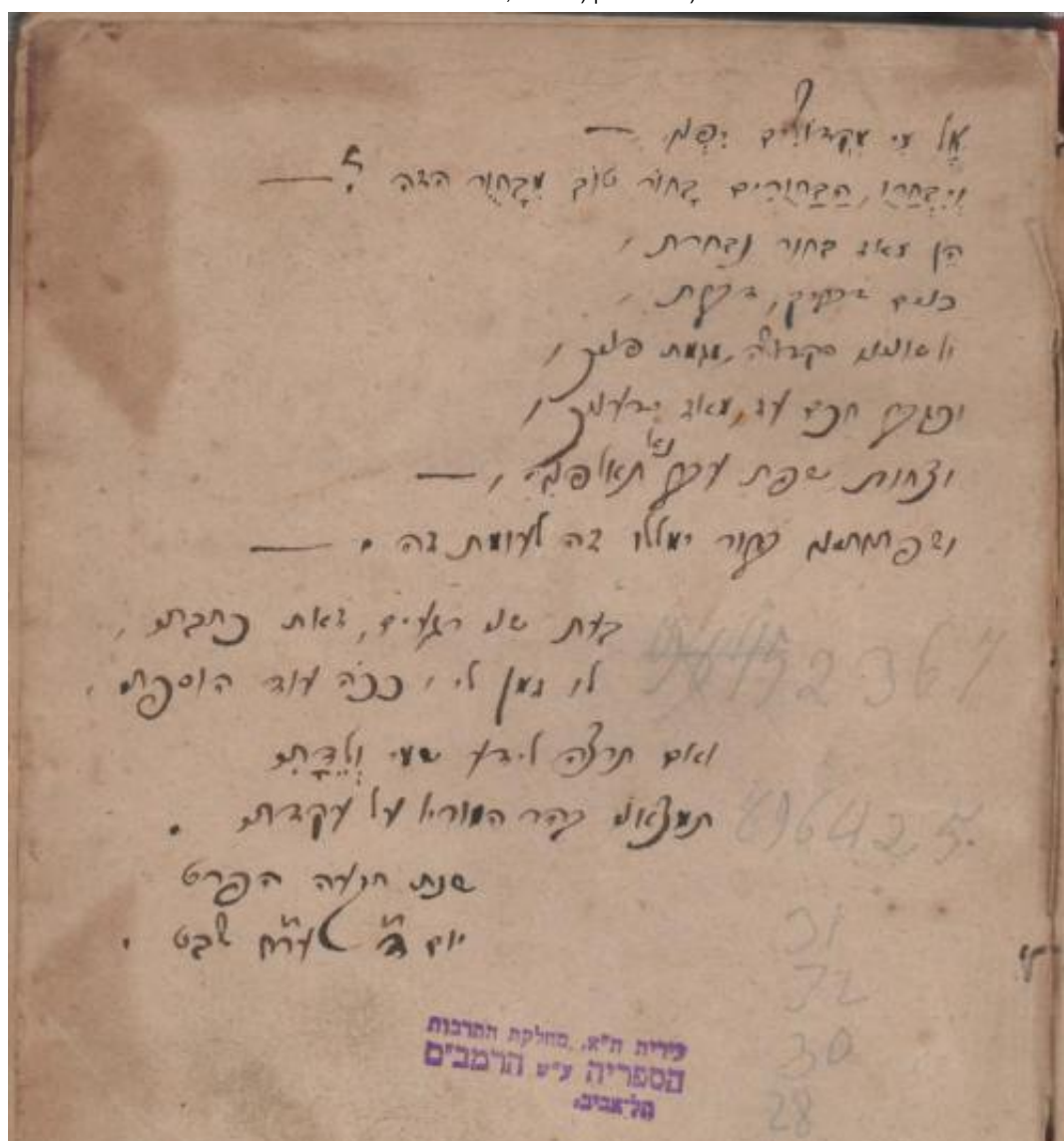
לו זמן לי, ככה עוד הוספתי,

ואם תרצה לידע שמי ולידתי

תמצאני בהר המורי' על עקדתי

שנת תקעה הפרט

יום ד' ער"ח שבט.

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/05/d797d799d793d7941.jpg>)

מי המחבר של השיר?

מהו הרמז הניתן בסוף השיר:

ואם תרצה לידע שמי ולידתי

תמצאני בהר המורי' על עקדתי.

אציין כי בעותק זה ישנן הערות ארוכות בשולי הדפים ועליהם חתום "אברהם סג"ל".

אשמח לעזרה בפענוח השיר שהוא גם כתב חידה ובזיהוי מחברו.

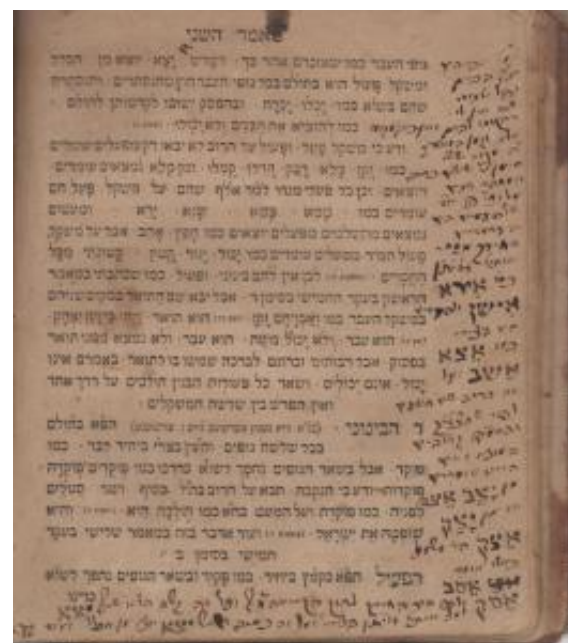
כתבו נא אלי.

אבישי אלבוים

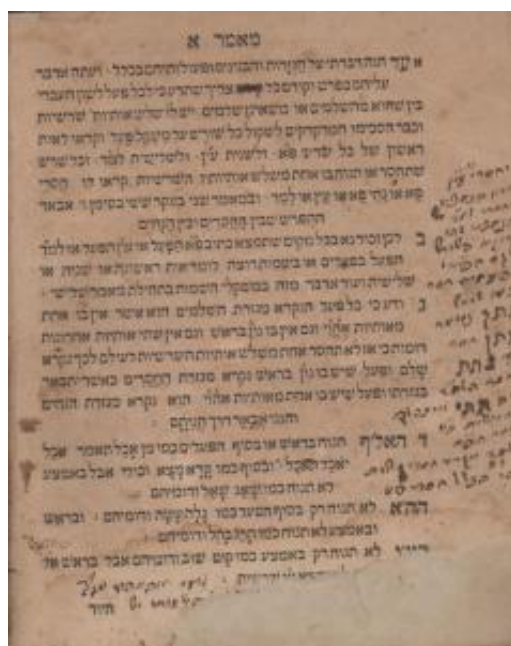
ספריית הרמב"ם מתקוונת אליך.

שירותי סריקה ומשלוח חומר תורני מספרים וכתבי עת ישנים וחדשים ללא תשלום.

משתדלים לענות לכל פונה תוך 24 שעות.

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/05/d797d799d793d7945.jpg>)

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/05/d797d799d793d7944d790.jpg>)

פורסם ב [Uncategorized](#) | תגובה אחת

היסטוריוגרפיה חרדית

מאי 10, 2013 מאת [amhasefer](#)

ההתעלמות החרדית מיום העצמאות ומיום שחרור ירושלים אינה דבר חדש, אך אותי היא מפתיעה כל פעם מחדש. פשוט "נאדה", אויר, כלום. לא היה ולא נברא ואף לא משל היה.

קחו למשל את ספרו של הרב צבי כהן: "בין פסח לשבועות" (בני ברק תשד"ם 1984). המחבר התמחה בסדרת ספרים הלכתיים המיועדים לציבור הרחב. בספר זה ישנו פרק נרחב על מאורעות שקרו בין פסח לשבועות. ארבעה עשר עמודים ובהם נ"ט (59) סעיפים, המספרים יום אחר יום מה אירע לעם היהודי בהיסטוריה בימים אלו.

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/05/d791d799d79f-d7a4d7a1d7971.jpg>)

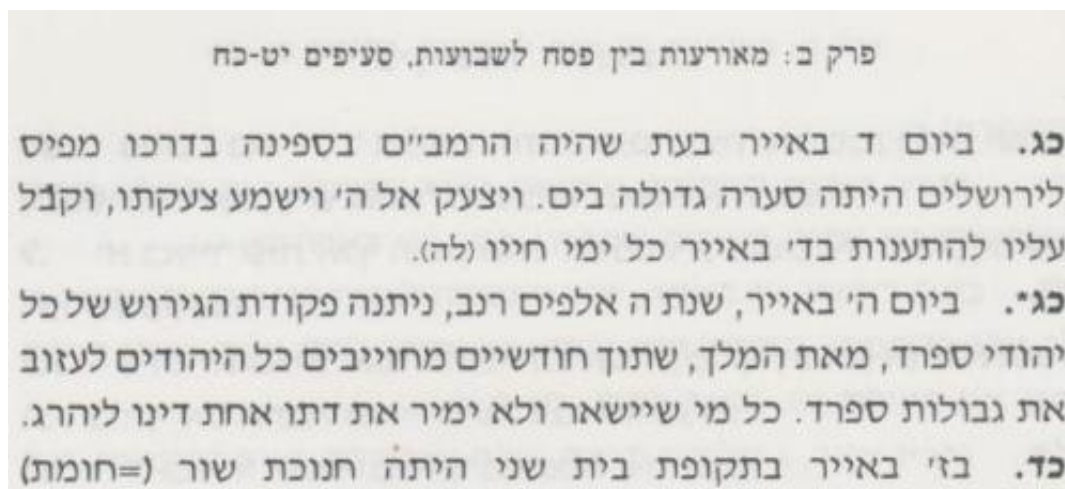
מה יש למחבר לספר לנו על ה' באייר?

הסכיתו ושמעו:

"ביום ה' באייר, שנת ה' אלפים רנב, ניתנה פקודת הגירוש של כל יהודי ספרד מאת המלך...". זהו.

וביום כח באייר?

נפטר שמואל הנביא והרמב"ם עשה אותו יום משתה ושמחה אחר שמצא ספר תורה בכתב יד קודשו של עזרא הסופר.

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/05/d791d799d79f-d7a4d7a1d79711.jpg>)

אפשר להשתגע...

האם התעלמות פותרת בעיות? האם אין זה הטמנת הראש בחול כבת היענה?

אני מבקש לשתף אתכם במידע מעניין מאד, ולפלא בעיני שמידע זה לא מפורסם וידוע לכל. ממליץ להחזיק ראש עד לסוף הרשימה. יהיה כדאי.

מסורת היא בקרב אדמו"רי הונגריה כי עת פקודה לביאת המשיח מגיעה אחת לששים שנה.

מקור לכך נמצא בספר דברי יחזקאל לאדמו"ר הרב יחזקאל שרגא הלברשטאם שהיה אב"ד שינאוהו בנו של הרב חיים מצאנז – מייסד שולשלת צאנז המפורסמת, במהדורה שיצאה ע"י נכד המחבר (רמת גן תשל"ה). שם נוספו תולדות המחבר בסוף הספר. מסופר כי "סמוך לפטירתו גילה רבנו דעתו ברבים בפרסום רב, כי יש להתכונן לקראת הגאולה השלמה בשנת תרס"ו. בחג הסוכות תרנ"ט הכריז רבנו בסוכתו: ברוך השם שזיכנו והגיענו לשבוע שכן דוד בא...! וכאשר בשנת תרנ"ח אירס את נכדתו בת רבי אברהם שלום מסטרופקוב, והמחותן ביקש שרבי אברהם שלום יבטיח לזוג הצעיר מזונות לעשר שנים, העיר רבנו שאין צורך להבטיח אלא עד שנת תרס"ו, כי באותה שנה נעלה כולנו לציון ברנה". אם כן מסורת בידו על שנת תרס"ו (1906)

סמוך לפטירתו גילה רבנו דעתו ברבים בפרסום רב, כי יש להתכונן לקראת הגאולה השלימה בשנת תרס"ו. בחג הסוכות תרנ"ט הכריז רבנו בסוכתו: ברוך השם שזיכנו והגיענו לשבוע שכן דוד בא...! וכאשר בשנת תרנ"ח אירס את נכדתו בת רבי אברהם שלום מסטרופקוב, והמחותן ביקש שרבי אברהם שלום יבטיח לזוג הצעיר מזונות לעשר שנים. העיר רבנו שאין צורך להבטיח אלא עד שנת תרס"ו, כי באותה שנה נעלה כולנו לציון ברנה.

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/05/d793d791d7a8d799-d799d7971.jpg>)

מסורת זו היתה ידועה לאדמו"ר רב יואליש מסאטמר, ייתכן ועברה דרך אדמו"ר רבי אברהם שלום הנ"ל שעבר בשנת תרע"ט להונגריה.

ידידי, הסופר אהרון פרלוב, איש חסידות גור, כתב מדור קבוע על אישי החסידות בעיתון המודיע. המדור היה מוקדש מידי שבוע לאישיות אחת. דרך עבודתו של ר' אהרן ללקט ולהעתיק קטעים מספרים נידחים ובכך ליצור פסיפס מעניין על הדמות השבועית. לכל פיסקה מציין הוא מקור מדויק מהיכן לקוח הציטוט. אחת הדמויות שעליהם אסף חומר ופרסם זאת במדורו היה: על ר' יואליש טייטלבוים, האדמו"ר מסאטמר.

הציטוט הבא נלקח ממדורו של ר' אהרן ונבדק מול המקור.

הסכיתו ושמעו. עברו ששים שנה משנת תרס"ו (1906), מועד הגאולה הקודם ואנחנו בשנת תשכ"ו (1966).

העדות מפי הגה"צ רבי משה וואלפסון, משגיח ישיבת תורה ודעת, כפי שנדפסה בספר "אמונת עתיד" (ברוקלין תנש"א) ח"ב ע' רכ"ג (<http://www.hebrewbooks.org/pdfpager.aspx?req=51298&st=&pgnum=123>)

"דכירנא בשנת תשכ"ו היה האדמו"ר מסאטמאר זצוק"ל רועש על סגולת השנה ההיא, כי בכל ששים שנה הוא עת פקידת הגאולה ובשנת תרס"ו היו הצדיקים מצפים לשנת גאולה, שאז היה הזמן של ס' שנה וכן בשנת תשכ"ו הי' ס' שנה לאחר מכן. והחל מראש השנה היה מעורר על סגולת השנה ההיא. וכשחלפה שנה ובן דוד לא בא היה עדיין מקוה ואומר כי לפעמים דוחים הגאולה לשנה הבאה. וכאשר חלפה אף שנה זו מ"מ אמר לישועתך קויתי ה'. ע"ד שאמר יעקב אבינו ותמיד יש לייחל ולצפות לישועת ה'"

עברה שנת תשכ"ו, עברה שנת תשכ"ז ולא קרה כלום... מה עם שחרור הכותל, חזרה למערת המכפלה, לקברי אבות ולרחל אמנו, למקום הברית בשכם?

אתמהה...

<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/05/d7a2d79cd799-d7a1d7a4d7a8-d791d79ed793d791d7a8.jpg>

בגיליון שבת בשבתו פרשת במדבר, (עמוד 6: מדור "עלי ספר"), הבאתי כתשובת המשקל את נוסח המדויק של מאמר המערכת בעיתון המודיע בתאריך כט אייר תשכ"ז (1967), למחרת שחרור הכותל ויהודה ושומרון. ממוליץ מאד לקרוא ולהאמין! כך יהודים מאמינים מרגישים לאור האירועים שזכו לחזות במו עיניהם.

לצפייה בגיליון ראה נא כאן (http://www.zomet.org.il/_Uploads/1473.PDF).

<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/05/d795d79d-d799d7a8d795d7a9d79cd799d79d.jpg>

להשלמת הדברים:

ראו נא את מאמרו של הרב שריה דבליצקי על "קביעת יום הודיה לאחר מלחמת ששת הימים" <https://docs.google.com/file/d/0Bz9Rz9zICOOuNUzE3SWd6UFU2TmM/edit?usp=sharing>.

הרב לא חושך שבט לשונו מאותם חוגים ורבנים שאינם מציינים את יום ירושלים כיום הודיה.

"לתומנו חשבנו שבקביעת יום פורים כזה יהיו כל רבנינו וגדולינו מהקצה עד הקצה תמימי דעת ומעש, כי הגזירה היתה על כולם וכולם היו באותו הנס..."

הרב שריה שליט"א קורא להידברות בין כל החוגים כדי להגיע לקביעה אחידה של צורת היום.

אמן. כן יהי רצון!!!

ספריית הרמב"ם מתקוונת אליך.

שירותי סריקה ומשלוח חומר תורני מספרים וכתבי עת ישנים וחדשים ללא תשלום

משתדלים לענות לכל פונה תוך 24 שעות.

Uncategorized | פורסם ב-25 במאי 2013, מאת amhasefer
העצמאות, ספריה, ספריית הרמב"ם, שחרור ירושלים | תגובה אחת
הרב יואל טיטלבוים, הרב צבי כהן, יום
העצמאות, ספריה, ספריית הרמב"ם, שחרור ירושלים | תגובה אחת

"גנוב הוא מאתי"

מאי 2, 2013 מאת amhasefer

בס"ד

"גנוב הוא מאתי"

סדרת זוטות: 4

פנקס קטן יש לי ובו רשמתי במשך שנים מה שתפש את עיני: פריטים מיוחדים. עותקים חריגים. זוטות וסתם פיקנטריה. לפניכם דף נוסף מן הפנקס.

ישנם ספרים – לא רבים – בהם נוספה חתימת כתב ידו של המחבר על העמוד האחורי של דף השער למניעת גניבות. התופעה עצמה נדירה ואינה ברורה לי כל צרכה. האם מחבר הספר חשש לגניבת עותקים מביתו או ממחסן הספרים של המו"ל ומכירתן לאחרים ללא ידיעתו?

בפנקסי רשומים שני ספרים ממין זה. מכל אחד מהם יש לנו בספריית הרמב"ם שני עותקים. המעניין הוא שעותק אחד חתום המחבר בכתב ידו והשני חסרה בו חתימה. האם גנוב הוא?

ידברו הספרים בעד עצמם:

.א

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/05/d7a2d79ed795d793d799-d7a9d7a2d7a8.jpg>)

עמודי בית יהודה.

מחבר: ר' יהודה הלוי איש הורוויץ

מו"ל: ליב זוסמנש

אמשטרדם תקכ"ו (1766)

נושא הספר: חקירות על עיקרי הדת, באורים לאגדות רבב"ח.

בגב השער ציור מקסים של חזית בית מדרש ומתחיתיו במסגרת בולטת מופיעה הכתובת:

אמר המחבר והמדפיס

באנו מן המודיעים ולפנים בישראל. להציל את נפש עם האל. מחרב החרמות והגזירות שגזרו גאוני רבני אריאל. על משיגי גבולי. ולבל יגזול איש לבבי ועמלי.

אבקש מאחינו בני ישראל. שלא לקנות חיבור זה בלתי עדותינו. המדפיס והמחבר שנינו. כי אנחנו נחתום ונכתוב את שמינו. על כל הספרים בחתימת ידינו. ועל השומע יבא ברכת אלקינו :

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/05/d7a2d79ed795d793d799-1.jpg>))

<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/05/d7a2d79ed795d793d799-2.jpg>

שני עותקים בספריית הרמב"ם. האחד חתום על ידי המחבר: "הצעיר יהודה הלוי" ועל ידי המדפיס: "יהודא ליב זוסמנש". השני נשאר ריק. האם גנוב הוא ?

ב.

[http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/05/d79ed7a9d7a0d794-\(d794d7aad79cd79ed795d7932-d7a9d7a2d7a8.jpg](http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/05/d79ed7a9d7a0d794-(d794d7aad79cd79ed795d7932-d7a9d7a2d7a8.jpg)

[http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/05/d79ed7a9d7a0d794-\(d794d7aad79cd79ed795d7931-d7a9d7a2d7a8.jpg](http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/05/d79ed7a9d7a0d794-(d794d7aad79cd79ed795d7931-d7a9d7a2d7a8.jpg)

משנה התלמוד

מחבר: ר' ישעיהו יונגרייז

2 כר'

סספלו- וואראהל, תרע"ג-תרע"ה (1913-1915)

חידושים על סוגיות הש"ס

<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/05/d79ed7a9d7a0d794-d794d7aad79cd79ed795d7931.jpg>

<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/05/d79ed7a9d7a0d794-d794d7aad79cd79ed795d7932.jpg>

נוסח המחייב חתימת המחבר נדפס בגב השער של שני חלקי הספר (א – תרע"ג, ב- תרע"ה) .

בחלק ראשון: כל ספר אשר ימצא בלי חתם שלי גנוב הוא מאתי.

בחלק שני: כל ספר אשר ימצא בלא חותם המחבר גנוב הוא מאתי.

אם תגדילו את התמונה השמאלית תראו את חתימתו של המחבר "ישעיה הלוי". חתימה זו חסרה בתמונה הימנית.

האם הספר גנוב ?

נ.ב.

קורא נכבד !

אם ידועים לך ספרים נוספים כאלו, נא שלח אלי בדוא"ל את שם הספר ופרטי המהדורה, רצוי עם תמונת העמוד הרלוונטי, ונפרסם אותם בהמשך.

ב"ה. הידיעות דלהלן נשלחו אלי באדיבותם עמיתים יודעי ספר ואני מודה להם על כך.

1. מר גלעד הרשושנים הפנה אותי לארבעת כרכי "המסורה" שהוציא לאור כריסטיאן דוד גינצבורג בין השנים 1880-1905.

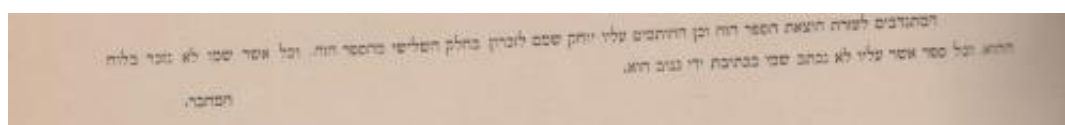
[http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/05/d794d79ed7a1d795d7a8d794-\(d7a9d7a2d7a8.jpg](http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/05/d794d79ed7a1d795d7a8d794-(d7a9d7a2d7a8.jpg)

מדובר בארבעה כרכים בגודל ענק

[http://www.bookgallery.co.il/content/hebrew/bookpageschema.asp?\(BookPageID=71255](http://www.bookgallery.co.il/content/hebrew/bookpageschema.asp?(BookPageID=71255) שהוציא המו"ל ובהם חומר רב בחקר המסורה.

והערה ביוגרפית פיקנטית: האיש (<http://library.osu.edu/projects/hebrew-lexicon/02271.php>) הוסמך לרבנות בגיל 16 !!! והמיר את דתו שנה לאחר מכן (1848).

בגב השער מופיעה ההודעה:

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/05/d794d79ed7a1d795d7a8d7945.jpg>)

ובכל כרך וכרך מופיעה חתימת המחבר.

עותק ספריית הרמב"ם נרכש לספריית הסמינר האורתודוקסי בברלין.

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/05/d794d79ed7a1d795d7a8d7944.jpg>)

2. מר חנן בניהו הואיל ליידע אותי על בתי דפוס נוספים שנקטו באותה שיטה:

א. המדפיס האמשטרדמי יעקב דה סילוה מינדיז.

ב. המדפיס הירושלמי יצחק נאה ("ראיתי בספר בן איש חי שבהוצאתו").

באדיבותו מר חנן בניהו שליח אלי דוגמא מעניינת של המדפיס האמשטרדמי : ספר סידור כמנהג הספרדים אמ"ד תקל"א.

העותק הוא מתוך מאוספי ספריית יד הרב נסים.

בספר זה "הערת הגנב" אינה בעברית אלא היא בשפת המקום – הולנדית – או בספרדית.

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/05/d799d791d7a611.jpg>)

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/05/d799d791d7a62.jpg>)

3. מר משה זונדר הואיל להעביר לי צילום של שער ספר "אמונת שמואל" (ורשה תרע"ז 1917) לרבי ישראל שפירא, האדמו"ר מגרדז'יסק. מו"ל הספר, בן המחבר, האברך הרה"ח אברהם אלימלך שפירא חתם בשולי דף השער: כל ספר שאין עליו חתימתי – גנוב הוא.

בדקתי אצלנו, ובעותק ספריית הרמב"ם אין חותמת זו.

[http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/05/d7a9d7a2d7a8-d7a1d7a4d7a8-d790d79ed795d7a0d7aa-\(d799d7a9d7a8d790d79c-1.jpg](http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/05/d7a9d7a2d7a8-d7a1d7a4d7a8-d790d79ed795d7a0d7aa-(d799d7a9d7a8d790d79c-1.jpg)

אני ממשיך לעדכן את הרשימה בספרים נוספים שמצאתי בספריית הרמב"ם.

4. ספר הדר זקנים המיוחס לרא"ש . פיטרקוב תרצ"ב 1932.

עותק ספריית הרמב"ם כולל גם שער חיצוני ועליו חתימת המו"ל זלמן איזאקזאהן בעפרון בתחתית העמוד. חתימה זו דהתה וקשה לזיהוי. להערכתי, שער זה חסר ברוב העותקים. כנראה גם בעותק הספה"ל.

<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/05/d792d7a0d795d7911.jpg>

5. שו"ת רבינו יעקב מסמילא. פיעטרקוב תרס"ד 1904

בשער הספר כתוב:

כל ספר שאין עליו חותם עם נומר גנוב הוא.

המו"ל חידש כאן שני חידושים:

1. שימוש בחותמת אדומה בולטת

2. מספור כל עותקי הספר. עותק ספריית הרמב"ם מספרו 252.

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/05/d792d7a0d795d7912.jpg>)

6. חכמה ומוסר. בוטשאן, תרצ"ב (1932)

המחבר, הרב בורשטיין דב בער, אבד"ק בוטשאן, הוסיף את חתימתו המסולסלת, בתוספת אזהרה: אסור להדפיס ספר זה, בלי רשותי, בין במדינה זו ובין במדינה אחרת.

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/05/d792d7a0d795d79121.jpg>)

7. ספר המדות לאריסטוטלים... : מוסר השכל... / מפורש ושום שכל על יד איצק סטנאב.

ברלין, דפוס חברת חנוך נערים, תקנ"א (1790)

יצחק סטנוב, דמות שנויה במחלוקת

(wikipedia.org/wiki/%D7%99%D7%A6%D7%97%D7%A7_%D7%A1%D7%98%D7%A0%D7%95%D7%91)

ומחבר ספרים רבים. חלק מהם הציג כאילו נכתבו על ידי חכמי ישראל בדורות הקודמים. בעותק הספרייה מופיעה חותמת עגולה מיוחדת ובה נכתב כזאת:

"ס (=ספר) בלי חותם גנוב הוא הקוני[ם?] הנגשי[ם?] לא יקנוהו".

לא מצאתי חותם דומה בעותק אחר מספריו.

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/05/d792d7a0d795d7913.jpg>)

8. מהר"ם שיק על מס' אבות. סעאיני, דפוס יעקב ווידער, תרפ"ט (1929)

בעותק ספריית הרמב"ם שני שערים זהים בראש הספר. בתחתית השער נקובים מחיר הספר על נייר פשוט/רגל/בכריכה. על אחד השערים ישנה מדבקה על אותו מקום ובה נכתב: **איסור השגת גבול ידוע ומלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיעא**. ניתן לראות כאן את הרגישות לגזל.

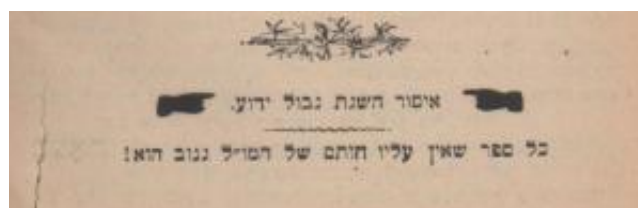
לספר מבוא ארוך לתולדות ההר"ם שיק. המבוא מתפרש על שמונה דפים! רק בסופו נוספה ההערה "גנוב הוא". ההערה אינה חתומה בעותק שלפני.

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/05/d79ed795d792d794-12.jpg>)

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/05/d79ed795d792d7942.jpg>)

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/05/d79ed795d792d794-21.jpg>)

9. ידידי ועמיתי ר' יוסף לייכטר, איש הספרייה הלאומית, הפנה את תשומת לבי שהביבליוגרף אברהם יערי כתב על כך בתוך "לקוטים ביבליוגרפיים", חוברת ד'.

כותרת רשימתו הקצרה: חותמת מו"ל נגד גניבה

(<https://docs.google.com/file/d/0Bz9Rz9zlCOoNRmRmOEjTkFIRWs/edit?usp=sharing>)

הספר הראשון, שבו מצא הודעה מעין זאת הוא תנ"ך שנדפס באמשטרדם בשנת תס"ה (1705) על ידי ר' דוד נוניש טוריס.

הספר השני שמציין א. יערי ברשימתו הוא:

דבר טוב, דקדוק לר' אביגדור ב"ר שלמה מגלוגא. פרג, תקמ"ג (17783).

בספר זה נדפסה הודעה פעמיים. פעם אחרי ההסכמה ופעם שניה בסוף הספר.

יערי מציין שבעותק שלפניו לא נמצאה חתימה או חותמת של המחבר.

עותק מספר זה נמצא בספריית הרמב"ם וגם בו נשארה הודעה זו מיותמת.

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/05/d79ed7a8d7a4d7901.jpg>)

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/05/d79ed7a8d7a4d790d7903.jpg>)

ספריית הרמב"ם מתקוונת אליך.

שירותי סריקה ומשלוח חומר תורני מספרים וכתבי עת ישנים וחדשים ללא תשלום

משתדלים לענות לכל פונה תוך 24 שעות.

נא פנה אלינו rambaml1@gmail.com

פורסם בUncategorized | מתווג אמונת ישראל, בית אריאלה, גניבות ספרים, הדר זקנים, המסורה, חכמה ומוסר, חתימת המחבר, יעקב דה סילוה מינדיז, יצחק נאה, יצחק סטנוב, משנה התלמוד, ספריית הרמב"ם, עמודי בית יהודא, עמודי בית יהודה, רבינו יעקב מסמילא | 2 תגובות

"שלא נהגו כבוד זה בזה"

אפריל 25, 2013 מאת amhasefer

"שלא נהגו כבוד זה בזה"

בס"ד

סדרת זוטות: 3

פנקס קטן יש לי ובו רשמתי במשך שנים מה שתפש את עיני: פריטים מיוחדים. עותקים חריגים. זוטות וסתם פיקנטריה. **לפניכם דף נוסף מן הפנקס.**

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/04/d7a8d791d7a7d7a95.jpg>)

ימי ספירת העומר, בין חג פסח לחג שבועות, מוקדשים לתיקון היחסים בין אדם לחברו. מקובלים אנחנו שתלמידי רבי עקיבא מתו בתקופה זו משום "שלא נהגו כבוד זה בזה".

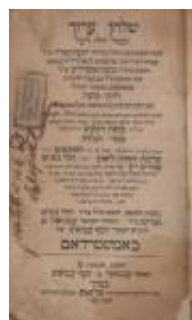
ברשימתי זו נעסוק בענייני "כבוד". נציג התנצלות של מו"ל בפני תלמיד חכם, שנפגע מיחס שנראה לו מזלזל בכבודו.

ספר שלחן ערוך עם באר הגולה לרבי משה רבקהש נדפס פעם ראשונה באמשטרדם בשנת תכ"א-תכד (1661-1664) בדפוס יוסף עטיאש. בנו עמנואל הדפיס מהדורה שניה בשנת תנ"ז-תנ"ט (1697-1699). רבי משה רבקהש היה http://he.wikipedia.org/wiki/%D7%9E%D7%A9%D7%94_%D7%A8%D7%91%D7%A7%D7%A9 רב בוילנה, שברח לאמשטרדם אחר פרעות הקוזקים של חמלניצקי בתושבי וילנה. חיבורו "באר הגולה" על השלחן ערוך נדפס בכל מהדורות השלחן ערוך עד ימינו. במהדורות הראשונות נדפס גוף השולחן ערוך רק עם "באר הגולה" בלבד. פורמט הספר קטן (גודל 8) ונוח לנשיאה.

רשימנו עוסקת במהדורה השנייה של הספר.

שני מגיהים תלמידי חכמים היו לספר. ואלה שמותם: שלמה יהודה ליאון ודוד נוניש טוריס.

בסוף חלק רביעי של הספר: חלק חושן משפט, רשם אחד משני המגיהים דברי התנצלות.

<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/04/d7a8d791d7a7d7a96.jpg>

התנצלות בעל המלאכה

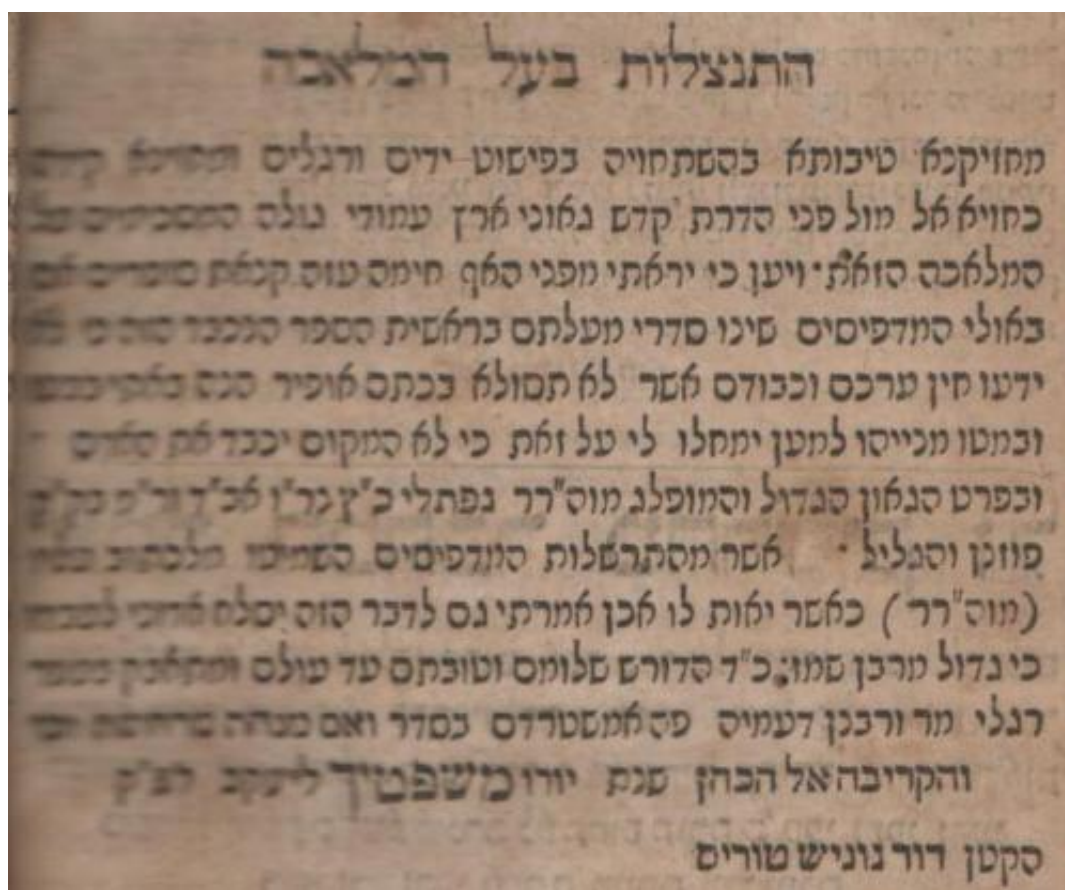
מחזיקנא טיבותא בהשתחויה בפישוט ידים ורגלים וחוינא קידה כחויא אל מול פני הדרת קדש גאוני ארץ עמודי גולה המסכימים על המלאכה הזאת. ויען כי יראתי מפני האף חימה עזה קנאת סופרים, אם באולי המדפיסים שינו סדרי מעלתם בראשית הספר הנכבד הזה, כי לא ידעו חין ערכם וכבודם אשר לא תסולא בכתם אופיר, הנה באתי בבעו ובמטו מיניהו למען ימחלו לי על זאת כי לא המקום יכבד את האדם. ובפרט הגאון הגדול והמופלג מוהר"ר נפתלי כ"ץ

נר"ו אב"ד ור"מ בק"ק פוזנן והגליל, אשר מהתרשלות המדפיסים השמיטו מלכתוב עליו (מוהר"ר) כאשר יאות לו, אכן אמרתי גם לדבר הזה יסלח אדוני לעבדו כי גדול מרבן שמו.

כ"ד הדורש שלומם וטובתם עד עולם ומתאבק בעפר רגלי מר ורבנן דעמיה

פה אמשטרדם בסדר ואם מנחת מרחשת וכו' והקריבה אל הכהן שנת יורו משפטיך ליעקב לפ"ק

הקטן דוד נוניש טורים

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/04/d7a8d791d7a7d7a914.jpg>)

שימו לב:

"סדרי מעלתם בראשית הספר הנכבד הזה כי לא ידעו חין ערכם וכבודם".

"סדרי מעלתם בראשית הספר" – כוונתו לסדר הדפסת שמות המסכימים שנדפסו בכרך הראשון, חלק אורח חיים.

עותק של אורח חיים אינו מצוי בספריית הרמב"ם אך מידע על ההסכמות וסדרן מצאתי ברשומת מפעל הביבליוגרפיה (<https://docs.google.com/file/d/0Bz9Rz9zlCOoNT1c1ckxFOw45Z2s/edit?usp=sharing>). שם מנויים המסכימים הבאים \ הרשימה לפי סדר הדפסתן בספר \:

1. רבני אמשטרדם ספרדים: ר' יעקבשפורטש, ר' שלמה די אוליוירה ור' דוד נ' עטר. ט' סיון תנ"ז

2. ר' שלמה די אוליוירה (הסכמה שניה). יז מנחם אב תנ"ח

3. ר' משה יהודה ב"ר קלונימוס הכהן. טז תמוז תנ"ח

4. ר' יוסף שמואל ב"ר צבי הירש מקראקא. ל' סיון תנ"ז

5. ר' גבריאל במוהרי"ל מקראקא. א ניסן תנ"ח

6. ר' דוד ב"ר אברהם אופנהיים. כא תמוז תנ"ח

7. ר' נפתלי בר יצחק כ"ץ. ר"ח סיון תנ"ח

8. ר' מאיר מרוידיניץ. א (פרשת) חוקת תנ"ח

מכיון שסדר ההסכמות אינן לפי תאריך כתיבתן יש להניח שהיתה הקפדה על חשיבות המסכימים. וכאן יש פתח למקטרג לבוא ולומר שאין מקומו לפי כבודו, ומדוע הוא נמצא במדרג נמוך בסדר ההסכמות?

שימת לב מיוחדת יש בנוגע לרב נפתלי כ"ץ

(http://he.wikipedia.org/wiki/%D7%A0%D7%A4%D7%AA%D7%9C%D7%99_%D7%9B%22%D7%A5)

רב ומקובל שחי במזרח אירופה. בנוגע אליו מפורטת הקפדה נוספת:

"אשר מהתרשלות המדפיסים השמיטו מלכתוב עליו (מוהר"ר) כאשר יאות לו".

האם מדובר בתארי כבוד חסרים בראש הסכמתו?

מילות סיכום: "אין חדש תחת השמש". גם רבנים נזהרים בכבודם ודואגים למעמדם.

ספריית הרמב"ם מתקוונת אליך.

שירותי סריקה ומשלוח חומר תורני מספרים וכתבי עת ישנים וחדשים ללא תשלום

משתדלים לענות לכל פונה תוך 24 שעות.

נא פנה אלינו rambaml1@gmail.com

פורסם ב [Uncategorized](#) | [השאר תגובה](#)

תמונה של ילד בספר הזוהר

אפריל 22, 2013 מאת [amhasefer](#)

בס"ד

סדרת זוטות: 2

פנקס קטן יש לי ובו רשמתי במשך שנים מה שתפש את עיני: פריטים
מיוחדים. עותקים חריגים. זוטות וסתם פיקנטריה. **לפניכם דף נוסף מן
הפנקס.**

תמונה של ילד בספר הזוהר

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/04/d796d794d7a8-d7a9d7a2d7a8.jpg>)

תתפלאו, תמונה של ילד בספר הזוהר?

אכן כן !

במחסן הספרים של ספריית הרמב"ם מצוי עותק של ספר הזוהר מהדורת זולקוב תרכ"ב (1862) חלק ויקרא-דברים. כשאתה פותח את הספר אתה רואה תמונת ילד מתוק מחזיק בבובת צעצוע, המודבקת בדף שלפני עמוד השער.

מה לילד ולספר הזה?

מדוע הודבקה תמונתו בפתח הספר הקדוש ?

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/04/d796d794d7a8-d7aad79ed795d7a0d794d791.jpg>)

פתרון התמונה נמצא על גבי כריכת הספר החיצונית. עליה הוטבעה הכתובת
הבאה:

לעי"ן הילד

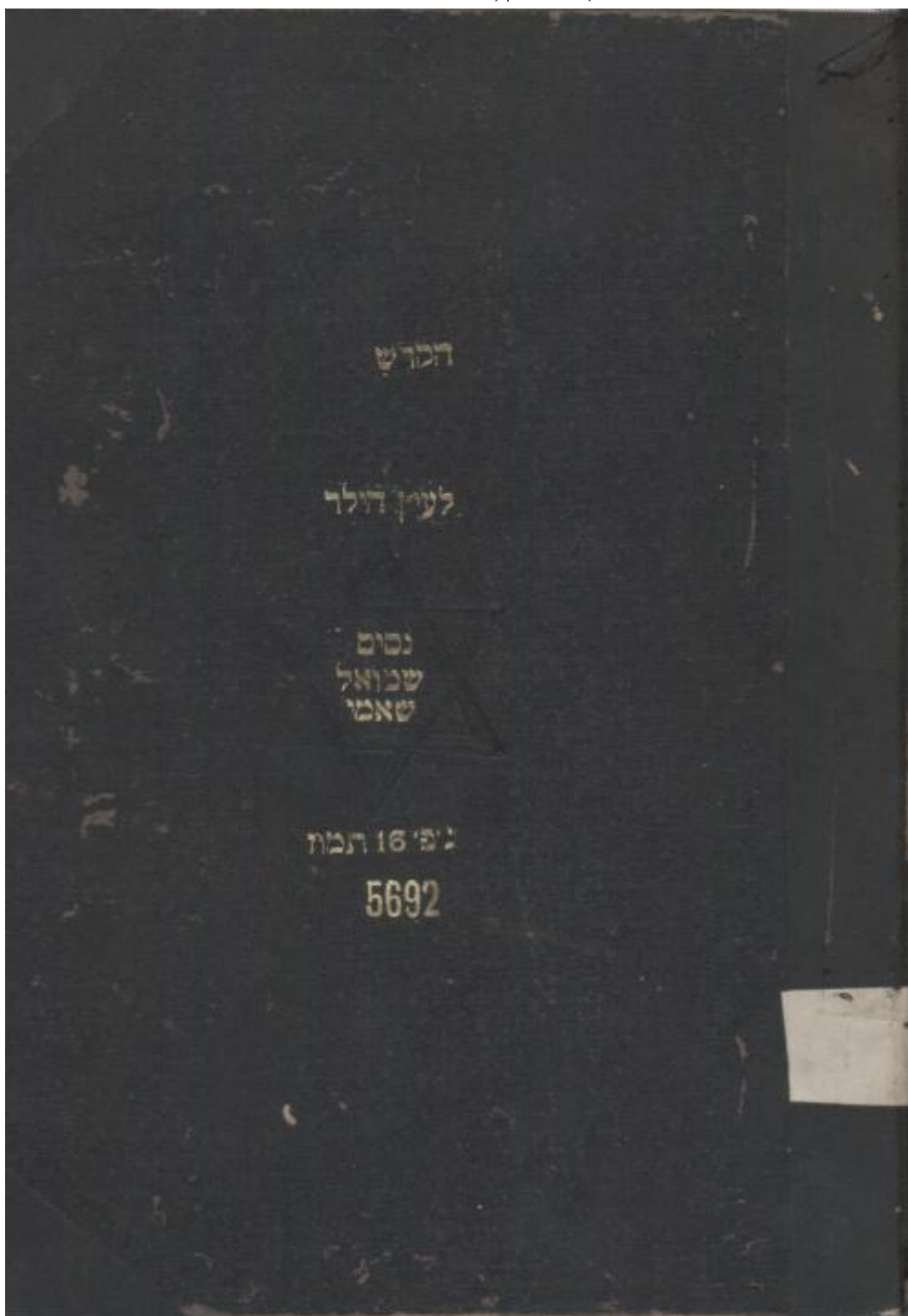
נסים

שמואל

שאמי

נפ' 16 תמוז

5692

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/04/d796d794d7a8-d79bd7a8d799d79bd794.jpg>)

הספר הוקדש לעילוי נשמת הילד התמים שנפטר בשנת תרצ"ב (1932).
תמונת הילד הודבקה לזיכרון בתוך הספר.

מי המקדיש?

להיכן הוקדש הספר ?

מי שבקי בשמות של חכמים ספרדיים יודע שלעתים שמו הפרטי של המחבר ושם אביו נכתבים כאחד. לכן ייתכן וגם כאן שם הילד היה נסים ושם אביו שמואל שאמי.

מצאתי באתר 'פיוט' שהיה פייטן מפורסם בבגדד בשם שמואל שאמי
[http://www.piyut.org.il/tradition/1558.html?](http://www.piyut.org.il/tradition/1558.html?currPerformance=2017)
(currPerformance=2017) שנפטר בשנת תר"צ (1930).

האם הוא בנו של הפייטן ?

רמז נוסף נמצא בחותמת המצויה בצד האחורי של עמוד השער והיא כנראה שייכת למקום אליו הוקדש הספר:

"קופת סוכת שלום"

האם מדובר במוסד בגדדי מוכר ?

לא הצלחתי עד כה לאתר את המקום.

אשמח לקבל עזרה מהקוראים.

ספריית הרמב"ם מתקוונת אליך.

שירותי סריקה ומשלוח חומר תורני מספרים וכתבי עת ישנים וחדשים ללא תשלום

משתדלים לענות לכל פונה תוך 24 שעות.

נא פנה אלינו rambam1@gmail.com

Uncategorized | מתויג בגדד, בית אריאלה, זהר, זוהר, ספריית הרמב"ם, שמואל שאמי, תמונת ילד | 2 תגובות

הוכה ברכבת התחתית (סאבוויי)

אפריל 18, 2013 מאת [amhasefer](#)

בס"ד

סדרת זוטות : 1

הוכה ברכבת התחתית (סאבוויי)

פנקס קטן יש לי ובו רשמתי במשך שנים מה שתפש את עיני: פריטים מיוחדים. עותקים חריגים. זוטות וסתם פיקנטריה.

החלטתי שהגיע הזמן לשתף אותכם בממצאים טיפין טיפין מתוך האוסף.

בדף מן הפנקס רשמתי לעצמי: הוכה ברכבת התחתית ולכן כתב שאין לסמוך על ספרו. ספר כסא אליהו.

148/300

משתדלים לענות לכל פונה תוך 24 שעות.

נא פנה אלינו rambaml1@gmail.com

פורסם ב [Uncategorized](#) | מתווג אליהו רוסאף, אנטישמיות, בית אריאלה, כסא אליהו, ניו יורק, ספריית הרמב"ם, רכבת תחתית | תגובה אחת

הרב שלמה גורן וחיים נחמן ביאליק

אפריל 7, 2013 מאת [amhasefer](#)

בס"ד

הרב שלמה גורן וחיים נחמן ביאליק

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/04/d794d7a8d791-d792d795d7a8d79f.jpg>)

ספרו האוטוביוגרפי החדש של הרב שלמה גורן מגולל את פרשת חייו משחר ילדותו ועד לייסוד הרבנות הצבאית הראשית וכהונתו כרב צבאי ראשי מקום המדינה ועד שנת תשל"א 1971.

לטעמי האישי, סיפור חייו של הרב גורן עובר שינוי בנקודת זמן מסוימת. הייתי אומר שהספר מתחלק לשני חלקים.

החלק ראשון מתאר את חייו כילד כחלק מעליית החסידים לעמק יזרעאל ואחר כך בירושלים. תקופה של עוני ומחסור גדול, קשיים כלכליים ומחלות שהתגברו עליהם בכוח רצון ובאמונה עזה.

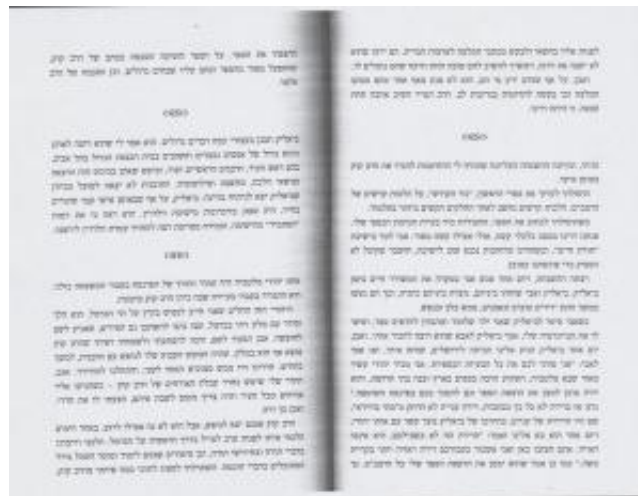
החלק שני מתאר את פועלו הציבורי ובו מרכז הכובד עובר לכתיבת יצירות תורניות רבות היקף ובהמשך לעשייה גדולה לצרכי הכלל במחצרות ובצה"ל.

חלק זה מתחיל עם היציאה לרווחה כלכלית בעקבות אימצו של הנער שלמה בידי נדיב עלום שם.

(אינני יודע מדוע העלימו את שמו בספר. כמדומני שהנדיב המדובר הוא ר' בצלאל יעקב דבליצקי, בעל בית חרושת לשוקולד צ-ד).

כפי שמספר הרב גורן בספרו, היה זה חיים נחמן ביאליק שתיווך ושידך בין הפטרון הנדיב לנער הכישרוני.

הרב גורן הכיר טובה מרובה לביאליק על כך, כפי שיעידו השורות הבאות מתוך הספר:

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/04/d794d7a8d791-d792d795d7a8d79f11.jpg>)

לפני שנים מצאתי בספריית הרמב"ם עותק מספרו הראשון של הרב גורן "נזר הקודש", העוסק בסוגיות קשות בסדר קדשים. את הספר חיבר הרב גורן בשנת תרצ"ה 1935 כשהיה בן 17 [!].

בספר הייתה הקדשה וזו לשונה:

"לזכרון-נצח

לרוח המשורר והאדם

הגדול שהדריכני

ואמצני לצלול בים

התלמוד

ח. נ. ביאליק ז"ל

מאת המחבר"

העברתי את הספר למשמרת ב"בית ביאליק", ואצלי שמור העתק צילום של דף השער והרי הוא לפניכם.